

**Valtiokonttorin
ehdotus valtion tilinpäätökseksi
varainhoitovuodelta 2016**

VALTIOKONTTORI

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö/
Tietotuki- ja julkaisuyksikkö/Anitta Türkkan

Helsinki 2017

Valtiovarainministeriölle

Valtion talousarviosta annetun asetuksen 67 b §:n mukaisesti Valtiokonttori antaa ehdotuksen valtion tilinpäätökseksi liitteineen. Valtiokonttorin ehdotus valtion tilinpäätökseksi sisältää Valtiokonttorin johdon antaman sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuman.

Helsinki, Valtiokonttori 29 päivänä maaliskuuta 2017

Pääjohtaja

Timo Laitinen

Toimialajohtaja

Mikko Kangaspunta

Sisältö

1	Valtion tilinpäätös liitetietoineen vuodelta 2016	7
1.1	Valtion talousarvion toteutumalaskelma.....	7
	Valtion talousarvion toteutumalaskelma osaston ja pääluokan tarkkuudella.....	7
	Valtion talousarvion toteutumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä pääluokan tarkkuudella.....	9
	Valtion talousarvion toteutumalaskelma osaston tai pääluokan, luvun ja momentin tarkkuudella.....	11
	11. Verot ja veronluonteiset tulot.....	11
	12. Sekalaiset tulot.....	12
	13. Korkotulot, osakkeiden myyntitulot ja voiton tuloutukset.....	14
	15. Lainat.....	14
	21. Eduskunta.....	15
	22. Tasavallan presidentti.....	16
	23. Valtioneuvoston kanslia.....	16
	24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala.....	18
	25. Oikeusministeriön hallinnonala.....	19
	26. Sisäministeriön hallinnonala.....	21
	27. Puolustuministeriön hallinnonala.....	23
	28. Valtiovarainministeriön hallinnonala.....	25
	29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala.....	31
	30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala.....	38
	31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala.....	43
	32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala.....	46
	33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala.....	53
	35. Ympäristöministeriön hallinnonala.....	58
	36. Valtionvelan korot.....	60
	Osastot ja pääluokat yhteensä.....	60
1.2	Valtion tuotto- ja kululaskelma.....	61
1.3	Valtion tase.....	62
1.4	Valtion rahoituslaskelma.....	64
LIITE 1:	Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja vertailtavuus.....	65
LIITE 2:	Talousarvioon lisätalousarvioissa tehdyt muutokset.....	69
LIITE 3:	Talousarvion arviomäärärahojen ylitykset.....	80
LIITE 4:	Peruutetut siirretyt määrärahat varainhoitovuonna.....	81

LIITE 5:	Valtion rahoitustuotot ja -kulut	84
LIITE 6:	Valtion talousarviotaloudesta annetut lainat	85
LIITE 7:	Valtion käyttö- ja rahoitusomaisuusosakkeet ja -osuudet sekä muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset	86
LIITE 8:	Valtion talousarviotalouden velan muutokset	89
LIITE 9:	Valtion talousarviotalouden velan maturiteettijakauma ja duraatio.....	90
LIITE 10:	Rahoituserät valtion taseessa.....	91
LIITE 11:	Valtion talousarviotalouden kassanpitotarve ja likvidit varat	92
LIITE 12:	Valtiontakaukset, -takuut sekä muut monivuotiset vastuut.....	93
LIITE 13:	Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot	99
Arviointi- ja vahvistuslausuma		101

1 Valtion tilinpäätös liitetietoineen vuodelta 2016

1.1 Valtion talousarvion toteutumalaskelma

Valtion talousarvion toteutumalaskelma osaston ja pääluokan tarkkuudella

Osaston numero ja nimi	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2016	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma, %
11. Verot ja veronluonteiset tulot	39 940 948 125,26	41 541 502 000	41 787 496 746,46	245 994 746,46	101
12. Sekalaiset tulot	6 147 037 811,15	5 426 158 000	5 614 838 270,60	188 680 270,60	103
13. Korkotulot, osakkeiden myyntitulot ja voiton tuloutukset	2 361 790 518,07	1 646 952 000	1 637 805 089,66	-9 146 910,34	99
15. Lainat	4 927 236 149,51	6 427 031 000	2 971 460 814,25	-3 455 570 185,75	46
OSASTOT YHTEENSÄ	53 377 012 603,99	55 041 643 000	52 011 600 920,97	-3 030 042 079,03	94

Pääluokan numero ja nimi	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu	Määrärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö 2016	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä 2016	Käyttö 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
21. Eduskunta	174 636 569,92	162 876 000	147 138 062,54	12 412 697,34	159 550 759,88	3 325 240,12	22 930 145,26	185 806 143,26	169 901 397,68	12 579 505,46
22. Tasavallan presidentti	16 402 095,00	13 456 000	8 040 294,68	2 543 314,20	10 583 608,88	2 872 391,12	16 569 557,91	30 025 557,91	10 729 905,21	7 508 394,99
23. Valtioneuvoston kanslia	183 297 362,05	210 596 000	170 095 768,79	35 385 987,37	205 481 756,16	5 114 243,84	23 047 035,34	233 643 035,34	191 022 288,89	37 204 076,48
24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala	1 210 493 686,64	1 060 213 000	775 862 721,54	279 270 435,10	1 055 133 156,64	5 079 843,36	295 849 527,71	1 356 062 527,71	1 010 258 617,38	325 846 700,69
25. Oikeusministeriön hallinnonala	920 010 807,53	925 500 000	781 981 548,17	142 346 133,93	924 327 682,10	1 172 317,90	105 662 451,08	1 031 162 451,08	887 643 999,25	142 346 133,93
26. Sisäministeriön hallinnonala	1 397 273 286,70	1 994 624 000	1 792 981 151,17	181 434 354,14	1 974 415 505,31	20 208 494,69	145 565 145,59	2 140 189 145,59	1 901 680 106,17	196 885 211,12
27. Puolustusministeriön hallinnonala	2 691 656 229,24	2 884 597 000	2 336 186 772,84	464 881 250,20	2 801 068 023,04	83 528 976,96	445 240 643,05	3 329 837 643,05	2 714 758 992,62	530 402 833,78
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	16 701 616 004,67	17 397 734 000	16 720 847 588,14	652 473 474,70	17 373 321 062,84	24 412 937,16	532 059 568,94	17 929 793 568,94	17 075 452 970,04	752 037 460,73
29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala	6 685 412 821,33	6 799 619 000	6 566 686 985,89	142 078 704,30	6 708 765 690,19	90 853 309,81	157 799 447,59	6 957 418 447,59	6 691 334 270,43	160 416 883,99
30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	2 499 442 070,79	2 572 835 000	2 105 137 216,64	429 528 368,01	2 534 665 584,65	38 169 415,35	486 535 336,63	3 059 370 336,63	2 535 520 742,81	478 789 103,37
31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	2 957 102 842,94	2 973 063 000	2 590 891 373,53	372 047 104,31	2 962 938 477,84	10 124 522,16	486 385 760,34	3 459 448 760,34	2 983 492 792,94	432 477 454,10
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	3 748 239 820,75	3 088 247 000	2 543 324 980,27	430 796 400,63	2 974 121 380,90	114 125 619,10	342 441 752,31	3 430 688 752,31	2 784 780 698,23	477 580 885,56
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	12 781 046 960,62	13 205 943 000	12 845 696 615,67	165 654 994,20	13 011 351 609,87	194 591 390,13	157 977 261,84	13 363 920 261,84	12 980 120 017,78	185 252 844,61
35. Ympäristöministeriön hallinnonala	203 369 334,57	204 240 000	95 463 960,96	107 644 602,96	203 108 563,92	1 131 436,08	152 494 263,46	356 734 263,46	196 025 906,58	143 813 142,99
36. Valtionvelan korot	1 530 088 573,37	1 548 100 000	1 520 518 878,45		1 520 518 878,45	27 581 121,55		1 548 100 000,00	1 520 518 878,45	
PÄÄLUOKAT YHTEENSÄ	53 700 088 466,12	55 041 643 000	51 000 853 919,28	3 418 497 821,39	54 419 351 740,67	622 291 259,33	3 370 557 895,05	58 412 200 895,05	53 653 241 584,46	3 883 140 631,80
Osastot yhteensä	53 377 012 603,99	55 041 643 000			52 011 600 920,97					
Pääluokat yhteensä	53 700 088 466,12	55 041 643 000			54 419 351 740,67					
VARAINHOITOVUODEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-323 075 862,13	0			-2 407 750 819,70					
Edellisen varainhoitovuoden lopun kumulatiivinen yli-/alijäämä	-6 622 018 113,62				-6 945 093 975,75					
Varainhoitovuoden yli-/alijäämä	-323 075 862,13				-2 407 750 819,70					
VARAINHOITOVUODEN LOPUN KUMULATIIVINEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-6 945 093 975,75				-9 352 844 795,45					

Valtion talousarvion toteutumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä pääluokan tarkkuudella

Pääluokka (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2016 valtuudet					Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahat						
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2017 TA:ssa	Talousarviomenot 2016	Määrärahat 2017	Määrärahat 2018	Määrärahat 2019	Määrärahat myöhemmin	Määrärahat yhteensä
23. Valtioneuvoston kanslia	805	0	4 195	4 195	4 131	65	0	1 460	2 997	149	0	0	3 146
Aikaisempien vuosien valtuudet	805							261	171	43	0	0	214
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		0	4 195	4 195	4 131	65	0	1 199	2 826	106	0	0	2 932
24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala	4 969 650	588 188	0	588 188	293 827	294 361	0	406 998	445 009	340 204	551 157	616 058	1 952 427
Aikaisempien vuosien valtuudet	4 969 650							406 998	402 625	306 763	513 640	437 593	1 660 620
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		588 188	0	588 188	293 827	294 361	0	0	42 384	33 441	37 517	178 465	291 807
26. Sisäministeriön hallinnonala	185 567	0	719	719	269	450	450	14 082	21 052	7 976	11 104	5 881	46 012
Aikaisempien vuosien valtuudet	185 567							13 980	21 052	7 976	11 104	5 881	46 012
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		0	719	719	269	450	450	102	0	0	0	0	0
27. Puolustusministeriön hallinnonala	3 941 039	318 050	379 957	698 007	400 313	297 694	297 222	624 284	795 694	264 341	175 841	128 240	1 364 117
Aikaisempien vuosien valtuudet	3 941 039							562 892	548 815	195 551	162 034	118 796	1 025 196
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		318 050	379 957	698 007	400 313	297 694	297 222	61 392	246 879	68 790	13 807	9 444	338 921
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	111 700	4 888 804	76 077	4 964 881	316 423	4 648 458	51 907	47 647	46 891	27 229	24 441	238 751	337 312
Aikaisempien vuosien valtuudet	111 700							33 001	14 953	8 700	5 150	6 330	35 133
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		4 888 804	76 077	4 964 881	316 423	4 648 458	51 907	14 646	31 937	18 529	19 291	232 421	302 179
29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala	3 122 710	397 706	1 511	399 217	390 041	9 175	5 936	368 929	334 879	286 123	170 686	103 959	895 646
Aikaisempien vuosien valtuudet	3 122 710							341 749	250 353	165 458	81 408	35 791	533 010
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		397 706	1 511	399 217	390 041	9 175	5 936	27 180	84 526	120 665	89 278	68 168	362 636
30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	4 820 894	581 800	1 591 420	2 173 220	1 482 281	690 939	494 682	154 592	447 187	427 781	389 572	200 697	1 465 238
Aikaisempien vuosien valtuudet, josta	4 820 894							52 649	55 660	47 202	29 853	78 027	210 742
- korjotuki- tms. valtuudet	2 188 812							9 965	11 872	16 620	14 868	76 363	119 723
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet, josta		581 800	1 591 420	2 173 220	1 482 281	690 939	494 682	101 943	391 527	380 579	359 719	122 670	1 254 495
- korjotuki- tms. valtuudet		250 000	170 393	420 393	156 335	264 058	96 214	1 000	1 628	3 380	3 120	21 364	29 492
31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	5 023 707	332 546	964 515	1 297 061	575 378	721 682	717 998	644 022	480 490	321 923	254 296	1 120 166	2 176 876
Aikaisempien vuosien valtuudet	5 023 707							416 348	327 032	257 191	212 239	1 041 365	1 837 828
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		332 546	964 515	1 297 061	575 378	721 682	717 998	227 675	153 458	64 732	42 057	78 801	339 048

Valtuudet ja niiden käyttö (1000 €)	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2016 valtuudet						Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1000 €)					
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2017 TA:ssa	Talousarviomenot 2016	Määrärahatarve 2017	Määrärahatarve 2018	Määrärahatarve 2019	Määrärahatarve myöhemmin	Määrärahatarve yhteensä
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	8 700 207	14 457 928	338 314	14 796 242	8 257 781	6 538 461	328 078	915 061	728 813	349 607	137 128	167 094	1 382 642
Aikaisempien vuosien valtuudet	8 700 207							722 731	349 311	148 841	50 247	24 728	573 126
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet, josta		14 457 928	338 314	14 796 242	8 257 781	6 538 461	328 078	192 331	379 502	200 766	86 881	142 367	809 516
- korkotuki- tms. valtuudet		13 008 400	0	13 008 400	7 369 412	5 638 988	0	15 444	15 064	19 244	24 109	66 576	124 993
35. Ympäristöministeriön hallinnonala	5 700	15 000	11 000	26 000	0	26 000	11 000	499	807	400	400	1 766	3 374
Aikaisempien vuosien valtuudet	5 700							499	807	400	400	1 766	3 374
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		15 000	11 000	26 000	0	26 000	11 000	0	0	0	0	0	0
PÄÄLUOKAT YHTEENSÄ	30 881 978	21 580 022	3 367 708	24 947 730	11 720 444	13 227 286	1 907 273	3 177 574	3 303 818	2 025 732	1 714 625	2 582 614	9 626 789
Aikaisempien vuosien valtuudet, josta	30 881 978							2 551 107	1 970 779	1 138 124	1 066 075	1 750 277	5 925 255
- korkotuki- tms. valtuudet	2 188 812							9 965	11 872	16 620	14 868	76 363	119 723
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet, josta		21 580 022	3 367 708	24 947 730	11 720 444	13 227 286	1 907 273	626 467	1 333 039	887 608	648 550	832 337	3 701 534
- korkotuki- tms. valtuudet		13 258 400	170 393	13 428 793	7 525 747	5 903 046	96 214	16 444	16 692	22 624	27 229	87 940	154 485

Valtion talousarvion toteutumalaskelma osaston tai pääluokan, luvun ja momentin tarkkuudella

11. Verot ja veronluonteiset tulot

Osaston, luvun ja momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA+LTA:t)	Tilinpäätös 2016	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
11. VEROI JA VERONLUONTEISET TULOT	39 940 948 125,26	41 541 502 000	41 787 496 746,46	245 994 746,46	101
11.01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot	12 596 901 940,43	13 339 000 000	13 261 408 183,38	-77 591 816,62	99
11.01.01. Ansio- ja pääomatuloverot	9 094 292 379,31	9 480 000 000	9 382 215 785,75	-97 784 214,25	99
11.01.02. Yhteisövero	2 761 280 793,63	3 278 000 000	3 267 837 072,17	-10 162 927,83	100
11.01.03. Korkotulojen lähdevero	110 410 026,47	91 000 000	89 095 546,92	-1 904 433,08	98
11.01.04. Perintö- ja lahjavero	630 918 741,02	490 000 000	522 259 778,54	32 259 778,54	107
11.04. Liiketoiminnan perusteella kannettavat verot ja maksut	17 569 718 046,74	17 970 800 000	18 064 551 395,49	93 751 395,49	101
11.04.01. Arvonlisävero	16 628 487 805,00	17 009 000 000	17 106 964 878,80	97 964 878,80	101
11.04.02. Eräistä vakuutusmaksuista suoritettava vero	776 813 222,66	785 000 000	785 056 955,50	56 955,50	100
11.04.03. Apteekkimaksut	164 417 019,08	176 800 000	172 529 561,19	-4 270 438,81	98
11.08. Valmisteverot	6 810 735 736,54	7 080 000 000	7 194 596 996,07	114 596 996,07	102
11.08.01. Tupakkaverot	880 851 169,41	950 000 000	974 899 332,47	24 899 332,47	103
11.08.04. Alkoholi- ja tupakkaverot	1 355 743 517,89	1 340 000 000	1 354 467 561,50	14 467 561,50	101
11.08.05. Makeisten, jätteen ja virvoitusjuomien valmisteverot	249 896 905,07	257 000 000	254 971 351,32	-2 028 648,68	99
11.08.07. Energiaverot	4 309 116 490,30	4 518 000 000	4 594 845 293,84	76 845 293,84	102
11.08.08. Eräiden juomapakkauksien valmisteverot	15 127 653,87	15 000 000	15 413 456,94	413 456,94	103
11.10. Muut verot	2 851 189 632,43	3 041 000 000	3 153 741 404,11	112 741 404,11	104
11.10.03. Autoverot	884 127 174,11	899 000 000	963 541 451,81	64 541 451,81	107
11.10.05. Varainsiirtoverot	783 535 938,89	802 000 000	857 627 680,81	55 627 680,81	107
11.10.06. Arpajaisvero	221 178 384,42	225 000 000	228 985 933,21	3 985 933,21	102
11.10.07. Ajoneuvovero	929 984 758,54	1 090 000 000	1 082 962 036,01	-7 037 963,99	99
11.10.08. Jätevero	32 363 376,47	25 000 000	20 624 302,27	-4 375 697,73	82
11.19. Muut veronluonteiset tulot	112 402 769,12	110 702 000	113 198 767,41	2 496 767,41	102
11.19.03. Ratavero	6 170 007,50	5 341 000	5 499 900,00	158 900,00	103
11.19.04. Eräät viestintämaksut	28 665 475,90	28 720 000	28 974 409,37	254 409,37	101
11.19.05. Eräät liikenteen maksut	11 450 759,60	18 751 000	19 573 229,20	822 229,20	104
11.19.06. Väylämaksut	45 381 999,27	44 800 000	46 335 335,47	1 535 335,47	103
11.19.07. Katsastustoiminnan valvontamaksu	7 751 469,00				
11.19.08. Öljyjättemaksu	3 723 833,62	4 000 000	3 825 097,42	-174 902,58	96
11.19.09. Muut verotulot	3 372 231,91	6 000 000	5 975 404,69	-24 595,31	100
11.19.10. Sähkö- ja maakaasuverkko- ja Perämeren tuulivoima-alueella perittävä tuulivoimamaksu	2 888 545,64	3 090 000	3 015 391,26	-74 608,74	98
11.19.11. Rahoitusvakuusviraston hallintomaksut	2 998 446,68	0	0,00	0,00	0

12. Sekalaiset tulot

Osaston, luvun ja momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA+LTA:t)	Tilinpäätös 2016	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
12. SEKALAISET TULOT	6 147 037 811,15	5 426 158 000	5 614 838 270,60	188 680 270,60	103
12.24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala	50 442 914,53	37 227 000	37 093 078,33	-133 921,67	100
12.24.99. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan tulot	50 442 914,53	37 227 000	37 093 078,33	-133 921,67	100
12.25. Oikeusministeriön hallinnonala	134 573 020,83	138 950 000	141 298 175,09	2 348 175,09	102
12.25.10. Tuomioistuintulot	32 511 256,75	38 900 000	35 721 538,06	-3 178 461,94	92
12.25.15. Yleisen edunvalvonnan tulot	23 228 001,42	23 300 000	24 114 223,47	814 223,47	103
12.25.20. Ulosottomaksut	78 564 832,86	74 000 000	78 750 210,72	4 750 210,72	106
12.25.99. Oikeusministeriön hallinnonalan muut tulot	268 929,80	2 750 000	2 712 202,84	-37 797,16	99
12.26. Sisäministeriön hallinnonala	11 161 180,96	47 824 000	44 014 160,99	-3 809 839,01	92
12.26.98. EU:ta saatavat tulot	10 844 312,76	47 374 000	43 634 597,64	-3 739 402,36	92
12.26.99. Sisäministeriön hallinnonalan muut tulot	316 868,20	450 000	379 563,35	-70 436,65	84
12.27. Puolustusministeriön hallinnonala	4 755 368,29	6 506 000	6 854 189,74	348 189,74	105
12.27.01. Puolustushallinnon rakennuslaitoksen tulot	8 731,09	8 000	35 810,77	27 810,77	448
12.27.20. Tulot irtaimen omaisuuden myynnistä ja rojaltimaksuista	18 000,00	18 000	18 000,00	0,00	100
12.27.99. Puolustusministeriön hallinnonalan muut tulot	4 728 637,20	6 480 000	6 800 378,97	320 378,97	105
12.28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	2 723 318 471,60	2 245 507 000	2 244 868 693,86	-638 306,14	100
12.28.10. Tullin tulot	2 314 008,48	2 500 000	2 251 898,38	-248 101,62	90
12.28.11. Kuntien osuudet verotuskustannuksista	138 390 425,52	136 621 000	135 376 083,42	-1 244 916,58	99
12.28.12. Kansaneläkelaitoksen osuus verotuskustannuksista	26 509 854,24	26 170 000	25 932 431,57	-237 568,43	99
12.28.13. Evankelisuterilaisten seurakuntien osuudet verotuskustannuksista	21 118 019,48	15 081 000	14 944 113,11	-136 886,89	99
12.28.20. Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskuksen erät tulot	97 724,11	5 200 000	705 941,11	-4 494 038,89	14
12.28.25. Metallirahatulot	10 167 335,05	15 000 000	8 825 441,00	-6 174 559,00	59
12.28.50. Siirto valtion eläkerahastosta	2 263 371 682,28	1 784 620 000	1 790 247 373,52	5 627 373,52	100
12.28.51. Muiden eläkelaitosten puolesta maksettujen eläkemenojen hyvitykset	163 028 357,73	186 154 000	182 343 710,85	-3 810 289,15	98
12.28.52. Vakuutusmaksuja vastaanvat maksut	17 517 970,85	19 796 000	16 184 108,74	-3 611 891,26	82
12.28.60. Työtturvallisuusmaksu	847 477,32	900 000	841 467,76	-58 532,24	93
12.28.87. Tulot rahoitusmarkkinoiden vakauttamisesta	11 950 848,11				
12.28.92. Euroopan unionin perinteisten omien varojen kantopalkkiot	41 729 336,85	34 000 000	39 323 410,02	5 323 410,02	116
12.28.93. Euroopan unionilta saatavat tulot matkamenojen korvaamiseen	2 160 072,00	1 500 000	2 015 683,00	515 683,00	134
12.28.99. Valtiovarainministeriön hallinnonalan muut tulot	24 115 359,58	17 965 000	25 877 031,38	7 912 031,38	144
12.29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala	582 835 521,48	566 543 000	586 421 507,80	19 878 507,80	104
12.29.70. Opintotukitoiminnan tulot	17 770 707,37	24 000 000	17 859 200,51	-6 140 799,49	74
12.29.88. Valtion osuus velkituksen ja raha-arpajaisten voittovaroista	541 867 584,26	538 543 000	543 044 183,11	4 501 183,11	101
12.29.99. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan muut tulot	23 197 229,85	4 000 000	25 518 124,18	21 518 124,18	638

Osaston, luvun ja momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA+LTA:t)	Tilinpäätös 2016	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
12.30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	995 312 403,80	1 034 850 000	975 054 351,66	-59 795 648,34	94
EU:n maataloustukirahastosta saatavat tulot	537 849 553,50	599 903 000	537 737 945,36	-62 165 054,64	90
Maaseudun kehittämiseen saatavat tulot EU:lta	401 548 943,39	390 000 000	397 123 239,39	7 123 239,39	102
Elinkeinokalatalouden kehittämiseen saatavat tulot EU:lta	5 932 570,16	10 000 000	7 211 711,44	-2 788 288,56	72
EU:lta saatavat muut tulot	854 937,79	477 000	1 543 209,90	1 066 209,90	324
Valtion osuus toteutuneista saadusta tulosta	919 178,83	1 040 000	936 464,63	-103 535,37	90
Kasvinjalostusmaksut	131 903,81				
Vesioikeudelliset kalatalousmaksut	2 940 012,88	3 000 000	2 352 680,96	-647 319,04	78
Tenojoen kalastuslupamaksut	440 289,50	500 000	422 033,00	-77 967,00	84
Hirvieläinten metsästysmaksut	3 710 714,00	3 400 000	4 117 688,71	717 688,71	121
Kalastonhoitomaksut	8 357 066,34	10 400 000	8 704 570,00	-1 695 430,00	84
Riistanhoitomaksut	10 174 031,00	10 130 000	10 063 316,10	-66 683,90	99
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan muut tulot	22 453 202,60	6 000 000	4 841 492,17	-1 158 507,83	81
12.31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	19 889 546,84	142 393 000	153 795 829,69	11 402 829,69	108
Liikenneviraston tulot	17 733 921,84	141 743 000	153 194 639,37	11 451 639,37	108
Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muut tulot	2 155 625,00	650 000	601 190,32	-48 809,68	92
12.32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	271 314 898,14	333 815 000	353 554 356,28	19 739 356,28	106
Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tulot	3 269 709,15	2 850 000	3 019 217,05	169 217,05	106
Siirrot valtion talousarvion ulkopuolisista rahastoista	34 600 013,32	65 000 000	65 000 000,00	0,00	100
Palkkaturvamaksujen palautukset		42 865 000	27 482 459,92	-15 382 540,08	64
EU:n rakennerahastoista ja muista koheesio politiikan rahastoista saatavat tulot	104 123 392,91	120 000 000	137 463 479,20	17 463 479,20	115
Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan muut tulot	129 321 782,76	103 100 000	120 589 200,11	17 489 200,11	117
12.33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	551 791 853,62	523 393 000	543 242 389,74	19 849 389,74	104
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston tulot	1 725 364,50	1 600 000	1 839 127,84	239 127,84	115
Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tulot	99 765,08	500 000	185 952,38	-314 047,62	37
Raha-automaattiyhdistyksen tuotto	426 288 000,00	426 788 000	426 788 000,00	0,00	100
Valtionapujen palautukset	121 426 777,18	93 200 000	113 231 776,66	20 031 776,66	121
Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan muut tulot	2 251 946,86	1 305 000	1 197 532,86	-107 467,14	92
12.35. Ympäristöministeriön hallinnonala	87 332 720,84	52 650 000	50 340 986,93	-2 309 013,07	96
Korvaukset ympäristövalvontajärjestelmien torjuntatoimista	11 262 556,66	2 150 000	1 224 960,26	-925 039,74	57
Siirto valtion asuntorahastosta	66 000 000,00	47 000 000	47 000 000,00	0,00	100
Ympäristöministeriön hallinnonalan muut tulot	10 070 164,18	3 500 000	2 116 026,67	-1 383 973,33	60
12.39. Muut sekalaiset tulot	714 309 910,22	296 500 000	478 300 550,49	181 800 550,49	161
Sakkotulot ja tulot hallinnonallista maksuseuraamuksista	72 938 660,35	119 000 000	112 200 429,75	-6 799 570,25	94
Verotukseen liittyvät korkotulot	86 923 960,09	75 000 000	104 649 354,46	29 649 354,46	140
Siirrettyjen määrärahojen peruutukset	543 675 355,33	100 000 000	253 527 419,46	153 527 419,46	254
Muut sekalaiset tulot	10 771 934,45	2 500 000	7 923 346,82	5 423 346,82	317

13. Korkotulot, osakkeiden myyntitulot ja voiton tuloutukset

Osaston, luvun ja momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA+LTA:t)	Tilinpäätös 2016	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
13. KORKOTULOT, OSAKKEIDEN MYYNTITULOT JA VOITON TULOUTUKSET	2 361 790 518,07	1 646 952 000	1 637 805 089,66	-9 146 910,34	99
13.01. Korkotulot	141 330 873,19	109 952 000	108 795 631,47	-1 156 368,53	99
13.01.04. Korot valtion lainoista liikelaitoksille	16 248 965,06	12 500 000	12 431 874,00	-68 126,00	99
13.01.05. Korot muista lainoista	88 960 539,40	73 352 000	72 964 615,68	-387 384,32	99
13.01.07. Korot talletuksista	3 628 582,47	1 100 000	855 885,07	-244 114,93	78
13.01.09. Muiden eläkelaitosten puolesta maksettujen eläkemenojen ja valtion muille eläkelaitoksille maksamien ennakoiden korkotulot	32 492 786,26	23 000 000	22 543 256,72	-456 743,28	98
13.03. Osinkotulot ja osakkeiden myyntitulot	1 602 959 644,88	1 209 000 000	1 194 440 421,18	-14 559 578,82	99
13.03.01. Osinkotulot, pääomapalautukset ja osakkeiden myyntitulot	1 602 959 644,88	1 209 000 000	1 194 440 421,18	-14 559 578,82	99
13.04. Osuus valtion rahalaitosten voitosta	137 500 000,00	98 000 000	98 000 000,00	0,00	100
13.04.01. Osuus Suomen Pankin voitosta	137 500 000,00	98 000 000	98 000 000,00	0,00	100
13.05. Valtion liikelaitosten voiton tuloutukset	480 000 000,00	230 000 000	236 569 037,01	6 569 037,01	103
13.05.01. Valtion liikelaitosten voiton tuloutukset	480 000 000,00	230 000 000	236 569 037,01	6 569 037,01	103

15. Lainat

Osaston, luvun ja momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA+LTA:t)	Tilinpäätös 2016	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
15. LAINAT	4 927 236 149,51	6 427 031 000	2 971 460 814,25	-3 455 570 185,75	46
15.01. Valtiolle takaisin maksettavat lainat	521 466 751,99	466 800 000	497 744 761,08	30 944 761,08	107
15.01.02. Takaisinmaksut valtion lainoista liikelaitoksille	81 182 940,82	68 800 000	69 108 493,36	308 493,36	100
15.01.04. Muiden lainojen lyhennykset	440 283 811,17	398 000 000	428 636 267,72	30 636 267,72	108
15.03. Valtion nettolainanotto ja velanhallinta	4 405 769 397,52	5 960 231 000	2 473 716 053,17	-3 486 514 946,83	42
15.03.01. Nettolainanotto ja velanhallinta	4 405 769 397,52	5 960 231 000	2 473 716 053,17	-3 486 514 946,83	42
OSASTOT YHTEENSÄ	53 377 012 603,99	55 041 643 000	52 011 600 920,97	-3 030 042 079,03	94

21. Eduskunta

Päälukon, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LITA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			Käyttö vuonna 2016	Siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
21. EDUSKUNTA	174 636 569,92	162 876 000	147 138 062,54	12 412 697,34	159 550 759,88	3 325 240,12	22 930 143,26	76 193 143,26	63 613 637,80	12 579 505,46
21.01. Kansanedustajat	21 386 726,58	21 783 000	21 157 526,66		21 157 526,66	625 473,34				
21.01.01. Kansanedustajien toimintamenot (arviomääräraha)	21 386 726,58	21 783 000	21 157 526,66		21 157 526,66	625 473,34				
21.10. Eduskunnan kanslia	123 674 049,85	110 873 000	98 575 303,08	10 222 883,56	108 798 186,64	2 074 813,36	21 012 438,80	55 402 438,80	45 012 747,12	10 389 691,68
21.10.01. Eduskunnan kanslian toimintamenot (arviomääräraha)	55 784 797,64	52 382 000	51 922 361,31		51 922 361,31	459 638,69				
21.10.02. Peruskorjaukseen liittyvät toimintamenot (arviomääräraha)	9 132 761,03	4 937 000	4 518 535,31		4 518 535,31	418 464,69				
21.10.29. Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	12 756 491,18	15 000 000	15 168 267,61		15 168 267,61	-168 267,61				
21.10.51. Avustajatuki eduskuntaryhmille (arviomääräraha)		4 164 000	2 799 022,41		2 799 022,41	1 364 977,59				
21.10.70. Tietohallinnon laitehankinnat ja kehittämishankkeet (siirtomääräraha 3 v)	4 000 000,00	2 390 000	0,00	2 390 000,00	2 390 000,00	-	2 258 346,53	4 648 346,53	2 091 538,41	2 556 808,12
21.10.74. Eduskunnan rakennusten peruskorjaukset (siirtomääräraha 3 v)	42 000 000,00	32 000 000	24 167 116,44	7 832 883,56	32 000 000,00	-	18 754 092,27	50 754 092,27	42 921 208,71	7 832 883,56
21.20. Eduskunnan oikeusasiamies	6 051 397,29	6 494 000	5 811 371,08		5 811 371,08	682 628,92				
21.20.01. Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian toimintamenot (arviomääräraha)	6 051 397,29	6 494 000	5 811 371,08		5 811 371,08	682 628,92				
21.30. Ulkopoliittinen instituutti	3 584 299,77	3 608 000	3 202 563,78	421 779,04	3 624 342,82	-16 342,82	383 618,90	3 796 618,90	3 374 839,86	421 779,04
21.30.01. Ulkopoliittisen instituutin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	3 383 000,00	3 413 000	2 991 220,96	421 779,04	3 413 000,00	-	383 618,90	3 796 618,90	3 374 839,86	421 779,04
21.30.29. Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	201 299,77	195 000	211 342,82		211 342,82	-16 342,82				
21.40. Valtiontalouden tarkastusvirasto	15 939 001,62	16 035 000	14 308 897,94	1 768 034,74	16 076 932,68	-41 932,68	1 534 085,56	16 994 085,56	15 226 050,82	1 768 034,74
21.40.01. Valtiontalouden tarkastusviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	15 307 000,00	15 460 000	13 691 965,26	1 768 034,74	15 460 000,00	-	1 534 085,56	16 994 085,56	15 226 050,82	1 768 034,74
21.40.29. Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	632 001,62	575 000	616 932,68		616 932,68	-41 932,68				
21.90. Eduskunnan muut menot	4 001 094,81	4 083 000	4 082 400,00		4 082 400,00	600,00				
21.90.50. Eduskuntaryhmien ryhmäkanslioiden tukeminen (kiinteä määräraha)	4 001 094,81	4 083 000	4 082 400,00		4 082 400,00	600,00				

22. Tasavallan presidentti

Päluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			Käyttö vuonna 2016	Siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
22. TASAVALLAN PRESIDENTTI	16 402 095,00	13 456 000	8 040 294,68	2 543 314,20	10 583 608,88	2 872 391,12	16 569 557,91	24 849 557,91	8 426 296,33	7 508 394,99
22.01. Tasavallan presidentti	1 439 167,55	2 875 000	1 500 205,25	131 422,10	1 631 627,35	1 243 372,65	100 523,89	299 523,89	168 101,79	131 422,10
22.01.01. Tasavallan presidentin palkkio (kiinteä määräraha)	126 000,00	126 000	126 000,00		126 000,00	0,00				
22.01.02. Tasavallan presidentin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	199 000,00	199 000	67 577,90	131 422,10	199 000,00	-	100 523,89	299 523,89	168 101,79	131 422,10
22.01.20. Vierailuista ja kokousmatkoista aiheutuvat menot (arviomääräraha)	1 114 167,55	2 550 000	1 306 627,35		1 306 627,35	1 243 372,65				
22.02. Tasavallan presidentin kanslia	14 962 927,45	10 581 000	6 540 089,43	2 411 892,10	8 951 981,53	1 629 018,47	16 469 034,02	24 550 034,02	8 258 194,54	7 376 972,89
22.02.01. Tasavallan presidentin kanslian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	8 175 000,00	7 481 000	5 279 030,33	2 201 969,67	7 481 000,00	-	2 199 642,88	9 680 642,88	7 046 916,21	2 201 969,67
22.02.02. Eläkkeellä olevien presidenttien menot (siirtomääräraha 2 v)	600 000,00	600 000	390 077,57	209 922,43	600 000,00	-	72 956,37	672 956,37	463 033,94	209 922,43
22.02.29. Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	1 187 927,45	2 500 000	870 981,53		870 981,53	1 629 018,47				
22.02.75. Perusparannukset (siirtomääräraha 3 v)	5 000 000,00						14 196 434,77	14 196 434,77	748 244,39	4 965 080,79

23. Valtioneuvoston kanslia

Päluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			Käyttö vuonna 2016	Siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
23. VALTIONEUVOSTON KANSLIA	183 297 362,05	210 596 000	170 095 768,79	35 385 987,37	205 481 756,16	5 114 243,84	23 047 035,34	177 291 035,34	139 784 532,73	37 204 076,48
23.01. Hallinto	143 207 348,75	165 290 000	133 665 408,48	26 536 448,34	160 201 856,82	5 088 143,18	16 397 346,96	155 810 346,96	127 153 383,38	28 354 537,45
23.01.01. Valtioneuvoston kanslian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	114 567 000,00	125 013 000	108 775 551,40	16 237 448,60	125 013 000,00	-	8 370 954,06	133 383 954,06	117 146 505,46	16 237 448,60
23.01.02. Ministerien, heidän valtiosihteeriensä ja erityisavustajiensa palkkaukset (arviomääräraha)	5 394 240,84	5 575 000	5 351 173,43		5 351 173,43	223 826,57				

Päluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			Käyttö vuonna 2016	Siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
23.01.03. Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkamienot (siirtomääräraha 2 v)	1 000 000,00	1 000 000	0,00	1 000 000,00	1 000 000,00	-	1 000 000,00	2 000 000,00	741 176,47	1 000 000,00
23.01.20. Pääministerin, kansliassa toimivien ministereiden ja heidän avustajiensa matkat (arvionmääräraha)	278 534,37	867 000	495 789,43	495 789,43	495 789,43	371 210,57				
23.01.22. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta (siirtomääräraha 3 v)	6 400 000,00	11 400 000	4 036 800,26	7 363 199,74	11 400 000,00	-	7 026 392,90	18 426 392,90	9 201 501,45	9 181 288,85
23.01.23. Kokeilutoiminnan digitaalinen edistäminen (siirtomääräraha 3 v)		2 000 000	64 200,00	2 000 000,00	2 000 000,00	-	2 000 000,00	2 000 000,00	64 200,00	1 935 800,00
23.01.29. Arvonlisäveromenot (arvionmääräraha)	15 567 573,54	19 435 000	14 941 893,96	14 941 893,96	14 941 893,96	4 493 106,04				
23.10. Omistajaohjaukset	1 700 000,00	5 700 000	774 239,08	4 925 760,92	5 700 000,00	-	4 400 000,00	10 100 000,00	5 174 239,08	4 925 760,92
23.10.88. Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v)	1 700 000,00	5 700 000	774 239,08	4 925 760,92	5 700 000,00	-	4 400 000,00	10 100 000,00	5 174 239,08	4 925 760,92
23.20. Poliittisen toiminnan avustaminen	32 000 000,00	29 635 000	29 635 000,00	29 635 000,00	29 635 000,00	0,00				
23.20.50. Puolue toiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)	32 000 000,00	29 635 000	29 635 000,00	29 635 000,00	29 635 000,00	0,00				
23.30. Oikeuskanslerinvirasto	3 699 000,00	3 631 000	2 433 775,48	1 197 224,52	3 631 000,00	-	934 342,00	4 565 342,00	3 368 117,48	1 197 224,52
23.30.01. Oikeuskanslerinviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	3 699 000,00	3 631 000	2 433 775,48	1 197 224,52	3 631 000,00	-	934 342,00	4 565 342,00	3 368 117,48	1 197 224,52
23.90. Muut menot	2 691 013,30	6 340 000	3 587 345,75	2 726 553,59	6 313 899,34	26 100,66	1 315 346,38	6 815 346,38	4 088 792,79	2 726 553,59
23.90.21. Kunniamerkit (arvionmääräraha)	691 013,30	840 000	813 899,34	813 899,34	813 899,34	26 100,66				
23.90.26. Suomi 100 (siirtomääräraha 3 v)	2 000 000,00	5 500 000	2 773 446,41	2 726 553,59	5 500 000,00	-	1 315 346,38	6 815 346,38	4 088 792,79	2 726 553,59

23. Valtioneuvoston kanslian tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2016 valtuudet						Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1000 €)						
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2017 TA:ssa	Talousarvio-menot 2016	Määräraha-tarve 2017	Määräraha-tarve 2018	Määräraha-tarve 2019	Määräraha-tarve myöhemmin	Määräraha-tarve yhteensä	
23.90.26. Suomi 100	805	0	4 195	4 195	4 131	65	0	1 460	2 997	149	0	0	0	3 146
Aikaisempien vuosien valtuudet	805							261	171	43	0	0	0	214
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		0	4 195	4 195	4 131	65	0	1 199	2 826	106	0	0	0	2 932
PÄÄLUOKKA YHTEENSÄ	805	0	4 195	4 195	4 131	65	0	1 460	2 997	149	0	0	0	3 146
Aikaisempien vuosien valtuudet	805							261	171	43	0	0	0	214
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		0	4 195	4 195	4 131	65	0	1 199	2 826	106	0	0	0	2 932

24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala

Päätöksen nimi ja määrärahalaji	Päätöksen numero, hallinnonala	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				Käyttö vuonna 2016	Siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
24.	ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA	1 210 493 686,64	1 060 213 000	775 862 721,54	279 270 435,10	1 055 133 156,64	5 079 843,36	295 849 527,71	1 322 784 527,71	982 060 460,74	325 846 700,69
24.01.	Ulkoasiainhallinto	255 532 727,58	253 014 000	210 473 558,05	40 423 499,42	250 897 057,47	2 116 942,53	29 354 857,64	266 839 857,64	226 300 371,22	40 423 499,42
24.01.01.	Ulkoasiainhallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	234 079 000,00	224 930 000	194 627 064,81	30 302 935,19	224 930 000,00	-	22 807 811,77	247 737 811,77	217 318 889,58	30 302 935,19
24.01.21.	Ulkoasiainministeriön hallinnonalan tuotavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)	1 155 000,00	1 155 000	548 028,86	606 971,14	1 155 000,00	-	292 660,71	1 447 660,71	840 689,57	606 971,14
24.01.29.	Ulkoasiainministeriön hallinnonalan arvonnäveroimenot (arvonnävmääräraha)	16 298 727,58	15 529 000	13 412 057,47		13 412 057,47	2 116 942,53				
24.01.74.	Talorakennukset (siirtomääräraha 3 v)	4 000 000,00	9 900 000	1 886 406,91	8 013 593,09	9 900 000,00	-	6 254 385,16	16 154 385,16	8 140 792,07	8 013 593,09
24.01.76.	Kiinteistöjen ja huoneistojen hankkiminen (siirtomääräraha 3 v)		1 500 000	0,00	1 500 000,00	1 500 000,00	-		1 500 000,00	0,00	1 500 000,00
24.10.	Kriisinhallinta	64 442 216,01	71 806 000	64 557 181,22	5 838 261,53	70 395 442,75	1 410 557,25	0,00	56 446 000,00	50 607 738,47	5 838 261,53
24.10.20.	Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot (siirtomääräraha 2 v)	49 205 990,81	56 446 000	50 607 738,47	5 838 261,53	56 446 000,00	-	0,00	56 446 000,00	50 607 738,47	5 838 261,53
24.10.21.	Siviilihenkilöstön osallistuminen kriisinhallintaan (kiinteä määräraha)	15 236 225,20	15 360 000	13 949 442,75		13 949 442,75	1 410 557,25				
24.30.	Kansainvälinen kehitysyhteistyö	812 582 000,00	644 343 000	439 723 880,34	204 619 119,66	644 343 000,00	0,00	245 258 895,43	889 601 895,43	624 808 673,42	250 406 086,79
24.30.50.	Valtionapu Teollisuuden yhteistyön rahasto Oy:lle	0,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00				
24.30.66.	Varsinaisen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)	802 582 000,00	504 343 000	430 544 923,34	73 798 076,66	504 343 000,00	-	245 258 805,43	749 601 805,43	615 629 716,42	119 584 953,79
24.30.88.	Finnfundin (Teollisuuden yhteistyön rahasto Oy) pääoman korottaminen (siirtomääräraha 3 v)	10 000 000,00	140 000 000	9 178 957,00	130 821 043,00	140 000 000,00	-	90,00	140 000 000,00	9 178 957,00	130 821 043,00
24.30.89.	Kehitysyhteistyön finanssijoitukset (siirtomääräraha 3 v)										
24.90.	Ulkoasiainministeriön hallinnonalan muut menot	77 936 743,05	91 050 000	61 108 101,93	28 389 554,49	89 497 656,42	1 552 343,58	21 235 774,64	109 896 774,64	80 343 677,63	29 178 852,95
24.90.50.	Eraät valtionavut (kiinteä määräraha)	1 642 879,77	1 344 000	1 337 295,08		1 337 295,08	6 704,92				
24.90.51.	Hädäntilanteiden avustaminen (arvonnävmääräraha)	33 680,17	45 000	24 480,11	20 519,89	24 480,11	20 519,89				
24.90.66.	Eraät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (siirtomääräraha 2 v)	74 455 000,00	86 961 000	60 236 635,00	26 724 365,00	86 961 000,00	-	18 626 098,08	105 587 098,08	78 862 733,08	26 724 365,00
24.90.67.	Kansainvälisen ilmastositoumuksen alaisen yhteistyön menot (siirtomääräraha 3 v)	100 000,00	100 000	0,00	100 000,00	100 000,00	-	388 690,40	488 690,40	5 500,00	200 000,00
24.90.68.	Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö (siirtomääräraha 3 v)	2 100 000,00	1 600 000	34 810,51	1 565 189,49	1 600 000,00	-	2 220 986,16	3 820 986,16	1 475 444,55	2 254 487,95
24.90.95.	Kursivaihtelut (arvonnävmääräraha)	-394 816,89	1 000 000	-525 118,77		-525 118,77	1 525 118,77				

24. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Valtuudet ja niiden käyttö (1000 €)	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2016 valtuudet						Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1000 €)				
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2017 TA:ssa	Talousarvio-menot 2016	Määräraha-tarve 2017	Määräraha-tarve 2018	Määräraha-tarve 2019	Määräraha-tarve myöhemmin
24.30.50. Valtionapu Teollisen yhteistyön rahasto Oy:lle	0	268 188	0	268 188	0	268 188	0	0	0	0	0	0
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		268 188	0	268 188	0	268 188	0	0	0	0	0	0
24.30.66. Varsinaisen kehitysyhteistyö	4 969 650	320 000	0	320 000	293 827	26 173	0	406 998	445 009	340 204	551 157	616 058
Aikaisempien vuosien valtuudet	4 969 650							406 998	402 625	306 763	513 640	437 593
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		320 000	0	320 000	293 827	26 173	0	0	42 384	33 441	37 517	178 465
PÄÄLUOKKA YHTEENSÄ	4 969 650	588 188	0	588 188	293 827	294 361	0	406 998	445 009	340 204	551 157	616 058
Aikaisempien vuosien valtuudet	4 969 650							406 998	402 625	306 763	513 640	437 593
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		588 188	0	588 188	293 827	294 361	0	0	42 384	33 441	37 517	178 465

25. Oikeusministeriön hallinnonala

Päätöksen, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			Käyttö vuonna 2016	Siirto seuraavalle vuodelle			Talousarvio - Tilinpäätös	Edellisiä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)
25.	920 010 807,53	925 500 000	781 981 548,17	142 346 133,93	924 327 682,10	1 172 317,90	105 662 451,08	864 598 451,08	722 252 317,15	142 346 133,93
25.01. Ministeriö ja hallinto	125 074 229,56	127 076 000	116 342 080,33	9 247 439,36	125 589 519,69	1 486 480,31	5 852 841,39	44 148 841,39	34 901 402,03	9 247 439,36
25.01.01. Oikeusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	22 675 000,00	21 428 000	14 946 313,41	6 481 686,59	21 428 000,00	-	4 355 972,42	25 783 972,42	19 302 285,83	6 481 686,59
25.01.03. Oikeusministeriön yhteydessä toimivien viranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	6 733 000,00	7 408 000	5 776 959,60	1 631 040,40	7 408 000,00	-	1 005 835,36	8 413 835,36	6 782 794,96	1 631 040,40
25.01.04. Tutkimus ja kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	628 000,00						320 153,79	320 153,79	320 153,79	
25.01.05. Oikeusrekisterikeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	3 459 000,00	7 290 000	6 889 534,38	400 465,62	7 290 000,00	-	46 679,25	7 336 679,25	6 936 213,63	400 465,62
25.01.20. Erityismenot (arvionmääräraha)	10 923 142,34	13 032 000	13 492 077,56		13 492 077,56	-460 077,56				

Päluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			Käyttö vuonna 2016	Siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
25.01.21.		295 000,00	235 000	37 038,42	235 000,00	-	124 200,57	359 200,57	161 238,99	197 961,58
25.01.22.			1 935 000	1 398 714,83	1 935 000,00	-		1 935 000,00	1 398 714,83	536 285,17
25.01.29.		57 201 734,59	49 994 000	48 730 128,61	48 730 128,61	1 263 871,39				
25.01.50.		4 397 245,37	6 184 000	6 165 130,16	6 165 130,16	18 869,84				
25.01.51.		18 762 107,26	19 570 000	18 906 183,36	18 906 183,36	663 816,64				
25.10.		393 079 777,17	422 374 000	346 168 894,52	422 594 579,79	-220 579,79	58 515 143,23	405 789 143,23	329 363 457,96	76 425 685,27
25.10.01.		9 009 000,00	8 968 000	7 714 838,27	8 968 000,00	-	831 570,77	9 799 570,77	8 546 409,04	1 253 161,73
25.10.02.		10 909 000,00	15 319 000	11 145 611,81	15 319 000,00	-	1 368 303,33	16 687 303,33	12 513 915,14	4 173 388,19
25.10.03.		247 976 000,00	261 138 000	212 204 877,31	261 138 000,00	-	34 018 472,35	295 156 472,35	246 223 349,66	48 933 122,69
25.10.04.		60 076 000,00	61 849 000	39 782 987,34	61 849 000,00	-	22 296 796,78	84 145 796,78	62 079 784,12	22 066 012,66
25.10.50.		65 109 777,17	75 100 000	75 320 579,79	75 320 579,79	-220 579,79				
25.20.		103 723 000,00	110 100 000	89 163 359,03	110 100 000,00	-	11 570 072,14	121 670 072,14	100 733 431,17	20 936 640,97
25.20.01.		103 723 000,00	110 100 000	89 163 359,03	110 100 000,00	-	11 570 072,14	121 670 072,14	100 733 431,17	20 936 640,97
25.30.		46 223 000,00	46 690 000	35 634 350,57	46 690 000,00	-	8 397 732,71	55 087 732,71	44 032 083,28	11 055 649,43
25.30.01.		46 223 000,00	46 690 000	35 634 350,57	46 690 000,00	-	8 397 732,71	55 087 732,71	44 032 083,28	11 055 649,43
25.40.		234 321 000,00	216 576 000	191 895 281,10	216 576 000,00	-	21 326 661,61	237 902 661,61	213 221 942,71	24 680 718,90
25.40.01.		228 921 000,00	211 176 000	189 489 816,27	211 176 000,00	-	18 948 535,31	230 124 535,31	208 438 351,58	21 686 183,73
25.40.74.		5 400 000,00	5 400 000	2 405 464,83	5 400 000,00	-	2 378 126,30	7 778 126,30	4 783 591,13	2 994 535,17
25.50.		17 589 800,80	2 684 000	2 777 582,62	2 777 582,62	-93 582,62				
25.50.20.		17 589 800,80	2 684 000	2 777 582,62	2 777 582,62	-93 582,62				

26. Sisäministeriön hallinnonala

Päälukon, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			Käyttö vuonna 2016	Siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
26. SISÄMINISTERIÖN HALLINNONALA	1 397 273 286,70	1 994 624 000	1 792 981 151,17	181 434 354,14	1 974 415 505,31	20 208 494,69	145 565 145,59	1 387 203 145,59	1 168 902 600,86	196 885 211,12
26.01. Hallinto	127 231 116,04	188 527 000	129 767 273,39	55 844 843,71	185 612 117,10	2 914 882,90	47 046 337,18	119 556 337,18	39 160 729,44	65 631 826,73
26.01.01. Sisäministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	16 218 000,00	14 647 000	9 403 752,09	5 243 247,91	14 647 000,00	-	4 519 320,44	19 166 320,44	13 922 377,20	5 243 247,91
26.01.03. Hallinnon tietotekniikkakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	22 000,00	22 000	22 000,00	0,00	22 000,00	0,00	10 674,63	32 674,63	32 674,63	0,00
26.01.20. Tietohallinnon yhteiset menot (siirtomääräraha 2 v)	8 917 000,00	8 917 000	5 435 512,55	3 481 487,45	8 917 000,00	-	5 827 475,35	14 744 475,35	11 262 987,90	3 481 487,45
26.01.22. EU:n osuus yhteisvästauun ja maahanmuuttovirtojen hallintaan (siirtomääräraha 3 v)	4 603 000,00						18 747 408,34	18 747 408,34	1 105 712,27	4 303 012,87
26.01.23. Siviilirikin hallinnon kotimaan valmiudet (siirtomääräraha 2 v)	1 739 000,00	1 439 000	1 207 450,68	231 549,32	1 439 000,00	-	314 890,45	1 753 890,45	1 522 341,13	231 549,32
26.01.24. EU:n osuus sisäisen turvallisuuden ja maahanmuuton hallintaan (siirtomääräraha 3 v)	14 288 000,00	47 260 000	372 275,97	46 887 724,03	47 260 000,00	-	17 626 567,97	64 886 567,97	11 090 471,31	52 371 694,18
26.01.29. Sisäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	80 393 631,96	115 000 000	112 292 422,15		112 292 422,15	2 707 577,85				
26.01.50. Eräät avustukset (siirtomääräraha 2 v)	248 000,00	225 000	224 165,00	835,00	225 000,00	-	0,00	225 000,00	224 165,00	835,00
26.01.66. Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja maksuosuudet ulkomaille (arviomääräraha)	802 484,08	1 017 000	809 694,95	207 305,05	809 694,95	207 305,05				
26.10. Poliisit toimi	743 786 736,55	780 217 000	728 335 985,66	48 577 176,13	776 913 161,79	3 303 838,21	28 042 695,59	795 259 695,59	746 682 519,46	48 577 176,13
26.10.01. Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	736 316 000,00	730 286 000	694 942 348,79	35 343 651,21	730 286 000,00	-	28 042 695,59	758 328 695,59	722 985 044,38	35 343 651,21
26.10.02. Suojelupoliisin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)		24 009 000	21 593 092,81	2 415 907,19	24 009 000,00	-		24 009 000,00	21 593 092,81	2 415 907,19
26.10.20. Maasta poistamis- ja noutokuljetuksista aiheutuvat menot (arviomääräraha)	7 470 736,55	13 000 000	9 696 161,79	3 303 838,21	9 696 161,79	3 303 838,21				
26.10.21. KEIO-hankkeen yhteiset toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)	0,00	12 922 000	2 104 382,27	10 817 617,73	12 922 000,00	-	0,00	12 922 000,00	2 104 382,27	10 817 617,73
26.20. Rajavartiolaitos	262 100 000,00	245 523 000	209 024 705,36	36 498 294,64	245 523 000,00	-	50 912 135,34	296 435 135,34	247 621 414,14	42 162 168,60
26.20.01. Rajavartiolaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	231 713 000,00	234 527 000	207 213 530,75	27 313 469,25	234 527 000,00	-	26 934 862,63	261 461 862,63	234 148 393,38	27 313 469,25
26.20.70. Ilma- ja varvialusten hankinta (siirtomääräraha 5 v)	30 387 000,00	10 996 000	1 811 174,61	9 184 825,39	10 996 000,00	-	23 977 272,71	34 973 272,71	13 473 020,76	14 848 699,35

Päluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			Käyttö vuonna 2016	Siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruu- tukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
26.30. Pelastustoimi ja hätäkeskustoiminta	80 769 271,77	75 008 000	51 883 846,26	22 828 300,37	74 712 146,63	295 853,37	18 014 953,18	90 616 953,18	67 788 652,81	22 828 300,37
26.30.01. Pelastustoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	13 598 000,00	12 072 000	10 790 202,55	1 281 797,45	12 072 000,00	-	1 511 511,33	13 583 511,33	12 301 713,88	1 281 797,45
26.30.02. Hätäkeskuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	56 754 000,00	52 430 000	32 908 497,08	19 521 502,92	52 430 000,00	-	16 503 441,85	68 933 441,85	49 411 938,93	19 521 502,92
26.30.20. Ertysismenot (arviomääräraha)	2 317 271,77	2 406 000	2 110 146,63		2 110 146,63	295 853,37				
26.30.43. Turvallisuusviranomaisten viestintäverkot (siirtomääräraha 3 v)	8 100 000,00	8 100 000	6 075 000,00	2 025 000,00	8 100 000,00	-	0,00	8 100 000,00	6 075 000,00	2 025 000,00
26.40. Maahanmuutto	183 386 162,34	705 349 000	673 969 340,50	17 685 739,29	691 655 079,79	13 693 920,21	1 549 024,30	85 335 024,30	67 649 285,01	17 685 739,29
26.40.01. Maahanmuuttoviraston ja valtion vastaanottokeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	29 904 000,00	83 786 000	66 100 260,71	17 685 739,29	83 786 000,00	-	1 549 024,30	85 335 024,30	67 649 285,01	17 685 739,29
26.40.20. Paluumuuttajien muuttovalmennus (arviomääräraha)	548 239,56	876 000	436 040,65		436 040,65	439 959,35				
26.40.21. Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto (arviomääräraha)	124 910 232,38	530 769 000	529 814 154,93		529 814 154,93	954 845,07				
26.40.63. Vastaanotto toiminnan asiakkaille maksettavat tuet (arviomääräraha)	28 023 690,40	89 918 000	77 618 884,21		77 618 884,21	12 299 115,79				

26. Sisäministeriön hallinnonalan tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Valtuudet ja niiden käyttö (10000 €)	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2016 valtuudet						Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (10000 €)					
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2017 TA:ssa	Talousarvio-menot 2016	Määräraha-tarve 2017	Määräraha-tarve 2018	Määräraha-tarve 2019	Määräraha-tarve myöhemmin	Määräraha-tarve yhteensä
26.10.21. KEIO-hankkeen yhteiset toimintamenot	17 642	0	719	719	269	450	450	1 882	2 406	6 953	3 557	401	13 317
Aikaisempien vuosien valtuudet	17 642							1 781	2 406	6 953	3 557	401	13 317
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		0	719	719	269	450	450	102	0	0	0	0	0
26.20.70. Ilma- ja rajavartiolaitosten hankinta	87 045	0	0	0	0	0	0	8 500	8 239	0	7 547	5 480	21 267
Aikaisempien vuosien valtuudet	87 045							8 500	8 239	0	7 547	5 480	21 267
26.30.02. Häätäkeskuslaitoksen toimintamenot	38 256	0	0	0	0	0	0	3 698	10 406	1 022	0	0	11 428
Aikaisempien vuosien valtuudet	38 256							3 698	10 406	1 022	0	0	11 428
26.98.65. Euroopan aluekehitysrahaston valtion rahoitusosuus ohjelmakaudella 2007-2013	42 624	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Aikaisempien vuosien valtuudet	42 624							1	0	0	0	0	0
PÄÄLUOKKA YHTEENSÄ	185 567	0	719	719	269	450	450	14 082	21 052	7 976	11 104	5 881	46 012
Aikaisempien vuosien valtuudet	185 567							13 980	21 052	7 976	11 104	5 881	46 012
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		0	719	719	269	450	450	102	0	0	0	0	0

27. Puolustusministeriön hallinnonala

Päätöksen, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			Käyttö vuonna 2016	Siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käyttö vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
27. PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA	2 691 656 229,24	2 884 597 000	2 336 186 772,84	464 881 250,20	2 801 068 023,04	83 528 976,96	445 240 643,05	2 960 403 643,05	2 428 853 969,58	530 402 833,78
27.01. Puolustuspolitiikka ja hallinto	329 837 900,60	385 444 000	296 022 850,72	5 892 519,46	301 915 370,18	83 528 629,82	5 944 107,94	24 019 107,94	18 126 588,48	5 892 519,46
27.01.01. Puolustusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	16 222 000,00	15 200 000	11 341 174,83	3 858 825,17	15 200 000,00	-	4 065 180,54	19 265 180,54	15 406 355,37	3 858 825,17
27.01.21. Puolustusministeriön hallinnonalan tuotantuvuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)	2 875 000,00	2 875 000	841 305,71	2 033 694,29	2 875 000,00	-	1 878 927,40	4 753 927,40	2 720 233,11	2 033 694,29
27.01.29. Puolustusministeriön hallinnonalan arvonsäveroimenot (arvionsävero)	310 740 900,60	367 369 000	283 840 370,18		283 840 370,18	83 528 629,82				

Päluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			Käyttö vuonna 2016	Siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
27.10.		2 463 356 000	2 025 902 488,02	437 453 511,98	2 463 356 000,00	0,00	397 456 406,20	2 858 783 406,20	2 354 661 470,95	502 975 095,56
27.10.01.	Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 899 710 000	1 749 985 953,23	149 724 046,77	1 899 710 000,00	-	109 495 955,16	2 009 205 955,16	1 859 469 130,93	149 724 046,77
27.10.18.	Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 3 v)	559 617 000	273 429 192,79	286 187 807,21	559 617 000,00	-	287 697 446,04	847 314 446,04	494 470 993,02	351 709 390,79
27.10.19.	Hawk Mk 51 -koneiden modifiointi (siirtomääräraha 3 v)	2 000 000	458 342,00	1 541 658,00	2 000 000,00	-	263 005,00	2 263 005,00	721 347,00	1 541 658,00
27.10.50.	Maapuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)	2 029 000	2 029 000,00		2 029 000,00	0,00				
27.30.	Sotilaallinen kriisinhallinta	35 797 000	14 261 434,10	21 535 218,76	35 796 652,86	347,14	41 840 128,91	77 601 128,91	56 065 910,15	21 535 218,76
27.30.20.	Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot (siirtomääräraha 2 v)	35 761 000	14 225 781,24	21 535 218,76	35 761 000,00	-	41 840 128,91	77 601 128,91	56 065 910,15	21 535 218,76
27.30.95.	Kurssivaihtelut (arviomääräraha)	36 000	35 652,86		35 652,86	347,14				

27. Puolustusministeriön hallinnonalan tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Valtuudet ja niiden käyttö (1000 €)	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2016 valtuudet					Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1000 €)						
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu TA:ssa	Talousarvio-menot 2016	Määräraha-tarve 2017	Määräraha-tarve 2018	Määräraha-tarve 2019	Määräraha-tarve myöhemmin	Määräraha-tarve yhteensä
27.10.01. Puolustusvoimien toimintamenot	1 013 034	146 774	92 005	238 779	153 656	85 124	84 651	227 663	272 575	147 551	99 689	96 896	616 711
Aikaisempien vuosien valtuudet	1 013 034							204 942	177 856	112 894	98 130	96 896	485 776
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		146 774	92 005	238 779	153 656	85 124	84 651	22 721	94 719	34 657	1 559	0	130 935
27.10.16. Puolustusmateriaalihankinnat	1 412 834	0	0	0	0	0	0	19 097	39 920	19 100	0	0	59 020
Aikaisempien vuosien valtuudet	1 412 834							19 097	39 920	19 100	0	0	59 020
27.10.18. Puolustusmateriaalihankinnat	1 515 170	171 276	287 952	459 228	246 657	212 571	212 571	377 525	483 200	97 690	76 152	31 344	688 387
Aikaisempien vuosien valtuudet	1 515 170							338 854	331 040	63 557	63 904	21 900	480 401
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		171 276	287 952	459 228	246 657	212 571	212 571	38 671	152 160	34 133	12 248	9 444	207 986
PÄÄLUOKKA YHTEENSÄ	3 941 039	318 050	379 957	698 007	400 313	297 694	297 222	624 284	795 694	264 341	175 841	128 240	1 364 117
Aikaisempien vuosien valtuudet	3 941 039							562 892	548 815	195 551	162 034	118 796	1 025 196
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		318 050	379 957	698 007	400 313	297 694	297 222	61 392	246 879	68 790	13 807	9 444	338 921

28. Valtiovarainministeriön hallinnonala

Päälukon, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tiilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tiilinpäätös 2016	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			Käyttö vuonna 2016	Siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
28. VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA	16 701 616 004,67	17 397 734 000	16 720 847 588,14	652 473 474,70	17 373 321 062,84	24 412 937,16	3 477 653 568,94	2 645 436 768,54	752 037 460,73	
28.01. Hallinto	134 050 325,08	138 721 000	133 487 707,41	9 037 411,15	142 525 118,56	-3 804 118,56	44 829 295,16	33 934 276,92	9 451 987,44	
28.01.01. Valtiovarainministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	32 434 000,00	30 363 000	21 524 758,15	8 838 241,85	30 363 000,00	-	36 955 794,55	27 548 735,90	8 838 241,85	
28.01.13. Julkisen hallinnon yhteisten tietojärjestelmien ja -palvelujen käyttöönottojen tuki (siirtomääräraha 3 v)	1 844 000,00									
28.01.20. Valtion kiinteistöstrategian toteuttaminen ja hallinnonalan omistajaohjaus (siirtomääräraha 2 v)	1 115 000,00	1 215 000	1 132 830,70	82 169,30	1 215 000,00	-	2 007 286,61	1 925 117,31	82 169,30	
28.01.21. Valtiovarainministeriön hallinnonalan tuotavuuksimääräraha (siirtomääräraha 2 v)	0,00	117 000	0,00	117 000,00	117 000,00	-	0,00	0,00	117 000,00	
28.01.29. Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	98 657 325,08	107 026 000	110 830 118,56		110 830 118,56	-3 804 118,56				
28.01.69. Suomen Pankin eräiden sijoitustuottojen siirto Kreikan valtiolle (kiinteä määräraha)	0,00									
28.01.89. Suomen Erillisverkot Oyn pääomittaminen (siirtomääräraha 3 v)							874 214,00	874 214,00	0,00	
28.10. Verotus ja tulli	611 579 189,09	662 508 000	505 660 284,16	141 310 255,33	646 970 539,49	15 537 460,51	139 399 402,52	576 807 360,19	141 310 255,33	
28.10.01. Verohallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	413 066 000,00	444 657 000	315 586 705,95	129 070 294,05	444 657 000,00	-	130 014 438,95	407 411 357,90	129 070 294,05	
28.10.02. Tullin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	170 776 000,00	172 251 000	160 011 038,72	12 239 961,28	172 251 000,00	-	9 384 963,57	169 396 002,29	12 239 961,28	
28.10.63. Takaisin maksetut verot (arviomääräraha)	3 399 068,26	17 900 000	13 369 231,31		13 369 231,31	4 530 768,69				
28.10.95. Verotukseen liittyvät korkomenot (arviomääräraha)	22 286 862,78	22 700 000	12 470 194,81		12 470 194,81	10 229 805,19				
28.10.97. Autoveron vientipalautus (arviomääräraha)	2 051 258,05	5 000 000	4 223 113,37		4 223 113,37	776 886,63				
28.20. Palvelut valtioyhteisöille	51 245 403,67	46 212 000	22 043 104,40	23 118 346,30	45 161 450,70	1 050 549,30	27 629 876,08	44 232 435,07	25 118 346,30	
28.20.01. Valtiokonttorin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	28 089 000,00	28 616 000	19 566 931,60	9 049 068,40	28 616 000,00	-	8 647 658,28	28 214 589,88	9 049 068,40	
28.20.02. Keskitettyjen valuuttatilien kurssierot (arviomääräraha)	6 498,98	1 000	1 239 589,36		1 239 589,36	-1 238 589,36				
28.20.03. Valtiovarain controller-toiminnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 057 000,00						409 287,19	409 287,19	409 287,19	

Päluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			Käyttö vuonna 2016	Siirto seuraavalle vuodelle			Talousarvio - Tilinpäätös	Edellisiltä vuosilta siirryneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)
28.20.06.	Sähköisen asioinnin ja hallinnon yhteiset palvelut (siirtomääräraha 2 v)	2 733 000	1 497 138,72	1 235 861,28	2 733 000,00	-	1 231 402,55	3 964 402,55	2 728 541,27	1 235 861,28
28.20.07.	Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)	2 000 000	-2 289 138,66	2 000 000,00	-289 138,66	2 289 138,66	4 000 000,00	6 000 000,00	-2 289 138,66	4 000 000,00
28.20.08.	Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen kehittämisen (siirtomääräraha 3 v)	2 862 000	324 474,57	2 537 525,43	2 862 000,00	-	1 740 519,37	4 602 519,37	2 064 993,94	2 537 525,43
28.20.09.	Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	3 000 000	0,00	3 000 000,00	3 000 000,00	-	1 601 008,69	4 601 008,69	1 400 052,64	3 000 000,00
28.20.10.	Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskuksen investointimenot (siirtomääräraha 2 v)	5 000 000	1 704 108,81	3 295 891,19	5 000 000,00	-	10 000 000,00	15 000 000,00	11 704 108,81	3 295 891,19
28.20.11.	Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskuksen turvaaminen (siirtomääräraha 2 v)	2 000 000	0,00	2 000 000,00	2 000 000,00	-	2 000 000,00	2 000 000,00	0,00	2 000 000,00
28.30.	Tilastotoimi, taloudellinen tutkimus ja rekisterihallinto	61 516 000	43 871 096,31	17 644 903,69	61 516 000,00	-	14 034 071,94	75 550 071,94	57 905 168,25	17 644 903,69
28.30.01.	Tilastokeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	50 179 000	40 207 470,77	9 971 529,23	50 179 000,00	-	6 704 610,64	56 883 610,64	46 912 081,41	9 971 529,23
28.30.02.	Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	3 714 000	1 468 697,46	2 245 302,54	3 714 000,00	-	1 919 086,50	5 633 086,50	3 387 783,96	2 245 302,54
28.30.03.	Väestörekisterikeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	7 623 000	2 194 928,08	5 428 071,92	7 623 000,00	-	5 410 374,80	13 033 374,80	7 605 302,88	5 428 071,92
28.40.	Valtion alue- ja paikallishallinto	87 755 000	65 589 444,20	22 165 555,80	87 755 000,00	-	19 054 836,11	106 809 836,11	83 202 260,96	23 603 358,07
28.40.01.	Aluehallintoviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	56 022 000	41 471 045,36	14 550 954,64	56 022 000,00	-	10 740 693,54	66 762 693,54	52 211 738,90	14 550 954,64
28.40.02.	Maistraattien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	31 111 000	24 044 551,58	7 066 448,42	31 111 000,00	-	6 625 378,03	37 736 378,03	30 665 712,53	7 066 448,42
28.40.03.	Alue- ja paikallishallinnon tukitoimet (siirtomääräraha 3 v)	1 782 000	73 847,26	548 152,74	622 000,00	-	1 688 764,54	2 310 764,54	324 809,53	1 985 955,01
28.50.	Eläkkeet ja korvaukset	4 657 602 723,44	4 728 475 744,52		4 728 475 744,52	-3 469 744,52				
28.50.15.	Eläkkeet (arvionmääräraha)	4 418 277 947,03	4 485 030 988,88		4 485 030 988,88	-13 924 988,88				
28.50.16.	Ylimääräiset eläkkeet (arvionmääräraha)	1 735 737,72	1 607 745,49		1 607 745,49	538 254,51				
28.50.17.	Muut eläkemeno (arvionmääräraha)	1 428 845,46	574 277,54		574 277,54	2 076 722,46				
28.50.50.	Vahingonkorvaukset (arvionmääräraha)	39 479 889,39	38 875 308,51		38 875 308,51	1 073 691,49				
28.50.63.	Muiden eläkelaitosten vastattavaksi kuuluvat eläkemeno (arvionmääräraha)	164 342 518,58	180 547 633,71		180 547 633,71	5 606 366,29				

Päluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot					
			Käyttö vuonna 2016	Siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle		
28.50.95.	Muiden eläkeläisten valtion puolesta maksamien eläkemenojen ja valtiolle maksamien ennakkoiden korkomenot (arviomääräraha)	23 000 000	21 839 790,39		21 839 790,39	1 160 209,61						
28.60.	Valtionhallinnon yhteiset henkiöstömenot	16 655 000	15 534 885,79	1 079 939,21	16 614 825,00	40 175,00	8 910 000,00	25 310 000,00	24 230 060,79	1 079 939,21		
28.60.02.	Erikseen budjetoidut palkkamenot (arviomääräraha)	25 000	12 744,00		12 744,00							
28.60.10.	Työturvallisuuden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	900 000	9 784,47	890 215,53	900 000,00	-	910 000,00	1 810 000,00	919 784,47	890 215,53		
28.60.12.	Osaamisen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	15 500 000	15 310 276,32	189 723,68	15 500 000,00	-	8 000 000,00	23 500 000,00	23 310 276,32	189 723,68		
28.60.60.	Siirto Koulutusrahastolle (arviomääräraha)	230 000	202 081,00		202 081,00	27 919,00						
28.70.	Valtionhallinnon kehittämisen	77 389 000	9 076 977,69	68 312 022,31	77 389 000,00	0,00	86 877 668,83	164 266 668,83	40 897 232,19	101 886 816,44		
28.70.01.	Valtion ICT:n ohjaus ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	3 800 000	495 370,92	3 304 629,08	3 800 000,00	-	14 913 312,14	18 713 312,14	7 582 460,47	7 430 231,47		
28.70.02.	Valtion talous-, henkilöstö- ja toimintahallinnon tietojärjestelmät (siirtomääräraha 3 v)	12 260 000	4 427 254,26	7 832 745,74	12 260 000,00	-	6 004 227,99	18 264 227,99	8 314 693,17	9 949 534,82		
28.70.03.	Kansallisen tietoaian ohjaus ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	27 500 000	2 769 245,49	24 730 754,51	27 500 000,00	-	32 534 777,44	60 034 777,44	20 646 974,61	39 387 802,83		
28.70.04.	Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen tietojärjestelmien tietoturvasuus ja varautuminen (siirtomääräraha 3 v)	8 600 000,00										
28.70.20.	Tuottavuuden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	17 799 000	0,00	17 799 000,00	17 799 000,00	-	27 465 000,00	45 264 000,00	28 000,00	27 454 000,00		
28.70.21.	Kansallisen tulorekisterin toteutus (siirtomääräraha 3 v)	15 855 000	1 385 107,02	14 469 892,98	15 855 000,00	-	15 855 000,00	15 855 000,00	1 385 107,02	14 469 892,98		
28.70.22.	Hallinnon palveluiden digitalisoinnin tuki (siirtomääräraha 3 v)	175 000	0,00	175 000,00	175 000,00	-	175 000,00	175 000,00	0,00	175 000,00		
28.80.	Siirrot Ahvenanmaan maakunnalle	240 387 000	240 173 859,96	240 173 859,96	240 173 859,96	213 140,04	6 950 000,00	6 950 000,00	6 950 000,00	6 950 000,00		
28.80.30.	Ahvenanmaan tasotusmaksu (arviomääräraha)	219 677 000	219 560 594,42		219 560 594,42	116 405,58						
28.80.31.	Verohyötys-Ahvenanmaan maakunnalle (arviomääräraha)	9 600 000	9 508 580,00		9 508 580,00	91 420,00						
28.80.32.	Ylimääräinen määräraha Ahvenanmaan maakunnalle (siirtomääräraha 3 v)											
28.80.33.	Arpajaisveron tuoton palauttaminen Ahvenanmaan maakunnalle (arviomääräraha)	11 110 000	11 104 685,54		11 104 685,54	5 314,46						

Päluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot						
			Käyttö vuonna 2016	Siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle			
28.80.40. Arpajaisveron tuoton palauttaminen Ahvenanmaan maakunnalle (arviomääräraha)	9 995 530,82												
28.90. Kuntien tukeminen	8 530 197 804,14	9 061 545 000	9 051 011 032,96	7 252 855,55	9 058 263 888,51	3 281 111,49	13 279 269,70	21 599 269,70	3 003 860,87	10 331 707,79			
28.90.20. Valtion ja kuntien yhteiset tietojärjestelmähankeet (siirtomääräraha 3 v)	9 465 000,00	7 000 000	446 874,13	6 533 125,87	7 000 000,00	-	12 492 145,67	19 492 145,67	1 980 254,20	9 333 696,03			
28.90.22. Itsehallintoalueiden sekä hallinto- ja palvelurakenteiden kehittäminen ja tukeminen (siirtomääräraha 3 v)	600 000,00	800 000	297 335,78	502 664,22	800 000,00	-	609 533,47	1 409 533,47	523 081,57	800 946,30			
28.90.30. Valtiosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen (arviomääräraha)	8 485 448 061,00	9 027 651 000	9 024 697 224,94		9 024 697 224,94	2 953 775,06							
28.90.31. Kuntien yhdistymisen taloudellinen tuki (arviomääräraha)	34 164 743,14	25 574 000	25 246 663,57		25 246 663,57	327 336,43							
28.90.34. Paikallisten kuntakokkeilujen rahoitus (siirtomääräraha 3 v)	520 000,00	520 000	322 934,54	197 065,46	520 000,00	-	177 590,56	697 590,56	500 525,10	197 065,46			
28.91. Työllisyyden ja elinkeinoelämän tukeminen	238 915 509,55	255 000 000	243 224 128,47		243 224 128,47	11 775 871,53							
28.91.41. Energiaverotuki (arviomääräraha)	238 915 509,55	255 000 000	243 224 128,47		243 224 128,47	11 775 871,53							
28.92. EU ja kansainväliset järjestöt	1 995 364 044,15	1 979 590 000	1 655 315 909,78	324 568 642,08	1 979 884 551,86	-294 551,86							
28.92.03. Rahoitusvakausviraston toimintameno (siirtomääräraha 2 v)	3 000 000,00	1 900 000	19 316,07	1 880 683,93	1 900 000,00	-	1 942 929,22	3 842 929,22	1 769 252,15	1 880 683,93			
28.92.20. Euroopan unionin osallistuminen matkamenojen korvauksiin (siirtomääräraha 2 v)	2 900 000,00	1 500 000	0,00	1 500 000,00	1 500 000,00	-	2 900 000,00	4 400 000,00	1 788 032,79	1 500 000,00			
28.92.40. Isäntämaakorvaus Pohjoismaiden Investointipankille (kiinteä määräraha)	9 975 952,26	10 770 000	10 769 787,61		10 769 787,61	212,39							
28.92.60. Siirto rahoitusvakausrahastoon (siirtomääräraha 3 v)	170 500 000,00						96 457 384,28	96 457 384,28	42 314 423,18	54 142 961,10			
28.92.67. Kansainvälisille rahoituslaitoksille annettujen sitoumusten lunastaminen (arviomääräraha)	0,00	170 000	46 240,91		46 240,91	123 759,09							
28.92.68. Suomen osuus Kansainvälisen jälleentekennus- ja kehityspankin peruspääoman korottamisesta (arviomääräraha)	3 207 663,71												
28.92.69. Maksut Euroopan unionille (siirtomääräraha 2 v)	1 805 000 000,00	1 951 000 000	1 629 812 041,85	321 187 958,15	1 951 000 000,00	-	87 554 188,97	2 038 554 188,97	1 717 366 230,82	321 187 958,15			

Päluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot						
			Käyttö vuonna 2016	Siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle			
28.92.87.													
	Suomen osuus Aasian infrastruktuuri-investointipankin peruspääomasta (arviomääräraha)	11 000 000	11 401 817,68		11 401 817,68	-401 817,68							
28.92.95.	Valtion takausuorituksiset (arviomääräraha)	3 250 000	3 266 705,66		3 266 705,66	-16 705,66							
28.99.	Erikseen budjetoidut valtiorahallinnon menot	45 450 000	7 383 412,49	37 983 543,28	45 366 955,77	83 044,23		13 935 646,13	58 935 646,13	11 036 174,36	42 898 543,28		
28.99.87.	Pankkiveron tuoton käyttö (siirtomääräraha 3 v)							0,00	0,00	0,00		0,00	
28.99.95.	Satunnaiset säädosperusteiset menot (arviomääräraha)												
28.99.96.	Ennakoimattomat menot (siirtomääräraha 3 v)	300 000	247 062,76		247 062,76	52 937,24							
28.99.97.	Valtion saatavien turvaaminen (arviomääräraha)	5 000 000	0,00	5 000 000,00	5 000 000,00	-		9 915 928,49	14 915 928,49	0,00	9 915 000,00		
28.99.98.	Kassasijoitusten riskienhallinta (siirtomääräraha 3 v)	40 000 000	7 016 456,72	32 983 543,28	40 000 000,00	-		4 019 717,64	44 019 717,64	11 036 174,36	32 983 543,28		

28. Valtiovarainministeriön hallinnonalan tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Valtuudet ja niiden käyttö (1000 €)	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2016 valtuudet				Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1000 €)							
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2017 TA:ssa	Talousarvio-menot 2016	Määräraha-tarve 2017	Määräraha-tarve 2018	Määräraha-tarve 2019	Määräraha-tarve myöhemmin	Määräraha-tarve yhteensä
28.10.01. Verohallinnon toimintamenot	90 556	0	18 444	18 444	18 444	1	1	29 583	27 260	12 766	5 150	6 330	51 506
Aikaisempien vuosien valtuudet	90 556							28 493	14 172	8 500	5 150	6 330	34 152
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		0	18 444	18 444	18 444	1	1	1 090	13 088	4 266	0	0	17 354
28.10.02. Tullin toimintamenot	2 927	0	51 273	51 273	3 540	47 733	47 733	2 411	2 200	1 200	0	0	3 400
Aikaisempien vuosien valtuudet	2 927							1 290	781	200	0	0	981
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		0	51 273	51 273	3 540	47 733	47 733	1 121	1 418	1 000	0	0	2 418
28.60.02. Erikseen budjetoidut palkkamenot	0	4 600	0	4 600	0	4 600	0	0	0	0	0	0	0
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		4 600	0	4 600	0	4 600	0	0	0	0	0	0	0
28.70.02. Valtion talous- henkilöistö- ja toimitushallinnon tietojärjestelmät	18 218	0	6 359	6 359	408	5 951	0	3 626	0	0	0	0	0
Aikaisempien vuosien valtuudet	18 218							3 218	0	0	0	0	0
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		0	6 359	6 359	408	5 951	0	408	0	0	0	0	0
28.70.21. Kansallisen tulorekisterin toteutus	0	24 204	0	24 204	20 032	4 173	4 173	625	6 431	2 263	8 291	2 421	19 406
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		24 204	0	24 204	20 032	4 173	4 173	625	6 431	2 263	8 291	2 421	19 406
28.92.00. EU ja kansainväliset järjestöt	0	4 586 000	0	4 586 000	0	4 586 000	0	0	0	0	0	0	0
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		4 586 000	0	4 586 000	0	4 586 000	0	0	0	0	0	0	0
28.92.87. Suomen osuus Asian infrastruktuuri-investointipankin peruspääomasta	0	274 000	0	274 000	274 000	0	0	11 402	11 000	11 000	11 000	230 000	263 000
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		274 000	0	274 000	274 000	0	0	11 402	11 000	11 000	11 000	230 000	263 000
PÄÄLUOKKA YHTEENSÄ	111 700	4 888 804	76 077	4 964 881	316 423	4 648 458	51 907	47 647	46 891	27 229	24 441	238 751	337 312
Aikaisempien vuosien valtuudet	111 700							33 001	14 953	8 700	5 150	6 330	35 133
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		4 888 804	76 077	4 964 881	316 423	4 648 458	51 907	14 646	31 937	18 529	19 291	232 421	302 179

29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala

Päälukon, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			Käyttö vuonna 2016	Siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
29.	OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA	6 799 619 000	6 566 686 985,89	142 078 704,30	6 708 765 690,19	90 853 309,81	157 799 447,59	3 250 326 447,59	3 075 095 580,24	160 416 883,99
29.01.	Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot	222 813 000	204 705 976,77	18 338 542,24	223 044 519,01	-231 519,01	18 636 695,22	92 134 695,22	73 794 257,66	18 338 542,24
29.01.01.	Opetus- ja kulttuuriministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	19 731 000	12 125 294,88	7 605 705,12	19 731 000,00	-	7 169 006,34	26 900 006,34	19 294 301,22	7 605 705,12
29.01.02.	Opetushallituksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	21 701 000	16 578 997,00	5 122 003,00	21 701 000,00	-	6 566 861,16	28 267 861,16	23 145 858,16	5 122 003,00
29.01.03.	Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskuksen CIMOn toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	8 230 000	7 059 957,96	1 170 042,04	8 230 000,00	-	1 223 180,41	9 453 180,41	8 283 138,37	1 170 042,04
29.01.04.	Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	3 891 000,00	537 993,45	3 302 006,55	3 840 000,00	-	2 706 994,17	6 546 994,17	3 244 987,62	3 302 006,55
29.01.21.	Kansainvälinen yhteistyö (siirtomääräraha 2 v)	3 526 000,00	3 117 204,47	425 795,53	3 543 000,00	-	417 260,14	3 960 260,14	3 532 569,29	425 795,53
29.01.22.	Eräät käyttöoikeuskorvaukset (siirtomääräraha 3 v)	22 488 000,00	14 240 010,00	22 990,00	14 263 000,00	-	553 393,00	14 816 393,00	14 793 403,00	22 990,00
29.01.29.	Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan arvonsäveroimenot (arviomääräraha)	32 031 810,58	29 069 546,45	-580 546,45	29 069 546,45	-580 546,45				
29.01.50.	Eräät avustukset (kiinteä määräraha)	998 000,00	1 148 000,00	131 000,00	1 148 000,00	131 000,00				
29.01.51.	Avustukset kirkolliseen ja uskonnolliseen toimintaan (kiinteä määräraha)	3 388 500,00	3 321 000,00	0,00	3 321 000,00	0,00				
29.01.52.	Valtion rahoitus evankelis-luterilaisen kirkon yhteiskunnallisiin tehtäviin (arviomääräraha)	114 000 000	114 000 000,00	0,00	114 000 000,00	0,00				
29.01.53.	Eräät turvapaikanhakijoista ja maahanmuuttajista aiheutuvat avustukset (siirtomääräraha 2 v)	2 190 000	1 500 000,00	690 000,00	2 190 000,00	-		2 190 000,00	1 500 000,00	690 000,00
29.01.66.	Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille (arviomääräraha)	2 233 537,84	2 007 972,56	218 027,44	2 007 972,56	218 027,44				
29.10.	Yleissivistävä koulutus ja varhaiskasvatus	762 379 833,16	746 598 735,87	25 792 853,06	772 391 588,93	16 390 411,07	32 626 538,05	95 710 538,05	69 875 166,92	25 792 853,06
29.10.01.	Valtion yleissivistävän koulutuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	46 754 000,00	28 469 666,96	14 612 333,04	43 082 000,00	-	15 269 665,27	58 351 665,27	43 739 332,23	14 612 333,04
29.10.02.	Yliopilastutkintolautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 270 000,00	421 944,67	1 908 055,33	2 330 000,00	-	2 260 372,82	4 590 372,82	2 682 317,49	1 908 055,33

Päluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			Käyttö vuonna 2016	Siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
29.10.20. Yleissivistävän koulutuksen ja varhaiskasvatuksen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)	10 607 000,00	17 672 000	8 399 535,31	9 272 464,69	17 672 000,00	-	7 903 031,96	25 575 031,96	16 281 587,20	9 272 464,69
29.10.30. Valtiosuus ja -avustus yleissivistävän koulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	701 445 833,16	724 220 000	707 829 588,93		707 829 588,93	16 390 411,07	7 193 468,00	7 193 468,00	7 171 930,00	
29.10.34. Valtiosuus ja -avustus oppilaitosten perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)										
29.10.51. Valtionavustus järjestöille (kiinteä määräraha)	1 303 000,00	1 478 000	1 478 000,00		1 478 000,00	0,00				
29.20. Ammatillinen koulutus	502 979 894,00	482 544 000	473 260 076,90	7 927 012,10	481 187 089,00	1 356 911,00	8 026 411,56	22 462 411,56	14 535 083,77	7 927 012,10
29.20.01. Valtion ammatillisen koulutuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	6 314 000,00	8 171 000	6 409 757,06	1 761 242,94	8 171 000,00	-	729 369,09	8 900 369,09	7 139 126,15	1 761 242,94
29.20.21. Ammatillisen koulutuksen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	11 265 000,00	6 265 000	99 230,84	6 165 769,16	6 265 000,00	-	7 297 042,47	13 562 042,47	7 395 957,62	6 165 769,16
29.20.30. Valtiosuus ja -avustus ammatillisen koulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	485 400 894,00	468 108 000	466 751 089,00		466 751 089,00	1 356 911,00				
29.30. Aikuis-koulutus	498 408 865,42	485 164 000	456 371 374,84	17 969 568,98	474 340 943,82	10 823 056,18	16 290 959,20	42 316 959,20	23 451 921,52	17 969 568,98
29.30.20. Opetustoimen henkilöstökoulutus ja eräät muut menot (siirtomääräraha 2 v)	19 147 000,00	17 527 000	7 995 599,14	9 531 400,86	17 527 000,00	-	9 969 998,74	27 496 998,74	17 623 060,37	9 531 400,86
29.30.21. Aikuis-koulutuksen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	8 240 000,00	8 499 000	60 831,88	8 438 168,12	8 499 000,00	-	6 320 960,46	14 819 960,46	5 828 861,15	8 438 168,12
29.30.30. Valtiosuus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	156 212 380,00	157 920 000	157 610 744,00		157 610 744,00	309 256,00				
29.30.31. Valtiosuus ja -avustus ammatilliseen lisäkoulutukseen (arviomääräraha)	133 867 226,00	134 805 000	132 526 998,00		132 526 998,00	2 278 002,00				
29.30.32. Valtiosuus ja -avustus oppisopimuskoulutukseen (arviomääräraha)	101 871 468,42	106 650 000	102 660 544,79		102 660 544,79	3 989 455,21				
29.30.33. Nuorten aikuisten osaamisojelman (arviomääräraha)	55 651 944,00	37 347 000	33 331 198,03		33 331 198,03	4 015 801,97				
29.30.51. Valtiosuus ammatillisten erikoisoppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	16 052 847,00	16 055 000	15 824 459,00		15 824 459,00	230 541,00				
29.30.53. Valtionavustus järjestöille (kiinteä määräraha)	7 366 000,00	6 361 000	6 361 000,00		6 361 000,00	0,00				

Päluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			Käyttö vuonna 2016	Siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruut- ukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
29.40. Korkeakouluopetus ja tutkimus	3 203 819 925,50	3 198 355 000	3 147 926 023,04	45 694 465,19	3 193 620 488,23	4 734 511,77	48 569 357,41	2 827 978 357,41	2 761 340 863,72	62 801 623,03
29.40.01. Suomen Akatemian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	10 423 000,00	12 821 000	6 691 171,26	6 129 828,74	12 821 000,00	-	5 710 151,20	18 531 151,20	12 401 322,46	6 129 828,74
29.40.02. Arkistolaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	19 508 000,00	18 045 000	17 405 970,59	639 029,41	18 045 000,00	-	1 254 911,72	19 299 911,72	18 660 882,31	639 029,41
29.40.03. Kotimaisten kielten keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 464 000,00	1 260 000	175 057,61	1 084 942,39	1 260 000,00	-	1 276 660,95	2 536 660,95	1 451 718,56	1 084 942,39
29.40.04. Varastokirjaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 863 000,00	1 733 000	1 694 741,59	38 258,41	1 733 000,00	-	51 208,68	1 784 208,68	1 745 950,27	38 258,41
29.40.20. Korkeakoululaitoksen ja tieteen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)	48 040 000,00	53 960 000	34 709 869,69	19 250 130,31	53 960 000,00	-	17 098 872,36	71 058 872,36	41 167 460,72	29 889 693,72
29.40.22. Tutkimusinfrastruktuurihankkeiden rahoitus (siirtomääräraha 3 v)	8 500 000,00	8 500 000	5 334 318,00	3 165 682,00	8 500 000,00	-	8 239 552,50	16 739 552,50	7 106 276,07	9 633 276,43
29.40.50. Valtionrahoitus yliopistojen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)	1 905 210 000,00	1 825 070 000	1 824 860 000,00	210 000,00	1 825 070 000,00	-	7 045 000,00	1 832 115 000,00	1 831 904 847,26	210 000,00
29.40.51. Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat (arviomääräraha)	94 856 617,32	232 127 000	227 586 815,75		227 586 815,75	4 540 184,25				
29.40.52. Ertyninen valtionrahoitus Helsingin yliopiston ja Itä-Suomen yliopiston opetus- ja tutkimustoimintaan (kiinteä määräraha)	30 299 000,00	31 679 000	31 679 000,00		31 679 000,00	0,00				
29.40.53. Veikkauksen ja raha-arpaisten voittovarat tieteen edistämiseen (arviomääräraha)	102 188 124,31	103 359 000	103 196 115,10		103 196 115,10	162 884,90				
29.40.54. Strateginen tutkimusrahoitus (arviomääräraha)	10 752 406,06	34 000 000	33 968 758,94		33 968 758,94	31 241,06				
29.40.55. Valtionrahoitus ammattikorkeakoulujen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)	901 256 000,00	858 020 000	842 843 406,07	15 176 593,93	858 020 000,00	-	7 893 000,00	865 913 000,00	846 902 406,07	15 176 593,93
29.40.66. Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille (arviomääräraha)	19 460 777,81	17 781 000	17 780 798,44		17 780 798,44	201,56				
29.40.86. Valtion rahoitus ammattikorkeakoulujen pääomaan (kiinteä määräraha)	49 999 000,00									
29.70. Opintotuki	871 924 676,87	932 859 000	877 519 831,14	290,00	877 520 121,14	55 338 878,86	283,76	643 283,76	642 993,76	290,00
29.70.01. Opintotuen muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	700 000,00	643 000	642 710,00	290,00	643 000,00	-	283,76	643 283,76	642 993,76	290,00
29.70.52. Opintolainojen valtiontakaus (arviomääräraha)	26 885 800,49	31 200 000	28 227 074,48		28 227 074,48	2 972 925,52				
29.70.55. Opintotraha ja asumislisä (arviomääräraha)	764 374 187,67	816 305 000	767 736 705,52		767 736 705,52	48 568 294,48				

Päluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot					
			Käyttö vuonna 2016	Siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruut- ukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle		
29.70.57. Korkeakouluopiskelijoiden ateriatuki (arviomääräraha)	30 796 946,65	31 411 000	30 978 179,71		30 978 179,71	432 820,29						
29.70.58. Avustus vuokratilustannusten korvaamiseen (siirtomääräraha 2 v)	2 100 000,00						0,00	0,00	0,00	0,00		
29.70.59. Lukio- ja ammattilaisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuki (arviomääräraha)	47 067 742,06	53 300 000	49 935 161,43		49 935 161,43	3 364 838,57						
29.80. Taide ja kulttuuri	462 068 919,66	460 183 000	435 485 523,14	23 129 461,48	458 614 984,62	1 568 015,38	33 291 420,62	141 349 420,62	106 974 660,26	24 360 483,33		
29.80.01. Taitteen edistämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	4 542 000,00	4 562 000	3 530 511,83	831 488,17	4 362 000,00	-	854 418,94	5 216 418,94	4 374 930,77	831 488,17		
29.80.03. Suomenlinnan hoitokunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 524 000,00	2 192 000	2 130 922,86	61 077,14	2 192 000,00	-	91 935,96	2 283 935,96	2 222 858,82	61 077,14		
29.80.04. Museoviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	19 522 000,00	21 731 000	17 389 920,85	4 341 079,15	21 731 000,00	-	2 625 159,19	24 356 159,19	20 015 080,04	4 341 079,15		
29.80.05. Näkövammaisten kirjaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 649 000,00	5 448 000	4 330 624,53	1 117 375,47	5 448 000,00	-	1 188 575,60	6 636 575,60	5 515 281,10	1 117 375,47		
29.80.06. Kansallisen audiovisuaalisen instituutin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	6 935 000,00	6 491 000	5 413 381,66	1 077 618,34	6 491 000,00	-	1 141 212,74	7 632 212,74	6 554 594,40	1 077 618,34		
29.80.16. Ylimääräiset taitelijä- ja sanomalehtimieseläkkeet (arviomääräraha)	17 898 879,72	18 848 000	17 846 272,86		17 846 272,86	1 001 727,14						
29.80.20. Museoviraston kulttuuri- ja nähtävyyshankkeiden tilakustannukset (siirtomääräraha 2 v)	16 945 000,00	15 042 000	14 485 574,90	556 425,10	15 042 000,00	-	586 025,14	15 628 025,14	15 071 600,04	556 425,10		
29.80.30. Valtionavustukset yleisten kirjastojen toimintaan (kiinteä määräraha)	4 750 000,00	3 900 000	3 900 000,00		3 900 000,00	0,00						
29.80.31. Valtionosuus ja -avustus teattereiden ja orkestereiden käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	38 401 000,00	35 819 000	35 863 309,00		35 863 309,00	-44 309,00						
29.80.32. Valtionosuudet ja -avustukset museoille (arviomääräraha)	16 411 000,00	15 072 000	15 227 834,00		15 227 834,00	-155 834,00						
29.80.33. Valtionavustukset kuntien ja alueiden kulttuuri toiminnan kehittämiseen (arviomääräraha)	106 000,00											
29.80.34. Valtionosuus ja -avustus yleisten kirjastojen perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	4 500 000,00						1 051 001,08	1 051 001,08	962 921,08	88 080,00		
29.80.35. Valtionavustus Suomen itsenäisyyden 100-vuotijuhlavuoden merkkihankkeen perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	5 000 000,00	8 000 000	8 000 000,00	0,00	8 000 000,00	0,00	0,00	8 000 000,00	8 000 000,00	0,00		

Päluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot					
			Käyttö vuonna 2016	Siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle		
29.80.40.	98 550,00	252 000	240 000,00		240 000,00							
29.80.41.	11 000 000,00	20 313 000	20 112 221,21	200 778,79	20 313 000,00	-	10 947 920,00	31 060 141,21	200 778,79			
29.80.50.	1 122 000,00	4 521 000	3 859 290,62	661 709,38	4 521 000,00	-	307 358,00	4 828 358,00	3 859 290,62	968 709,38		
29.80.51.	14 047 447,97	14 507 000	13 994 906,57		13 994 906,57	512 093,43						
29.80.52.	236 874 368,97	233 322 000	233 260 678,19		233 260 678,19	61 321,81						
29.80.53.	29 133 407,00	24 680 000	24 548 984,00		24 548 984,00	131 016,00						
29.80.54.	8 176 266,00	5 300 000	5 300 000,00		5 300 000,00	0,00						
29.80.55.	2 200 000,00	2 200 000	1 599 388,82	600 611,18	2 200 000,00	-	818 419,11	3 018 419,11	2 383 929,74	634 489,37		
29.80.56.		375 000	375 000,00		375 000,00	0,00						
29.80.59.	11 245 000,00	10 000 000	1 645 125,00	8 354 875,00	10 000 000,00	-	10 000 000,00	20 000 000,00	1 645 125,00	8 354 875,00		
29.80.70.	150 000,00						485 195,82	485 195,82	460 195,82	25 000,00		
29.80.72.	739 000,00	739 000	359 427,87	379 572,13	739 000,00	-	287 437,05	1 026 437,05	646 864,92	379 572,13		
29.80.75.	4 099 000,00	7 019 000	2 072 148,37	4 946 851,63	7 019 000,00	-	2 906 761,99	9 925 761,99	4 201 846,70	5 723 915,29		
29.80.95.	0,00	50 000	0,00		0,00	50 000,00						
29.90.	188 549 424,83	155 446 000	152 266 523,52	2 677 802,53	154 944 326,05	501 673,95	0,00	7 000 000,00	4 322 197,47	2 677 802,53		
29.90.30.		7 000 000	4 322 197,47	2 677 802,53	7 000 000,00	-		7 000 000,00	4 322 197,47	2 677 802,53		
29.90.50.	147 993 081,71	147 622 000	147 120 326,05		147 120 326,05	501 673,95						

Päluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
			Käyttö vuonna 2016	Siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruu- tukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
29.90.52. Valtionosuus liikunnan koulutuskeskuksille ja rahoitus liikuntatieteellisten hankkeiden arvioitukustannuksiin (kiinteä määräraha)	556 343,12	824 000	824 000,00	824 000,00	0,00						
29.90.54. Avustus Helsingin Olympiastadionin perusparannukseen (siirtomääräraha 3 v)	40 000 000,00							0,00	0,00	0,00	0,00
29.91. Nuorisotyö	74 425 012,64	73 473 000	72 552 920,67	73 101 629,39	371 370,61			357 781,77	20 730 781,77	20 158 435,16	548 708,72
29.91.50. Veikkauksen ja raha-arpaisten voittovarot nuorisotyön edistämiseen (arvionmääräraha)	53 025 012,64	53 100 000	52 728 629,39	52 728 629,39	371 370,61						
29.91.51. Nuorten työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö (siirtomääräraha 2 v)	21 000 000,00	19 673 000	19 124 291,28	19 673 000,00	-			357 781,77	20 030 781,77	19 458 435,16	548 708,72
29.91.52. Saamelaisen kulttuuri- ja kielipesätoiminta (siirtomääräraha 2 v)	400 000,00	700 000	700 000,00	700 000,00	0,00			0,00	700 000,00	700 000,00	0,00

29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Valtuudet ja niiden käyttö (10000 €)	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2016 valtuudet						Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (10000 €)							
			Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2017 TA:ssa	Talousarvio-menot 2016	Määräraha-tarve 2017	Määräraha-tarve 2018	Määräraha-tarve 2019	Määräraha-tarve myöhemmin	Määräraha-tarve yhteensä		
29.10.34. Valtionosuus ja -avustus oppilaitosten perustamiskustannuksiin		364 551	0	0	0	0	0	0	0	0	34 993	24 093	18 516	8 359	6 255	57 223
Aikaisempien vuosien valtuudet		364 551									34 993	24 093	18 516	8 359	6 255	57 223
29.40.00. Korkeakouluopetus ja tutkimus		1 867 188	338 370	1 511	339 881	333 945	5 936	5 936	5 936	5 936	292 756	269 507	239 400	153 095	86 207	748 209
Aikaisempien vuosien valtuudet		1 867 188									277 286	203 512	139 235	68 949	18 039	429 734
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet			338 370	1 511	339 881	333 945	5 936	5 936	5 936	5 936	15 470	65 995	100 165	84 147	68 168	318 475
29.40.20. Korkeakouluilaitoksen ja tieteen yhteiset menot		25 000	0	0	0	0	0	0	0	0	1 547	0	0	0	0	0
Aikaisempien vuosien valtuudet		25 000									1 547	0	0	0	0	0
29.40.34. Valtionosuus yleissivistävien ja ammatillisten oppilaitosten sekä ammattikorkeakoulujen perustamiskustannuksiin		56 000	0	0	0	0	0	0	0	0	693	0	0	0	0	0
Aikaisempien vuosien valtuudet		56 000									693	0	0	0	0	0
29.40.54. Strateginen tutkimusrahoitus		55 631	55 631	0	55 631	55 631	0	0	0	0	33 969	37 033	24 379	5 131	0	66 543
Aikaisempien vuosien valtuudet		55 631									22 259	18 743	3 879	0	0	22 622
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet			55 631	0	55 631	55 631	0	0	0	0	11 710	18 290	20 500	5 131	0	43 921
29.60.00. Tiede		709 646	0	0	0	0	0	0	0	0	265	895	0	0	0	895
Aikaisempien vuosien valtuudet		709 646									265	895	0	0	0	895
29.80.06. Kansallisen audiovisuaalisen instituutin toimintamenot		0	180	0	180	0	180	180	180	180	0	0	0	0	0	0
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet			180	0	180	0	180	180	180	180	0	0	0	0	0	0
29.80.20. Museoviraston kulttuuri- ja nähtävyyshankkeiden tilakustannukset		0	225	0	225	225	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet			225	0	225	225	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
29.80.34. Valtionosuus ja -avustus yleisten kirjastojen perustamiskustannuksiin		44 425	0	0	0	0	0	0	0	0	4 457	3 110	3 828	4 100	11 497	22 535
Aikaisempien vuosien valtuudet		44 425									4 457	3 110	3 828	4 100	11 497	22 535
29.80.75. Toimintojen ja kiinteistövarallisuuden perusparannukset ja kunnossapito		268	3 300	0	3 300	241	3 059	0	0	0	249	241	0	0	0	241
Aikaisempien vuosien valtuudet		268									249	241	0	0	0	241
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet			3 300	0	3 300	241	3 059	0	0	0	0	241	0	0	0	241
PÄÄLUOKKA YHTEENSÄ		3 122 710	397 706	1 511	399 217	390 041	9 175	5 936	5 936	5 936	368 929	334 879	286 123	170 686	103 959	895 646
Aikaisempien vuosien valtuudet		3 122 710									341 749	250 353	165 458	81 408	35 791	533 010
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet			397 706	1 511	399 217	390 041	9 175	5 936	5 936	5 936	27 180	84 526	120 665	89 278	68 168	362 636

30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala

Päätöksen nimi ja määrärahalaji	Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				Käyttö vuonna 2016	Siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
30.	MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA	2 499 442 070,79	2 572 835 000	2 105 137 216,64	429 528 368,01	2 534 665 584,65	38 169 415,35	486 535 336,63	2 293 705 336,63	1 808 025 158,16	478 789 103,37
30.01.	Hallinto ja tutkimus	148 124 485,22	135 614 000	103 699 387,53	29 212 665,94	132 912 053,47	2 701 946,53	27 173 802,81	135 549 802,81	104 455 782,19	31 090 019,26
30.01.01.	Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	23 874 000,00	24 645 000	12 906 787,16	11 738 212,84	24 645 000,00	-	8 571 647,43	33 216 647,43	21 478 434,48	11 738 212,84
30.01.05.	Luonnonvarakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	90 992 000,00	78 632 000	61 975 239,67	16 656 760,33	78 632 000,00	-	15 148 869,42	93 780 869,42	77 124 109,09	16 656 760,33
30.01.21.	Kansainvälinen yhteistyö (siirtomääräraha 2 v)	2 269 000,00						2 150 088,20	2 150 088,20	572 611,57	1 573 475,38
30.01.22.	Tutkimus ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	1 593 000,00	1 343 000	526 634,79	816 365,21	1 343 000,00	-	1 303 034,73	2 646 034,73	1 525 791,58	1 120 243,15
30.01.29.	Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan arvonnäisäveromenot (arvionmääräraha)	25 652 485,22	27 238 000	24 536 053,47		24 536 053,47	2 701 946,53				
30.01.66.	Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (siirtomääräraha 2 v)	3 744 000,00	3 756 000	3 754 672,44	1 327,56	3 756 000,00	-	163,03	3 756 163,03	3 754 835,47	1 327,56
30.10.	Maaseudun kehittäminen	312 726 275,00	309 704 000	158 540 374,17	137 148 484,58	295 688 858,75	14 015 141,25	120 383 009,09	364 457 009,09	226 543 127,79	137 753 059,30
30.10.40.	Maatalouden aloittamis- ja investointivastuut (siirtomääräraha 3 v)	22 000 000,00	54 800 000	24 394 892,89	30 405 107,11	54 800 000,00	-	21 582 584,76	76 382 584,76	45 977 477,65	30 405 107,11
30.10.41.	Maaseutuelinkeinotoiminnan korotuki (arvionmääräraha)	12 673 232,32	17 000 000	10 964 673,46		10 964 673,46	6 035 326,54				
30.10.42.	Luopumistuet ja -eläkkeet (siirtomääräraha 2 v)	76 630 000,00	72 630 000	55 275 861,70	17 354 138,30	72 630 000,00	-	15 312 782,97	87 942 782,97	70 588 644,67	17 354 138,30
30.10.43.	Eläinten hyvinvointikorvaukset (siirtomääräraha 3 v)	64 933 000,00	67 767 000	14 637 138,43	53 129 861,57	67 767 000,00	-	64 933 000,00	132 700 000,00	79 270 138,43	53 429 861,57
30.10.44.	Maatalouden toimintaedellytysten turvaaminen (siirtomääräraha 3 v)	20 000 000,00	35 000 000	0,00	35 000 000,00	35 000 000,00	-	17 942 367,71	52 942 367,71	17 637 792,99	35 304 574,72
30.10.50.	Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen (siirtomääräraha 3 v)	6 568 000,00	5 873 000	5 434 410,01	438 589,99	5 873 000,00	-	294 056,65	6 167 056,65	5 728 466,66	438 589,99
30.10.51.	Porotalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	1 764 000,00	1 696 000	1 696 000,00	0,00	1 696 000,00	0,00	0,00	1 696 000,00	1 696 000,00	0,00
30.10.54.	Hevostalouden edistäminen totepeleistä valtion osuutena kertyvillä varoilla (siirtomääräraha 2 v)	912 000,00	872 000	562 033,00	309 967,00	872 000,00	-	318 217,00	1 190 217,00	719 428,00	309 967,00
30.10.55.	Valtionapu 4H-toimintaan (siirtomääräraha 2 v)	4 170 000,00	3 913 000	3 913 000,00	0,00	3 913 000,00	0,00	0,00	3 913 000,00	3 913 000,00	0,00
30.10.61.	EU:n osallistuminen maaseudun kehittämiseen (arviomääräraha)	57 107 578,10									

Päluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot							
			Käyttö vuonna 2016	Siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle				
30.10.62.														
	Valtion rahoitusosuus EU:n osaksi rahoittamasta maaseudun kehittämisestä (arviomääräraha)				45 577 454,82									
30.10.63.	Maaseudun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	1 523 000	1 012 179,39	510 820,61	1 523 000,00	-			1 523 000,00	1 012 179,39			510 820,61	
30.10.64.	EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen (arviomääräraha)	48 630 000	40 650 185,29		40 650 185,29	7 979 814,71								
30.20.	Maa- ja elintarviketalous	1 867 907 000	1 692 246 213,15	165 772 498,49	1 858 018 711,64	9 888 288,36			1 480 328 329,65	1 303 778 210,54			171 360 521,79	
30.20.02.	Elintarviketurvallisuusviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	41 927 000	31 378 454,94	10 548 545,06	41 927 000,00	-			48 300 564,54	37 752 019,48			10 548 545,06	
30.20.03.	Maaseutuviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	26 250 000	21 656 814,85	4 593 185,15	26 250 000,00	-			29 770 163,66	25 176 978,51			4 593 185,15	
30.20.20.	Eläinlääkintähuolto ja kasvintuhojen torjunta (arviomääräraha)	6 028 000	5 329 366,75		5 329 366,75	698 633,25								
30.20.40.	Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (siirtomääräraha 2 v)	321 700 000	266 798 981,92	54 901 018,08	321 700 000,00	-			397 068 349,83	342 167 331,75			54 901 018,08	
30.20.41.	EU-tulotuki ja EU-maarkkinatuki (arviomääräraha)	597 000 000	587 810 344,89		587 810 344,89	9 189 655,11								
30.20.42.	Eraät korvaukset (siirtomääräraha 3 v)	4 500 000	2 755 598,90	1 744 401,10	4 500 000,00	-			11 523 562,69	9 609 034,20			1 914 528,49	
30.20.43.	Ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannolliset investoinnit (siirtomääräraha 3 v)	300 043 000	265 371 485,59	34 671 514,41	300 043 000,00	-			348 684 697,06	313 633 013,41			35 051 683,65	
30.20.44.	Luonnonhaittakorvaukset (siirtomääräraha 3 v)	546 888 000	493 949 104,33	52 938 895,67	546 888 000,00	-			602 560 950,72	549 361 430,46			53 199 520,26	
30.20.46.	EU:n osarahoittama ruokaketjun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	4 305 000	469 221,04	3 835 778,96	4 305 000,00	-			11 740 307,84	3 187 648,94			5 035 778,96	
30.20.47.	Kansallinen ruokaketjun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	2 299 000	52 000,00	2 247 000,00	2 299 000,00	-			13 420 158,65	5 923 339,19			5 824 102,08	
30.20.60.	Siirto interventiorahastoon (kiinteä määräraha)	350 000	350 000,00		350 000,00	0,00								
30.20.61.	Siirto Maatilatulouden kehittämisrahastoon (siirtomääräraha 3 v)	11 000 000	11 000 000,00	0,00	11 000 000,00	0,00			11 000 000,00	11 000 000,00			0,00	
30.20.62.	Eraät valtionavut (siirtomääräraha 2 v)	5 617 000	5 324 839,94	292 160,06	5 617 000,00	-			6 259 574,66	5 967 414,60			292 160,06	
30.40.	Luonnonvaratalous	201 427 000	131 163 309,26	58 699 651,53	189 862 960,79	11 564 039,21			218 543 711,01	118 035 992,62			99 890 435,55	
30.40.20.	Kalakanan hoitovelvoitteet (siirtomääräraha 3 v)	3 000 000	900 297,55	2 099 702,45	3 000 000,00	-			5 137 640,23	2 560 329,59			2 577 310,64	
30.40.21.	Vesivarojen käyttö ja hoiton menot (siirtomääräraha 3 v)	13 519 000	6 337 164,02	7 181 835,98	13 519 000,00	-			20 147 132,13	11 273 188,13			8 873 944,00	

Päätöksen, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			Käyttö vuonna 2016	Siirto seuraavalle vuodelle			Talousarvio - Tilinpäätös	Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)
30.40.22. Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	9 010 000,00	14 780 000	5 233 687,34	9 546 312,66	14 780 000,00	-	2 642 336,65	17 422 336,65	7 298 970,57	9 546 312,66
30.40.31. Vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen (siirtomääräraha 3 v)	12 679 000,00	7 136 000	1 085 970,87	6 050 029,13	7 136 000,00	-	12 539 911,84	19 675 911,84	4 415 174,51	15 260 737,33
30.40.40. Eräät luonnonvaratalouden korvaukset (arviomääräraha)	651 981,00	1 245 000	701 925,20	543 074,80	701 925,20					
30.40.41. Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 3 v)	3 400 000,00	3 400 000	213 994,04	3 186 005,96	3 400 000,00	-	2 577 112,27	5 977 112,27	2 738 484,21	3 229 515,79
30.40.42. Petoläimien aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 2 v)	8 000 000,00	8 000 000	2 978 870,48	5 021 129,52	8 000 000,00	-	4 302 677,49	12 302 677,49	7 281 547,97	5 021 129,52
30.40.44. Tuki puuntuotannon kestävyiden turvaamiseen (arviomääräraha)	57 710 595,55	63 674 000	52 653 035,59	11 020 964,41	52 653 035,59					
30.40.45. Metsäluonnon hoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	6 027 000,00	3 027 000	1 416 270,17	1 610 729,83	3 027 000,00	-	2 742 137,91	5 769 137,91	4 158 408,08	1 610 729,83
30.40.46. Valtionapu Suomen metsäkeskukselle (siirtomääräraha 2 v)	42 720 000,00	40 800 000	40 800 000,00	0,00	40 800 000,00	0,00	0,00	40 800 000,00	40 800 000,00	0,00
30.40.47. Pienpuun energiatuki (siirtomääräraha 2 v)	0,00								0,00	
30.40.48. Poikkeuksellisten tulvien aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 3 v)	100 000,00						100 000,00	100 000,00	0,00	100 000,00
30.40.50. Riistatalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	10 213 000,00	10 130 000	10 130 000,00	0,00	10 130 000,00	0,00	110 437,00	10 240 437,00	10 240 437,00	0,00
30.40.51. Kalatalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	9 734 000,00	10 550 000	7 314 272,83	3 235 727,17	10 550 000,00	-	4 689 541,33	15 239 541,33	12 003 814,16	3 235 727,17
30.40.53. Eräät luonnonvaratalouden valtionavut (siirtomääräraha 2 v)	1 443 000,00	1 279 000	767 154,00	511 846,00	1 279 000,00	-	350 573,00	1 629 573,00	1 117 727,00	511 846,00
30.40.62. Elinkeinokalatalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	38 984 000,00	20 837 000	630 667,17	20 206 332,83	20 837 000,00	-	42 140 655,24	62 977 655,24	13 369 232,98	49 577 305,11
30.40.77. Kalataloudelliset rakentamis- ja kumostushankkeet (siirtomääräraha 3 v)	757 000,00						1 024 555,92	1 024 555,92	778 678,42	245 877,50
30.40.83. Lainat puuntuotannon kestävyiden turvaamiseen (siirtomääräraha 3 v)	50 000,00	50 000	0,00	50 000,00	50 000,00	-	50 000,00	100 000,00	0,00	100 000,00
30.50. Vesitalous							5 770 352,89	5 770 352,89	4 927 582,03	
30.50.20. Vesivarojen käytön ja hoidon menot (siirtomääräraha 3 v)							2 095 989,24	2 095 989,24	2 095 988,96	
30.50.31. Vesihuollon ja tulvasuojelun tukeminen (siirtomääräraha 3 v)							2 833 363,65	2 833 363,65	2 831 593,07	
30.50.48. Poikkeuksellisten tulvien aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 3 v)							841 000,00	841 000,00	0,00	

Päluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
			Käyttö vuonna 2016	Siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
30.60. Metsätalous							123 787,83	123 787,83	47 187,11		
30.60.45. Metsäluonnon hoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)							113 787,83	113 787,83	40 631,64		
30.60.83. Lainat puuntuotannon kestävyysden turvaamiseen (siirtomääräraha 3 v)							10 000,00	10 000,00	6 555,47		
30.63. Metsähallitus	6 250 000,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
30.63.50. Metsähallituksen eräät julkiset hallintotohtävät (siirtomääräraha 3 v)	6 250 000,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
30.64. Metsähallitus 2016		5 754 000	5 754 000,00	0,00	5 754 000,00	0,00	5 754 000,00	5 754 000,00	5 754 000,00	5 754 000,00	0,00
30.64.50. Metsähallituksen eräät julkiset hallintotohtävät (siirtomääräraha 3 v)		5 754 000	5 754 000,00	0,00	5 754 000,00	0,00	5 754 000,00	5 754 000,00	5 754 000,00	5 754 000,00	0,00
30.70. Maanmittaus ja tietovarannot	52 506 000,00	52 429 000	13 733 932,53	38 695 067,47	52 429 000,00	0,00	35 249 343,35	83 178 343,35	44 483 275,88	38 695 067,47	
30.70.01. Maanmittauslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	47 506 000,00	47 929 000	9 233 932,53	38 695 067,47	47 929 000,00	-	35 249 343,35	83 178 343,35	44 483 275,88	38 695 067,47	
30.70.40. Kiinteistötoimitusten tukemisesta aiheutuvat menot (arvionmääräraha)	5 000 000,00	4 500 000	4 500 000,00		4 500 000,00	0,00					

30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Valtuudet ja niiden käyttö (1000 €)	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2016 valtuudet							Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määräraharatve (1000 €)				
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2017 TA:ssa	Talousarvio-menot 2016	Määräraharatve 2017	Määräraharatve 2018	Määräraharatve 2019	Määräraharatve myöhemmin	Määräraharatve yhteensä
30.10.40. Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset	41 173	66 000	24 827	90 827	80 805	10 022	10 022	45 977	38 100	30 000	6 111	1 373	75 583
Aikaisempien vuosien valtuudet	41 173							15 145	15 000	10 000	611	0	25 611
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		66 000	24 827	90 827	80 805	10 022	10 022	30 832	23 100	20 000	5 500	1 373	49 973
30.10.41. Maaseutuelinkeinoiminnan korkotuki	0	250 000	170 393	420 393	156 335	264 058	96 214	1 000	1 628	3 380	3 120	21 364	29 492
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet, josta - korkotuki- tms. valtuudet		250 000	170 393	420 393	156 335	264 058	96 214	1 000	1 628	3 380	3 120	21 364	29 492
		250 000	170 393	420 393	156 335	264 058	96 214	1 000	1 628	3 380	3 120	21 364	29 492

Valtuudet ja niiden käyttö (1000 €)		Vuoden 2016 valtuudet						Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2017 TA:ssa	Talousarvio-menot 2016	Määräraha-tarve 2017	Määräraha-tarve 2018	Määräraha-tarve 2019	Määräraha-tarve myöhemmin	Määräraha-tarve yhteensä
30.10.64. EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen	30 405	127 800	252 395	380 195	279 344	100 851	100 851	39 575	80 000	80 000	75 500	34 674	270 174
Aikaisempien vuosien valtuudet	30 405							3 707	10 000	10 000	5 500	1 197	26 697
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		127 800	252 395	380 195	279 344	100 851	100 851	35 868	70 000	70 000	70 000	33 476	243 476
30.12.45. Maatalouden ympäristötuki	71 984	0	0	0	0	0	0	499	277	72	9	0	358
Aikaisempien vuosien valtuudet	71 984							499	277	72	9	0	358
30.20.40. Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki	0	30 000	0	30 000	1 588	28 412	0	1 588	0	0	0	0	0
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		30 000	0	30 000	1 588	28 412	0	1 588	0	0	0	0	0
30.20.43. Maatalouden ympäristötuki, eläinten hyvinvointia edistävät tuet ja ei-tuotannolliset investoinnit	1 590 160	20 000	1 143 806	1 163 806	898 873	264 933	264 933	3 331	280 850	280 751	280 543	66 242	908 386
Aikaisempien vuosien valtuudet	1 590 160							3 331	3 151	3 052	2 844	467	9 513
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		20 000	1 143 806	1 163 806	898 873	264 933	264 933	0	277 699	277 699	277 699	65 776	898 873
30.20.49. Maaseutu- ja eläintuotannon kirkotuki	2 188 812	0	0	0	0	0	0	9 965	11 872	16 620	14 868	76 363	119 723
Aikaisempien vuosien valtuudet	2 188 812							9 965	11 872	16 620	14 868	76 363	119 723
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet								9 965	11 872	16 620	14 868	76 363	119 723
30.31.44. Tuki puuntuotannon kestävyiden turvaamiseen	207 592	0	0	0	0	0	0	8	59	30	28	0	116
Aikaisempien vuosien valtuudet	207 592							8	59	30	28	0	116
30.40.44. Tuki puuntuotannon kestävyiden turvaamiseen	64 992	88 000	0	88 000	65 337	22 663	22 663	47 798	29 100	14 228	6 725	681	50 734
Aikaisempien vuosien valtuudet	64 992							15 143	10 000	4 728	3 325	0	18 052
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		88 000	0	88 000	65 337	22 663	22 663	32 656	19 100	9 500	3 400	681	32 681
30.51.30. Vesihuoltolaitteiden rakentamisen kirkotuki	6 086	0	0	0	0	0	0	5	3	1	0	0	4
Aikaisempien vuosien valtuudet	6 086							5	3	1	0	0	4
30.60.44. Tuki puuntuotannon kestävyiden turvaamiseen	619 690	0	0	0	0	0	0	4 847	5 299	2 700	2 669	0	10 668
Aikaisempien vuosien valtuudet	619 690							4 847	5 299	2 700	2 669	0	10 668
PÄÄLUOKKA YHTEENSÄ	4 820 894	581 800	1 591 420	2 173 220	1 482 281	690 939	494 682	154 592	447 187	427 781	389 572	200 697	1 465 238
Aikaisempien vuosien valtuudet, josta	4 820 894							52 649	55 660	47 202	29 853	78 027	210 742
- kirkotuki- tms. valtuudet	2 188 812							9 965	11 872	16 620	14 868	76 363	119 723
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet, josta		581 800	1 591 420	2 173 220	1 482 281	690 939	494 682	101 943	391 527	380 579	359 719	122 670	1 254 495
- kirkotuki- tms. valtuudet		250 000	170 393	420 393	156 335	264 058	96 214	1 000	1 628	3 380	3 120	21 364	29 492

31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala

Päälukuan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			Käyttö vuonna 2016	Siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
31. LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA	2 957 102 842,94	2 973 063 000	2 590 891 373,53	372 047 104,31	2 962 938 477,84	10 124 522,16	486 385 760,34	2 929 156 760,34	2 462 206 570,37	432 477 454,10
31.01. Hallinto ja toimialan yhteiset menot	399 266 745,99	412 069 000	414 356 544,96	13 627 195,96	427 983 740,92	-15 914 740,92	11 620 601,49	28 814 601,49	14 719 757,15	13 627 195,96
31.01.01. Liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	16 500 000,00	15 534 000	3 566 804,04	11 967 195,96	15 534 000,00	-	9 960 601,49	25 494 601,49	13 527 405,53	11 967 195,96
31.01.21. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)	1 660 000,00	1 660 000	0,00	1 660 000,00	1 660 000,00	-	1 660 000,00	3 320 000,00	1 192 351,62	1 660 000,00
31.01.29. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonnalisäveromenot (arviomääräraha)	380 128 745,99	394 875 000	410 789 740,92		410 789 740,92	-15 914 740,92				
31.01.40. Eräät valtionavut (kiinteä määräraha)	978 000,00									
31.10. Liikenneverkko	1 678 404 978,95	1 719 417 000	1 452 886 734,49	252 792 277,01	1 705 679 011,50	13 737 988,50	327 864 809,57	2 012 284 809,57	1 731 689 428,66	280 553 605,71
31.10.01. Liikenneviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	81 080 000,00	78 265 000	63 196 885,03	15 068 114,97	78 265 000,00	-	19 823 628,46	98 088 628,46	83 020 513,49	15 068 114,97
31.10.20. Perusväylänpito (siirtomääräraha 2 v)	940 702 000,00	1 061 400 000	972 262 008,10	89 137 991,90	1 061 400 000,00	-	103 017 617,26	1 164 417 617,26	1 075 279 625,36	89 137 991,90
31.10.35. Valtionavustus länsimetron rakentamiseen (siirtomääräraha 3 v)	88 713 000,00	20 850 000	20 662 684,89	187 315,11	20 850 000,00	-	18 569 651,55	39 419 651,55	39 232 336,44	187 315,11
31.10.41. Valtionavustus eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon (siirtomääräraha 3 v)	2 340 000,00	1 150 000	463 658,00	686 342,00	1 150 000,00	-	1 669 901,00	2 819 901,00	779 453,00	2 040 448,00
31.10.50. Valtionavustus yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen (siirtomääräraha 3 v)	5 000 000,00	8 000 000	4 467 206,56	3 532 793,44	8 000 000,00	-	1 921 659,09	9 921 659,09	6 311 119,65	3 610 539,44
31.10.70. Jäännurtajan hankinta (siirtomääräraha 3 v)	55 000 000,00						13 319 949,63	13 319 949,63	6 805 882,71	6 514 066,92
31.10.76. Maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset (arviomääräraha)	23 620 978,95	34 997 000	21 259 011,50		21 259 011,50	13 737 988,50				
31.10.77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	358 857 000,00	347 729 000	223 466 908,64	124 262 091,36	347 729 000,00	-	164 443 293,02	512 172 293,02	368 156 854,47	143 973 663,35
31.10.78. Eräät väylähankkeet (siirtomääräraha 3 v)	22 100 000,00	58 000 000	50 024 363,37	7 975 636,63	58 000 000,00	-	1 974 072,60	59 974 072,60	51 915 244,34	8 058 828,26
31.10.79. Elinkaarihoitushankkeet (siirtomääräraha 3 v)	100 992 000,00	109 026 000	97 084 008,40	11 941 991,60	109 026 000,00	-	3 125 036,96	112 151 036,96	100 188 399,20	11 962 637,76
31.20. Liikenteen viranomaispalvelut	57 346 000,00	47 703 000	17 620 968,09	30 082 031,91	47 703 000,00	0,00	16 401 573,49	64 104 573,49	33 826 541,58	30 082 031,91
31.20.01. Liikenteen turvallisuuksiviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	49 346 000,00	47 703 000	17 620 968,09	30 082 031,91	47 703 000,00	-	14 084 573,49	61 787 573,49	31 705 541,58	30 082 031,91
31.20.40. Ajoneuvojen romutuspalkkiokoelu (siirtomääräraha 2 v)	8 000 000,00						2 317 000,00	2 317 000,00	2 121 000,00	

Päluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			Käyttö vuonna 2016	Siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
31.30.	Liikenteen tukeminen ja ostopalvelut	213 032 118,00	206 038 000	161 473 067,42	194 855 470,15	11 182 529,85	63 877 321,43	169 495 321,43	112 544 747,59	37 808 169,76
31.30.42.	Valtionavustus koulutuksesta (siirtomääräraha 3 v)	841 000,00	841 000	841 000,00	0,00	0,00	0,00	841 000,00	841 000,00	0,00
31.30.43.	Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukykyyn parantaminen (arvionmääräraha)	87 304 118,00	100 420 000	89 237 470,15	89 237 470,15	11 182 529,85				
31.30.46.	Alusinvestointien ympäristötuki (siirtomääräraha 3 v)	0,00					20 000 000,00	20 000 000,00	3 282 000,00	0,00
31.30.51.	Luotsauksen hintatuki (siirtomääräraha 2 v)	4 200 000,00	4 200 000	2 977 371,40	4 200 000,00	-	1 184 392,16	5 384 392,16	4 161 763,56	1 222 628,60
31.30.63.	Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	103 159 000,00	82 774 000	57 015 589,09	82 774 000,00	-	38 741 459,52	121 515 459,52	88 906 877,50	30 184 177,94
31.30.64.	Saariston yhteysliikennepalvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	12 225 000,00	12 500 000	9 639 145,14	12 500 000,00	-	1 713 788,51	14 213 788,51	11 352 933,65	2 860 854,86
31.30.66.	Yhteysliikennepalvelujen ostopiirukset (siirtomääräraha 3 v)	5 303 000,00	5 303 000	1 762 491,64	5 303 000,00	-	2 237 681,24	7 540 681,24	4 000 172,88	3 540 508,36
31.40.	Viestintäpalvelut ja -verkot sekä viestinnän tukeminen	560 125 000,00	5 43 713 000	511 439 413,80	542 594 255,99	1 118 744,01	54 336 465,03	598 049 465,03	524 026 461,29	59 398 096,25
31.40.01.	Viestintäviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	11 894 000,00	11 609 000	3 172 499,80	10 490 255,99	1 118 744,01	5 158 663,66	16 767 663,66	3 172 499,80	7 317 756,19
31.40.20.	Uusien teknologioiden ja liiketoimintamallien edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	300 000,00								
31.40.42.	Sanomalehdistön tuki (kiinteä määräraha)	500 000,00					277 500,00	277 500,00	103 457,81	174 042,19
31.40.43.	Digitaalisten palveluiden toimintaympäristön kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	934 000,00					889 881,40	889 881,40	185 794,44	
31.40.44.	Median innovaatiotuki (siirtomääräraha 3 v)	20 000 000,00	9 860 000	318 914,00	9 860 000,00	-	17 552 419,97	27 412 419,97	8 351 122,10	19 061 297,87
31.40.50.	Valtionavustus valtakunnallisen laajakaistahankeen toteuttamiseen (siirtomääräraha 3 v)	18 549 000,00	14 296 000	0,00	14 296 000,00	-	30 458 000,00	44 754 000,00	4 265 587,14	32 845 000,00
31.40.60.	Siirto valtion televisio- ja radiomahastoon (siirtomääräraha 3 v)	507 948 000,00	507 948 000	507 948 000,00	507 948 000,00	0,00	0,00	507 948 000,00	507 948 000,00	0,00
31.50.	Tutkimus	48 928 000,00	44 123 000	33 114 644,77	44 122 999,28	0,72	12 284 989,33	56 407 989,33	45 399 634,10	11 008 354,51
31.50.01.	Ilmatieteen laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	48 928 000,00	44 123 000	33 114 644,77	44 122 999,28	0,72	12 284 989,33	56 407 989,33	45 399 634,10	11 008 354,51

31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Valtuudet ja niiden käyttö (1000 €)	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2016 valtuudet						Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1000 €)				
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2017 TA:ssa	Talousarvio-menot 2016	Määräraha-tarve 2017	Määräraha-tarve 2018	Määräraha-tarve 2019	Määräraha-tarve myöhemmin
31.10.20. Perusväylänpito	257 000	132 300	5 300	137 600	122 428	15 172	15 172	41 563	49 206	38 660	98 209	235 206
Aikaisempien vuosien valtuudet	257 000							38 469	37 622	27 000	19 745	121 988
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		132 300	5 300	137 600	122 428	15 172	15 172	3 094	11 584	11 660	78 464	113 218
31.10.35. Valtionavustus länsimetron rakentamiseen	440 000	0	0	0	0	0	0	39 232	64 500	60 000	75 956	238 952
Aikaisempien vuosien valtuudet	440 000							39 232	64 500	60 000	75 956	238 952
31.10.70. Jäämurtajan hankinta	126 189	0	0	0	0	0	0	6 806	0	0	0	200
Aikaisempien vuosien valtuudet	126 189							6 806	0	0	0	200
31.10.77. Väyläverkon kehittäminen	1 589 989	73 725	591 507	665 232	317 165	344 433	344 433	349 119	39 794	403	811	226 496
Aikaisempien vuosien valtuudet	1 589 989							164 582	17 913	175	473	96 334
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		73 725	591 507	665 232	317 165	344 433	344 433	184 537	21 882	227	338	130 162
31.10.78. Eräät väylähankkeet	443 976	5 000	33 398	38 398	9 838	28 560	28 560	53 791	450	580	6 355	67 636
Aikaisempien vuosien valtuudet	443 976							47 211	450	580	6 355	64 328
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		5 000	33 398	38 398	9 838	28 560	28 560	6 580	0	0	0	3 308
31.10.79. Elinkaarirahoitushankkeet	1 059 735	0	301 593	301 593	3 636	297 957	297 957	63 124	82 739	79 492	672 823	888 221
Aikaisempien vuosien valtuudet	1 059 735							60 497	82 034	79 492	672 823	887 231
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		0	301 593	301 593	3 636	297 957	297 957	2 627	706	0	0	990
31.24.78. Eräät tiehankkeet	102 619	0	0	0	0	0	0	12	108	0	0	459
Aikaisempien vuosien valtuudet	102 619							12	108	0	0	459
31.24.79. Jälkirahoitus- ja kokonaisrahoitus- ja elinkaarirahoitushankkeet	640 460	0	0	0	0	0	0	37 064	37 143	30 445	234 933	339 743
Aikaisempien vuosien valtuudet	640 460							37 064	37 143	30 445	234 933	339 743
31.30.46. Alusinvestointien ympäristötuki	22 984	0	0	0	0	0	0	3 282	0	0	0	0
Aikaisempien vuosien valtuudet	22 984							3 282	0	0	0	0
31.30.63. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen	173 200	120 680	0	120 680	120 680	0	0	32 338	30 170	30 170	0	90 510
Aikaisempien vuosien valtuudet	173 200							2 168	0	0	0	0
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		120 680	0	120 680	120 680	0	0	30 170	30 170	30 170	0	90 510
31.30.64. Saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostot ja kehittäminen	73 234	0	8 666	8 666	0	8 666	8 666	9 234	10 613	8 796	8 849	38 640
Aikaisempien vuosien valtuudet	73 234							9 234	10 613	8 796	8 849	38 640
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		0	8 666	8 666	0	8 666	8 666	0	0	0	0	0

Valtuudet ja niiden käyttö (1000 €)	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2016 valtuudet						Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1000 €)					
		Uudet valtuudet	Usitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2017 TA:ssa	Talousarvio-menot 2016	Määräraha-tarve 2017	Määräraha-tarve 2018	Määräraha-tarve 2019	Määräraha-tarve myöhemmin	Määräraha-tarve yhteensä
31.30.66. Yhteysalusliikennepalvelujen ostosopimukset	53 030	0	0	0	0	0	4 000	5 062	5 172	5 282	22 230	37 747	
Aikaisempien vuosien valtuudet	53 030						4 000	5 062	5 172	5 282	22 230	37 747	
31.40.50. Valtionavustus valtakunnallisen laajakaistahankkeen toteuttamiseen	41 290	841	22 858	23 699	1 421	22 278	4 266	10 549	2 027	469	0	13 046	
Aikaisempien vuosien valtuudet	41 290						3 789	10 100	1 637	469	0	12 206	
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		841	22 858	23 699	1 421	22 278	477	450	390	0	0	840	
31.50.01. Ilmatieteen laitoksen toimintamenot	0	0	1 194	1 194	210	984	190	20	0	0	0	20	
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		0	1 194	1 194	210	984	190	20	0	0	0	20	
PÄÄLUOKKA YHTEENSÄ	5 023 707	332 546	964 515	1 297 061	575 378	721 682	644 022	480 490	321 923	254 296	1 120 166	2 176 876	
Aikaisempien vuosien valtuudet	5 023 707						416 348	327 032	257 191	212 239	1 041 365	1 837 828	
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		332 546	964 515	1 297 061	575 378	721 682	227 675	153 458	64 732	42 057	78 801	339 048	

32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala

Päätöksen, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			Käyttö vuonna 2016	Siirto seuraavalle vuodelle			Talousarvio - Tilinpäätös	Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)
32. TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA	3 748 239 820,75	3 088 247 000	2 543 324 980,27	430 796 400,63	2 974 121 380,90	114 125 619,10	342 441 752,31	1 958 169 752,31	1 418 783 400,22	477 580 885,56
32.01. Hallinto	713 749 696,38	507 941 000	429 767 203,39	78 585 128,92	508 352 332,31	-411 332,31	81 570 353,75	544 478 353,75	415 928 090,49	78 585 128,92
32.01.01. Työ- ja elinkeinoministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	40 588 000,00	33 559 000	28 214 803,34	5 344 196,66	33 559 000,00	-	7 216 394,02	40 775 394,02	35 402 777,44	5 344 196,66
32.01.02. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	214 435 000,00	193 155 000	160 491 220,78	32 520 451,60	193 011 672,38	143 327,62	29 977 316,85	223 132 316,85	190 467 692,27	32 520 451,60
32.01.20. Siviilipalvelus (arvionmääräraha)	4 191 669,52	4 939 000	3 695 197,33		3 695 197,33	1 243 802,67				
32.01.21. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 3 v)	538 000,00	2 316 000	174 280,39	2 141 719,61	2 316 000,00	-	538 000,00	2 854 000,00	712 280,39	2 141 719,61
32.01.22. Talivaara Sotkamo Oy:n konkurssin aiheuttamien ympäristövahinkojen estäminen (siirtomääräraha 2 v)	100 000 000,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	40 000 000,00	40 000 000,00	-9 792 541,44	0,00

Päluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot					
			Käyttö vuonna 2016	Siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle		
32.01.29. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	92 388 026,86	33 622 000	35 738 600,28		35 738 600,28	-2 116 600,28						
32.01.40. Valtionavustus yritysten kansainvälistymiseen ja yrittäjyyden edistämiseen (siirtomääräraha 3 v)		13 371 000	6 092 159,66	7 278 840,34	13 371 000,00	-			13 371 000,00	6 092 159,66		7 278 840,34
32.01.41. Erityisavustus Teknologian tutkimuskeskus VTT Oyn tutkimusinfrastruktuuriin (arviomääräraha)	1 102 000,00	1 972 000	1 971 503,92		1 971 503,92	496,08						
32.01.42. Cleantech- ja biotalousratkaisujen sekä innovaatioiden kaupallistamisen tukeminen (siirtomääräraha 3 v)		30 000 000	1 675 641,89	28 324 358,11	30 000 000,00	-			30 000 000,00	1 675 641,89		28 324 358,11
32.01.60. Siirrot hallinnonalan rahoistoihin (arviomääräraha)	0,00	20 000	0,00		0,00	20 000,00						
32.01.66. Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (siirtomääräraha 2 v)	9 507 000,00	8 007 000	5 031 437,40	2 975 562,60	8 007 000,00	-			11 845 642,88	8 870 080,28		2 975 562,60
32.01.88. Teknologian tutkimuskeskus VTT Oyn oman pääoman korottaminen (arviomääräraha)	42 000 000,00	4 480 000	4 182 358,40		4 182 358,40	297 641,60						
32.01.89. Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v)	209 000 000,00	182 500 000	182 500 000,00	0,00	182 500 000,00	0,00			182 500 000,00	182 500 000,00		0,00
32.20. Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka	1 534 680 556,81	941 258 000	828 136 785,08	77 008 304,38	905 145 089,46	36 112 910,54			367 256 846,76	242 764 902,69		120 150 194,26
32.20.01. Geologian tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	36 110 000,00	32 665 000	29 538 733,63	3 126 266,37	32 665 000,00	-			35 497 229,69	32 370 963,32		3 126 266,37
32.20.06. Innovaatorahoituskeskus Tekesin toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)	40 572 000,00	38 152 000	26 402 283,63	11 749 716,37	38 152 000,00	-			56 819 716,20	39 123 820,95		17 695 895,25
32.20.28. Materiaalitehokkuuden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)		500 000	152 011,00	347 989,00	500 000,00	-			500 000,00	152 011,00		347 989,00
32.20.40. Tutkimus- kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)	367 194 625,03	335 370 000	335 351 786,28		335 351 786,28	18 213,72						
32.20.41. Valtionavustus Finpron toimintaan (siirtomääräraha 3 v)	52 095 000,00	35 600 000	35 600 000,00	0,00	35 600 000,00	0,00			67 679 270,03	56 073 936,00		11 485 661,00
32.20.42. Innovaatiokeskitymien kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	9 800 000,00	7 024 000	1 239 667,36	5 784 332,64	7 024 000,00	-			23 656 979,14	5 746 237,22		15 211 407,64
32.20.43. Kansainvälistymisavustus yritysten yhteishankkeisiin (arviomääräraha)	11 051 000,00	9 128 000	7 004 248,00		7 004 248,00	2 123 752,00						
32.20.44. Valtionavustus yksittäisten yritysten hankevalmisteluun Venäjällä (siirtomääräraha 3 v)									1 400 000,00			734 211,20

Päluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot						
			Käyttö vuonna 2016	Siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle			
32.20.45.													
Yritysten tutkimus- ja kehittämishankkeiden valmistelu (siirtomääräraha 3 v)									562 065,00	562 065,00		17 615,00	
32.20.46.	20 000 000,00												
Laivanrakennuksen innovaatiotuki (siirtomääräraha 3 v)													
32.20.47.	90 497 128,95	56 735 000	36 044 149,84		36 044 149,84	20 690 850,16							
Finnvera Oyj:n tappiokorvaukset (arviomääräraha)													
32.20.48.	9 885 588,72	20 200 000	15 443 804,53		15 443 804,53	4 756 195,47							
Korko- ja muu tuki julkisesti tuetuille vienti- ja alusluotoille (arviomääräraha)													
32.20.49.	130 188 000,00	91 770 000	91 770 000,00	0,00	91 770 000,00	0,00							0,00
Valtionavustus Teknologian tutkimuskeskus VTT Oyn toimintaan (siirtomääräraha 2 v)													
32.20.50.		1 000 000	1 000 000,00	0,00	1 000 000,00	0,00							0,00
Avustus kansainvälisen teknologiapalkinnon maksamiseen (siirtomääräraha 2 v)													
32.20.80.	505 067 841,31	106 404 000	97 976 810,16		97 976 810,16	8 427 189,84							
Lainat Suomen Vientiliitto Oyn jälleenerahoitustoimintaan (arviomääräraha)													
32.20.82.	0,00	10 000	0,00		0,00	10 000,00							
Lainat Finnvera Oyj:n varainhankintaan (arviomääräraha)													
32.20.83.	132 219 372,80	141 700 000	141 613 290,65		141 613 290,65	86 709,35							
Lainat tutkimus- ja innovaatiotoimintaan (arviomääräraha)													
32.20.87.	5 000 000,00	5 000 000	5 000 000,00	0,00	5 000 000,00	0,00							0,00
Pääomalaaina Finnvera Oyj:lle (siirtomääräraha 3 v)													
32.20.88.	105 000 000,00	30 000 000	0,00		30 000 000,00	-							0,00
Pääomasijoitus Suomen Teollisuussijoitus Oyj:lle (siirtomääräraha 3 v)													
32.20.89.	20 000 000,00	30 000 000	4 000 000,00		30 000 000,00	-							0,00
Pääomasijoitus Tekes Pääomasijoitus Oyj:lle (siirtomääräraha 3 v)													
32.30.	804 429 800,94	804 450 000	569 660 934,45	229 359 557,40	799 020 491,85	5 429 508,15							230 409 892,40
Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka													
32.30.01.	153 486 000,00	164 737 000	147 322 458,44	17 414 541,56	164 737 000,00	-							17 414 541,56
Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)													
32.30.44.	5 000 000,00	5 000 000	0,00	5 000 000,00	5 000 000,00	-							6 050 335,00
Alueellinen kulleusotuki (siirtomääräraha 3 v)													
32.30.45.	24 427 544,00	30 218 000	25 149 760,85		25 149 760,85	5 068 239,15							
Yritysten kehittämishankkeiden tukeminen (arviomääräraha)													
32.30.50.	27 501 430,94												
Palkkaturva (arviomääräraha)													
32.30.51.	588 299 000,00	598 495 000	391 549 984,16	206 945 015,84	598 495 000,00	-							206 945 015,84
Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)													
32.30.64.	5 715 826,00	6 000 000	5 638 731,00		5 638 731,00	361 269,00							
Työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin (arviomääräraha)													

Päluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot						
			Käyttö vuonna 2016	Siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle			
32.40. Yritysten toimintaympäristö, markkinoiden sääntely ja työelämä													
32.40.01. Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	36 546 979,45	85 677 000	55 942 849,14	9 463 834,50	65 406 683,64	20 270 316,36	7 643 766,52	46 531 766,52	27 712 989,33	11 358 187,70			
32.40.03. Patenti- ja rekisterihallituksen toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)	10 820 000,00	9 969 000	8 320 026,30	1 648 973,70	9 969 000,00	-	1 164 183,35	11 133 183,35	9 484 209,65	1 648 973,70			
32.40.05. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	-2 118 330,59	4 541 000	-7 460 589,49	4 541 000,00	-2 919 589,49	7 460 589,49	4 033 000,00	8 574 000,00	-5 321 942,69	6 435 353,20			
32.40.31. Korvaus talous- ja velkaneuvoston järjestämisestä (siirtomääräraha 2 v)	18 677 000,00	19 647 000	16 395 451,58	3 251 548,42	19 647 000,00	-	2 417 244,24	22 064 244,24	18 812 695,82	3 251 548,42			
32.40.50. Valtionavustus kuluttajajärjestöille (kiinteä määräraha)	5 731 000,00	4 731 000	4 708 687,62	22 312,38	4 731 000,00	-	29 338,93	4 760 338,93	4 738 026,55	22 312,38			
32.40.51. Eräät merimiespalvelut (arviomääräraha)	873 000,00	897 000	897 000,00		897 000,00	0,00							
32.40.52. Palkkaturva (arviomääräraha)	2 524 310,04	2 572 000	2 085 413,36		2 085 413,36	486 586,64							
32.40.95. Eräät oikeudenkäyntikulut ja korvaukset (arviomääräraha)	43 000 000	43 000 000	30 696 859,77		30 696 859,77	12 303 140,23							
	40 000,00	320 000	300 000,00		300 000,00	20 000,00							
32.50. Alueiden kehittäminen ja rakenerahastopoliittikka													
32.50.40. Alueellisten innovaatioiden ja kokeilujen käynnistäminen (siirtomääräraha 3 v)	346 667 639,38	277 324 000	249 576 952,53	6 124 000,95	255 700 953,48	21 623 046,52	1 566 625,14	16 566 625,14	9 836 212,71	6 772 000,95			
32.50.43. Maakunnan kehittämisraha (siirtomääräraha 3 v)		15 000 000	8 875 999,05	6 124 000,95	15 000 000,00	-		15 000 000,00	8 875 999,05	6 124 000,95			
32.50.62. Maaseudun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	1 698 000,00												
32.50.64. EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-, ulkorajayhteistyö- ja muihin koheesipoliittikan ohjelmiin (arviomääräraha)	344 969 639,38	262 324 000	240 700 953,48		240 700 953,48	21 623 046,52							
32.60. Energiapoliittikka													
32.60.01. Energiaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	213 252 103,64	337 204 000	278 756 305,80	28 262 584,73	307 018 890,53	30 185 109,47	4 123 584,25	60 944 584,25	32 581 872,67	28 362 491,58			
32.60.28. Materiaalitehokkuuden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	8 994 000,00	8 821 000	6 186 158,50	2 634 841,50	8 821 000,00	-		10 571 260,81	7 936 419,31	2 634 841,50			
32.60.40. Energiatuki (arviomääräraha)	500 000,00	60 402 000	53 572 474,35		53 572 474,35	6 829 525,65		373 323,44	273 196,59	99 906,85			
32.60.41. LNG-terminaalien investointituki (arviomääräraha)	45 931 531,35	23 611 000	23 610 148,00		23 610 148,00	852,00							
32.60.42. Valtiontuki sähköhuollon varmistamiseksi (arviomääräraha)	11 720 737,00	1 310 000	918 732,91		918 732,91	391 267,09							

Päluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
			Käyttö vuonna 2016	Siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruu- tukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
32.60.43. Kioton mekanismit (arviomääräraha)	596 943,80	460 000	230 913,15		230 913,15	229 086,85					
32.60.44. Uusiutuvan energian tuotantotuki (arviomääräraha)	142 398 192,16	194 600 000	171 865 622,12		171 865 622,12	22 734 377,88					
32.60.45. Uusiutuvan energian ja uuden energiateknologian investointituki (siirtomääräraha 3 v)		20 000 000	8 372 256,77	11 627 743,23					20 000 000,00	8 372 256,77	11 627 743,23
32.60.87. Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v)	2 000 000,00	28 000 000	14 000 000,00	14 000 000,00	28 000 000,00	-	-	2 000 000,00	30 000 000,00	16 000 000,00	14 000 000,00
32.70. Kotouttaminen	98 913 044,15	134 393 000	131 483 949,88	1 992 989,75	133 476 939,63	916 060,37		2 171 593,72	4 339 593,72	2 327 428,23	1 992 989,75
32.70.03. Maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	2 246 000,00	2 168 000	175 010,25	1 992 989,75	2 168 000,00	-		2 171 593,72	4 339 593,72	2 327 428,23	1 992 989,75
32.70.30. Valtion korvaukset kunnille (arviomääräraha)	96 667 044,15	132 225 000	131 308 939,63		131 308 939,63	916 060,37					

32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Valtuudet ja niiden käyttö (1000 €)	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2016 valtuudet						Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1000 €)				
			Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2017 TA:ssa	Talousarviomenot 2016	Määrärahatarve 2017	Määrärahatarve 2018	Määrärahatarve 2019	Määrärahatarve myöhemmin
32.01.41. Erityisavustus Teknologian tutkimuskeskus VTT Oyn tutkimusinfrastruktuuriin	5 000	2 162	0	5 000	5 000	0	1 972	2 500	1 500	0	0	4 000	
Aikaisempien vuosien valtuudet		2 162					972	0	0	0	0	0	
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet	5 000		0	5 000	5 000	0	1 000	2 500	1 500	0	0	4 000	
32.20.20. Julkinen tutkimus- ja kehittämistoiminta	0	210 739	0	0	0	0	85	200	0	0	0	200	
Aikaisempien vuosien valtuudet		210 739					85	200	0	0	0	200	
32.20.40. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen	241 015	3 421 811	50	241 065	241 064	1	334 569	241 440	109 600	37 120	13 220	401 380	
Aikaisempien vuosien valtuudet		3 421 811					289 975	138 438	49 600	16 750	2 762	207 550	
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet	241 015		50	241 065	241 064	1	44 594	103 002	60 000	20 370	10 458	193 830	
32.20.43. Kansainvälistymisavustus yritysten yhteishankkeisiin	3 780	87 544	0	3 780	3 375	405	7 004	3 315	1 030	0	0	4 345	
Aikaisempien vuosien valtuudet		87 544					4 780	3 134	60	0	0	3 194	
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet	3 780		0	3 780	3 375	405	2 224	181	970	0	0	1 151	
32.20.48. Korko- ja muu tuki julkisesti tuetuille vienti- ja alusluotoille	13 000 000	0	0	13 000 000	7 369 139	5 630 861	15 444	15 064	19 244	24 109	66 576	124 993	
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet, josta - korkotuki- tms. valtuudet	13 000 000		0	13 000 000	7 369 139	5 630 861	15 444	15 064	19 244	24 109	66 576	124 993	
32.20.82. Lainat Finnvera Oyj:n varainhankintaan	500 000	0	0	500 000	0	500 000	0	0	0	0	0	0	
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet	500 000		0	500 000	0	500 000	0	0	0	0	0	0	
32.20.83. Lainat tutkimus- ja innovaatiotoimintaan	146 823	1 119 098	36 093	182 916	166 804	16 112	141 664	79 900	27 685	8 780	5 008	121 373	
Aikaisempien vuosien valtuudet		1 119 098					80 125	20 811	8 785	2 180	900	32 676	
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet	146 823		36 093	182 916	166 804	16 112	61 538	59 089	18 900	6 600	4 108	88 697	
32.30.45. Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen	5 000	263 508	20 000	25 000	20 951	4 049	25 150	18 200	11 100	4 200	1 400	34 900	
Aikaisempien vuosien valtuudet		263 508					23 517	14 200	6 600	1 700	200	22 700	
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet	5 000		20 000	25 000	20 951	4 049	1 632	4 000	4 500	2 500	1 200	12 200	
32.30.51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut	140 430	231 351	0	140 430	69 772	70 658	64 293	74 759	647	0	0	75 406	
Aikaisempien vuosien valtuudet		231 351					64 293	5 632	2	0	0	5 634	
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet	140 430		0	140 430	69 772	70 658	0	69 127	645	0	0	69 772	

Valtuudet ja niiden käyttö (1000 €)		Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö		Vuoden 2016 valtuudet						Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2017 TA:ssa	Talousarvio-menot 2016	Määräraha-tarve 2017	Määräraha-tarve 2018	Määräraha-tarve 2019	Määräraha-tarve myöhemmin	Määräraha-tarve yhteensä		
32.30.64. Työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin		0	0	0	0	0	0	5 639	3 956	60	0	0	4 016		
Aikaisempien vuosien valtuudet	37 387							5 639	3 956	60	0	0	4 016		
32.40.00. Yritysten toimintaympäristö, markkinoiden sääntely ja työelämä	0	8 434	0	8 434	273	8 161	0	0	0	0	0	0	0		
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet, josta		8 434	0	8 434	273	8 161	0	0	0	0	0	0	0		
- korkotuki- tms. valtuudet		8 400	0	8 400	273	8 127	0	0	0	0	0	0	0		
32.50.64. EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-, ulkorajayhteistyö- ja muihin koheesio politiikan ohjelmiin		372 446	282 171	654 617	346 694	307 922	307 922	240 690	155 938	116 879	38 960	77 693	389 471		
Aikaisempien vuosien valtuudet	2 383 135							178 136	42 283	31 638	10 546	20 866	105 332		
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		372 446	282 171	654 617	346 694	307 922	307 922	62 555	113 656	85 242	28 414	56 828	284 140		
32.50.65. Valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-ohjelmiin ohjelmakaudella 2007-2013		0	0	0	0	0	0	10	13	0	0	0	13		
Aikaisempien vuosien valtuudet	267 701							10	13	0	0	0	13		
32.60.40. Energiatuki	566 198	35 000	0	35 000	34 709	291	0	53 572	101 884	46 742	18 279	3 197	170 101		
Aikaisempien vuosien valtuudet	566 198							50 229	89 000	36 976	13 391	0	139 367		
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		35 000	0	35 000	34 709	291	0	3 343	12 884	9 766	4 888	3 197	30 733		
32.60.41. LNG-termiinaalien investointituki	92 876	0	0	0	0	0	0	23 610	28 500	14 900	5 500	0	48 900		
Aikaisempien vuosien valtuudet	92 876							23 610	28 500	14 900	5 500	0	48 900		
32.60.42. Valtiontuki sähköhuollon varmistamiseksi	5 800	0	0	0	0	0	0	919	2 893	0	0	0	2 893		
Aikaisempien vuosien valtuudet	5 800							919	2 893	0	0	0	2 893		
32.60.43. Kioton mekanismit	10 898	0	0	0	0	0	0	440	250	220	180	0	650		
Aikaisempien vuosien valtuudet	10 898							440	250	220	180	0	650		
PÄÄLUOKKA YHTEENSÄ	8 700 207	14 457 928	338 314	14 796 242	8 257 781	6 538 461	328 078	915 061	728 813	349 607	137 128	167 094	1 382 642		
Aikaisempien vuosien valtuudet	8 700 207							722 731	349 311	148 841	50 247	24 728	573 126		
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet, josta		14 457 928	338 314	14 796 242	8 257 781	6 538 461	328 078	192 331	379 502	200 766	86 881	142 367	809 516		
- korkotuki- tms. valtuudet		13 008 400	0	13 008 400	7 369 412	5 638 988	0	15 444	15 064	19 244	24 109	66 576	124 993		

33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

Päätöksen nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			Käyttö vuonna 2016	Siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirryneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
33. SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA	12 781 046 960,62	13 205 943 000	12 845 696 615,67	165 654 994,20	13 011 351 609,87	194 591 390,13	157 977 261,84	929 300 261,84	740 091 407,91	185 252 844,61
33.01. Hallinto	79 564 885,53	92 712 000	63 847 050,95	27 695 179,71	91 542 230,66	1 169 769,34	33 711 101,82	107 814 101,82	72 797 052,19	35 017 049,63
33.01.01. Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	30 569 000,00	28 764 000	20 290 235,10	8 473 764,90	28 764 000,00	-	7 949 355,77	36 713 355,77	28 239 590,87	8 473 764,90
33.01.02. Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 730 000,00	2 835 000	2 554 681,01	280 318,99	2 835 000,00	-	302 689,89	3 137 689,89	2 857 370,90	280 318,99
33.01.03. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 510 000,00	5 230 000	3 981 790,62	1 248 209,38	5 230 000,00	-	1 335 504,04	6 565 504,04	5 317 294,66	1 248 209,38
33.01.04. Valtion mielisairaaloiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	590 000,00	576 000	35 019,07	540 980,93	576 000,00	-	441 770,23	1 017 770,23	476 789,30	540 980,93
33.01.05. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten lastensuojeluyksiköiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 031 000,00	1 016 000	386 082,39	629 917,61	1 016 000,00	-	4 272,17	1 020 272,17	390 354,56	629 917,61
33.01.06. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten vankiterveydenhuollon yksikön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	421 000,00	16 522 000	16 522 000,00	0,00	16 522 000,00	0,00	196 276,65	16 718 276,65	16 718 276,65	0,00
33.01.25. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansalliset sähköiset asiakastietojärjestelmät (siirtomääräraha 3 v)	17 330 000,00	15 330 000	880,77	15 329 119,23	15 330 000,00	-	22 278 678,76	37 608 678,76	14 957 689,61	22 650 989,15
33.01.29. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan arvonnäisveromenot (arvonnäisäraha)	17 351 885,53	18 609 000	17 439 230,66	1 169 769,34	17 439 230,66	1 169 769,34	-	-	-	-
33.01.66. Kansainväliset jäsenmaksut ja maksuosuudet (siirtomääräraha 2 v)	4 032 000,00	3 830 000	2 637 131,33	1 192 868,67	3 830 000,00	-	1 202 554,31	5 032 554,31	3 839 685,64	1 192 868,67
33.02. Valvonta	42 382 818,58	64 000 000	41 369 902,81	21 644 746,17	63 014 648,98	985 351,02	15 994 367,13	71 430 367,13	49 785 620,96	21 644 746,17
33.02.03. Säteilyturvakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	14 441 000,00	13 271 000	1 445 437,52	11 825 562,48	13 271 000,00	-	10 422 048,14	23 693 048,14	11 867 485,66	11 825 562,48
33.02.05. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	12 613 000,00	11 770 000	9 565 032,59	2 204 967,41	11 770 000,00	-	2 846 288,61	14 616 288,61	12 411 321,20	2 204 967,41
33.02.06. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	4 267 000,00	4 062 000	353 903,17	3 708 096,83	4 062 000,00	-	2 726 030,38	6 788 030,38	3 079 933,55	3 708 096,83
33.02.07. Työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)		25 333 000	21 426 880,55	3 906 119,45	25 333 000,00	-	-	25 333 000,00	21 426 880,55	3 906 119,45

Päluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot					
			Käyttö vuonna 2016	Siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle		
33.02.20. Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menot (arviomääräraha)	11 061 818,58	8 564 000	7 578 648,98		7 578 648,98	985 351,02						
33.02.87. Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v)		1 000 000	1 000 000,00	0,00	1 000 000,00	0,00	1 000 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00	0,00	0,00
33.03. Tutkimus- ja kehittämis toiminta	101 261 000,00	123 392 000	76 110 292,29	47 281 707,71	123 392 000,00	0,00	20 704 904,02	144 096 904,02	90 158 938,29	52 521 233,12		
33.03.04. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	60 412 000,00	56 305 000	48 198 028,43	8 106 971,57	56 305 000,00	-	6 848 694,83	63 153 694,83	55 046 723,26	8 106 971,57		
33.03.31. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)		36 300 000	2 489 369,69	33 810 630,31	36 300 000,00	-		36 300 000,00	2 489 369,69	33 810 630,31		
33.03.50. Valtionapu Työterveyslaitoksen menoihin (siirtomääräraha 2 v)	33 287 000,00	25 280 000	25 280 000,00	0,00	25 280 000,00	0,00	350 000,00	25 630 000,00	25 630 000,00	0,00		
33.03.63. Eräät erityishankkeet (siirtomääräraha 3 v)	7 562 000,00	5 507 000	142 894,17	5 364 105,83	5 507 000,00	-	13 506 209,19	19 013 209,19	6 992 845,34	10 603 631,24		
33.10. Perhe- ja asumiskustannusten taseaus ja erät palvelut	2 728 501 176,87	3 064 301 000	3 043 606 424,18	1 000,00	3 043 607 424,18	20 693 575,82	0,00	319 481 000,00	319 480 000,00	1 000,00		
33.10.50. Äitysavustus ja valtion tuki kansainväliseen adoptioon (arviomääräraha)	10 320 000,00	11 300 000	10 455 000,00		10 455 000,00	845 000,00						
33.10.51. Lapsilisät (arviomääräraha)	1 377 800 000,00	1 384 610 000	1 372 800 000,00		1 372 800 000,00	11 810 000,00						
33.10.52. Erät valtion korvattavat perhe-etuudet (arviomääräraha)	2 903 744,74	3 300 000	2 473 821,37		2 473 821,37	826 178,63						
33.10.53. Sotilasavustus (arviomääräraha)	17 100 000,00	18 400 000	16 000 000,00		16 000 000,00	2 400 000,00						
33.10.54. Asumistuki (arviomääräraha)	924 300 000,00	1 068 310 000	1 075 310 000,00		1 075 310 000,00	-7 000 000,00						
33.10.55. Elätustuki (arviomääräraha)	202 277 531,87	214 100 000	204 714 399,17		204 714 399,17	9 385 600,83						
33.10.56. Vaikeavammaisten tulkkauspalvelut (arviomääräraha)	41 499 900,26	44 800 000	42 373 203,64		42 373 203,64	2 426 796,36						
33.10.60. Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvarahastojen toimintakulut (siirtomääräraha 2 v)	152 300 000,00	319 481 000	319 480 000,00	1 000,00	319 481 000,00	-	0,00	319 481 000,00	319 480 000,00	1 000,00		
33.20. Työttömyysturva	2 830 324 029,90	2 920 184 000	2 847 039 873,17		2 847 039 873,17	73 144 126,83						
33.20.31. Valtion korvaus kunnille kuntouttavan työtönnän järjestämisestä (arviomääräraha)	22 893 406,71	31 784 000	23 018 222,05		23 018 222,05	8 765 777,95						
33.20.50. Valtiosuus ansiopäivärahasta (arviomääräraha)	1 083 356 790,62	1 118 600 000	1 096 597 001,40		1 096 597 001,40	22 002 998,60						
33.20.51. Valtiosuus peruspäivärahasta (arviomääräraha)	234 065 000,00	214 000 000	178 900 000,00		178 900 000,00	35 100 000,00						
33.20.52. Valtiosuus työmarkkinatuesta (arviomääräraha)	1 368 000 000,00	1 422 800 000	1 414 000 000,00		1 414 000 000,00	8 800 000,00						

Päluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016		Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			Käyttö vuonna 2016	Siirto seuraavalle vuodelle	Käyttö vuonna 2016	Siirto seuraavalle vuodelle		Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
33.20.55. Valtiosuus aikuiskoulutuksesta (arvionmääräraha)	73 000 000,00	90 000 000	88 703 649,72		88 703 649,72	1 296 350,28					
33.20.56. Valtiosuus vuorotte lukorvauksesta (arvionmääräraha)	49 008 832,57	43 000 000	45 821 000,00		45 821 000,00	-2 821 000,00					
33.30. Sairausvakuutus	1 201 298 346,94	1 175 092 000	1 150 092 347,48		1 150 092 347,48	24 999 652,52		459 399,98	459 399,98	362 008,54	
33.30.28. Kansallisen yhteistyötoimen ja terveydenhuollon palveluvalikoimaneuvoston toimintakulut (siirtomääräraha 2 v)	1 272 000,00							459 399,98	459 399,98	362 008,54	
33.30.60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arvionmääräraha)	1 200 026 346,94	1 175 092 000	1 150 092 347,48		1 150 092 347,48	24 999 652,52					
33.40. Eläkkeet	4 494 149 504,74	4 475 400 000	4 454 197 808,94		4 454 197 808,94	21 202 191,06					
33.40.50. Valtion osuus merimieseläkekassan menoista (arvionmääräraha)	60 400 000,00	59 400 000	56 900 000,00		56 900 000,00	2 500 000,00					
33.40.51. Valtion osuus maatalousryhtijän eläkelaista johtuvista menoista (arvionmääräraha)	624 800 000,00	646 300 000	645 700 000,00		645 700 000,00	600 000,00					
33.40.52. Valtion osuus yrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arvionmääräraha)	90 300 000,00	122 500 000	138 000 000,00		138 000 000,00	-15 500 000,00					
33.40.53. Valtion korvaus lapsen hoidon ja opiskelun ajalta kertyvästä eläkkeestä (arvionmääräraha)	2 417 513,55	5 500 000	3 205 548,41		3 205 548,41	2 294 451,59					
33.40.54. Valtion osuus maatalousryhtijän tapaturmavakuutuksen kustannuksista (arvionmääräraha)	13 670 000,00	15 000 000	15 000 000,00		15 000 000,00	0,00					
33.40.60. Valtion osuus kansaneläkeläistä ja eräistä muista laeista johtuvista menoista (arvionmääräraha)	3 702 561 991,19	3 626 700 000	3 595 392 260,53		3 595 392 260,53	31 307 739,47					
33.50. Veteraanien tukeminen	236 415 535,20	228 865 000	172 900 192,18		215 300 633,12	13 564 366,88		27 539 576,59	123 590 576,59	81 135 135,65	42 400 440,94
33.50.30. Valtion korvaus sodista kärsineiden huoltoon (arvionmääräraha)	1 084 626,62	1 450 000	790 910,54		790 910,54	659 089,46					
33.50.50. Rintamalisat (arvionmääräraha)	24 891 454,96	20 460 000	19 560 043,84		19 560 043,84	899 956,16					
33.50.51. Sotilasvammakorvaukset (arvionmääräraha)	110 688 453,62	110 904 000	98 898 678,74		98 898 678,74	12 005 321,26					
33.50.52. Valtion korvaus sota- ja sotilasvaltidien kuntoutus- ja hoitotoimien kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)	62 500 000,00	60 000 000	20 811 436,53		60 000 000,00	-		25 268 844,88	85 268 844,88	46 080 281,41	39 188 563,47
33.50.53. Valtionapu sotainvalidien puolisoiden kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)	3 100 000,00	3 100 000	1 904 556,58		3 100 000,00	-		891 030,98	3 991 030,98	2 795 587,56	1 195 443,42

Päluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			Käyttö vuonna 2016	Siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
33.50.54.	55 000,00	55 000	37 800,00	17 200,00	55 000,00	-	55 000,00	110 000,00	37 800,00	17 200,00
33.50.55.	3 500 000,00	3 500 000	1 859 716,26	1 640 283,74	3 500 000,00	-	859 913,54	4 359 913,54	2 719 629,80	1 640 283,74
33.50.56.	20 988 000,00	17 988 000	17 629 049,69	358 950,31	17 988 000,00	-	464 787,19	18 452 787,19	18 093 836,88	358 950,31
33.50.57.	9 608 000,00	11 408 000	11 408 000,00	0,00	11 408 000,00	0,00	0,00	11 408 000,00	11 408 000,00	0,00
33.60.	526 118 349,10	534 637 000	511 315 836,86	3 615 418,66	514 931 255,52	19 705 744,48	19 120 799,77	93 660 799,77	85 442 701,84	6 008 610,86
33.60.30.	500 000,00	500 000	0,00	500 000,00	500 000,00	-	1 000 000,00	1 500 000,00	218 099,34	1 000 000,00
33.60.31.	2 300 000,00	2 200 000	1 156 565,29	1 043 434,71	2 200 000,00	-	9 834 500,89	12 034 500,89	7 176 502,94	2 930 411,54
33.60.32.	21 700 000,00	18 000 000	16 830 000,00	16 830 000,00	16 830 000,00	1 170 000,00				
33.60.33.	101 168 677,27	92 570 000	92 809 849,22	92 809 849,22	92 809 849,22	-239 849,22				
33.60.34.	9 587 934,30	15 200 000	12 403 421,79	12 403 421,79	12 403 421,79	2 796 578,21				
33.60.35.	326 060 737,53	330 847 000	314 867 984,51	314 867 984,51	314 867 984,51	15 979 015,49				
33.60.36.	480 000,00	480 000	480 000,00	480 000,00	480 000,00	0,00				
33.60.40.	29 071 000,00	28 990 000	28 714 235,00	275 765,00	28 990 000,00	-	1 458 485,00	30 448 485,00	30 172 720,00	275 765,00
33.60.50.	15 000 000,00	25 000 000	25 000 000,00	0,00	25 000 000,00	0,00	5 000 000,00	30 000 000,00	30 000 000,00	0,00

Päluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LITA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			Käyttö vuonna 2016	Siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
33.60.52.	11 550 000,00	11 550 000	10 098 421,73	1 451 578,27	11 550 000,00	-	1 641 393,11	13 191 393,11	11 739 814,84	1 451 578,27
33.60.63.	2 400 000,00	3 000 000	3 000 000,00		3 000 000,00	0,00				
33.60.64.	6 300 000,00	6 300 000	5 955 359,32	344 640,68	6 300 000,00	-	186 420,77	6 486 420,77	6 135 564,72	350 856,05
33.70.	46 651 000,00	25 420 000	3 789 033,71	21 630 966,29	25 420 000,00	0,00	39 241 735,52	64 661 735,52	38 210 108,15	26 274 229,17
33.70.01.	27 449 000,00						4 756 761,83	4 756 761,83	4 756 726,48	
33.70.20.	11 790 000,00	18 790 000	80 122,01	18 709 877,99	18 790 000,00	-	27 616 541,88	46 406 541,88	24 592 764,55	21 713 777,33
33.70.21.	850 000,00	780 000	562 160,41	217 839,59	780 000,00	-	149 556,94	929 556,94	711 717,35	217 839,59
33.70.22.	660 000,00	590 000	226 589,88	363 410,12	590 000,00	-	359 411,47	949 411,47	586 001,35	363 410,12
33.70.50.	2 930 000,00	2 430 000	90 161,41	2 339 838,59	2 430 000,00	-	4 459 463,40	6 889 463,40	2 832 898,42	3 979 202,13
33.70.51.	1 900 000,00	1 900 000	1 900 000,00	0,00	1 900 000,00	0,00	1 900 000,00	3 800 000,00	3 800 000,00	0,00
33.70.52.	1 072 000,00	930 000	930 000,00	0,00	930 000,00	0,00	0,00	930 000,00	930 000,00	0,00
33.80.	185 080 313,76	186 640 000	166 127 853,10	1 385 534,72	167 513 387,82	19 126 612,18	1 205 377,01	4 105 377,01	2 719 842,29	1 385 534,72
33.80.40.	166 040 341,04	168 600 000	149 473 458,70		149 473 458,70	19 126 541,30				
33.80.41.	2 600 000,00	2 600 000	1 214 465,28	1 385 534,72	2 600 000,00	-	1 205 377,01	3 805 377,01	2 419 842,29	1 385 534,72
33.80.42.	300 000,00	300 000	300 000,00	0,00	300 000,00	0,00	0,00	300 000,00	300 000,00	0,00
33.80.50.	16 139 972,72	15 140 000	15 139 929,12		15 139 929,12	70,88				
33.90.	309 300 000,00	315 300 000	315 300 000,00		315 300 000,00	0,00				
33.90.50.	309 300 000,00	315 300 000	315 300 000,00		315 300 000,00	0,00				

35. Ympäristöministeriön hallinnonala

Päätöksen nimi ja määrärahalaji	Päätöksen numero, hallinnonala	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				Käyttö vuonna 2016	Siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
35.	YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA	203 369 334,57	204 240 000	95 463 960,96	107 644 602,96	203 108 563,92	1 131 436,08	152 494 263,46	349 764 263,46	190 181 515,00	143 813 142,99
35.01.	Ympäristöhallinnon toimintamenot	73 052 931,63	66 916 000	44 540 685,10	21 249 706,48	65 790 391,58	1 125 608,42	18 526 102,79	78 472 102,79	56 794 052,39	21 351 144,73
35.01.01.	Ympäristöministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	31 179 999,41	28 397 000	14 395 382,59	14 001 617,41	28 397 000,00	-	11 967 557,49	40 364 557,49	26 335 935,58	14 001 617,41
35.01.04.	Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	32 061 000,00	29 815 000	22 656 401,34	7 158 598,66	29 815 000,00	-	5 866 637,72	35 681 637,72	28 523 039,06	7 158 598,66
35.01.21.	Ympäristöministeriön hallinnonalan tuot tavuismääräraha (siirtomääräraha 2 v)	1 197 000,00						454 695,99	454 695,99	156 393,23	
35.01.29.	Ympäristöministeriön hallinnonalan arvonnaisveroimenot (arvionmääräraha)	6 514 932,22	6 970 000	5 844 391,58		5 844 391,58	1 125 608,42				
35.01.65.	Avustukset järjestöille ja ympäristötoimintaan (siirtomääräraha 3 v)	2 100 000,00	1 734 000	1 644 509,59	89 490,41	1 734 000,00	-	237 211,59	1 971 211,59	1 778 684,52	190 928,66
35.10.	Ympäristön- ja luonnonsuojelu	124 523 402,94	111 293 000	46 538 680,15	64 748 492,19	111 287 172,34	5 827,66	95 767 401,46	207 060 401,46	101 839 912,52	100 765 427,13
35.10.20.	Ympäristövahinkojen torjunta (siirtomääräraha 2 v)	4 767 594,87	6 420 000	5 106 834,57	1 313 165,43	6 420 000,00	-	0,00	6 420 000,00	5 106 834,57	1 313 165,43
35.10.21.	Eräät luonnonsuojelun menot (siirtomääräraha 3 v)	2 440 000,00	2 440 000	1 112 035,59	1 327 964,41	2 440 000,00	-	1 429 013,26	3 869 013,26	2 300 688,95	1 557 243,17
35.10.22.	Eräät ympäristömenot (siirtomääräraha 3 v)	13 760 000,00	15 825 000	2 029 479,96	13 795 520,02	15 824 999,98	0,02	17 272 449,37	33 097 449,37	12 900 873,01	20 135 932,69
35.10.52.	Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)	34 598 000,00	39 616 000	35 116 000,00	4 500 000,00	39 616 000,00	-	0,00	39 616 000,00	35 116 000,00	4 500 000,00
35.10.60.	Siirto öljysuojarahastoon (siirtomääräraha 3 v)	3 000 000,00	3 000 000	0,00	3 000 000,00	3 000 000,00	-	6 000 000,00	9 000 000,00	3 000 000,00	6 000 000,00
35.10.61.	Vesien- ja ympäristönsuojelun edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	10 242 000,00	11 072 000	429 619,13	10 642 380,87	11 072 000,00	-	14 914 070,56	25 986 070,56	9 747 498,92	16 044 341,75
35.10.63.	Luonnonsuojelulautakunnan hankinta- ja korvausmenot (siirtomääräraha 3 v)	48 825 808,07	18 480 000	1 319 152,24	17 155 020,12	18 474 172,36	5 827,64	45 592 938,12	64 072 938,12	29 617 171,05	34 421 002,18
35.10.64.	EU:n ympäristörahaston osallistuminen ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeisiin (siirtomääräraha 3 v)	3 000 000,00	4 500 000	0,00	4 500 000,00	4 500 000,00	-	5 591 106,62	10 091 106,62	1 402 407,38	6 556 898,53
35.10.65.	Öljyjättemaksulla rahoitettava öljyjätteen tuotto (siirtomääräraha 3 v)	1 000 000,00	1 000 000	0,00	1 000 000,00	1 000 000,00	-	2 000 000,00	3 000 000,00	379 409,37	2 000 000,00
35.10.66.	Kansainvälisen yhteistyön jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (siirtomääräraha 2 v)	1 440 000,00	1 440 000	1 425 558,66	14 441,34	1 440 000,00	-	304 404,04	1 744 404,04	1 729 962,70	14 441,34
35.10.70.	Alusinvestoinnit (siirtomääräraha 3 v)	1 450 000,00	7 500 000	0,00	7 500 000,00	7 500 000,00	-	2 663 419,49	10 163 419,49	539 066,57	8 222 402,04
35.20.	Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen	5 793 000,00	26 031 000	4 384 595,71	21 646 404,29	26 031 000,00	0,00	38 200 759,21	64 231 759,21	31 547 550,09	21 696 571,13
35.20.01.	Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	4 943 000,00	4 931 000	3 625 800,72	1 305 199,28	4 931 000,00	-	1 594 533,64	6 525 533,64	5 220 334,36	1 305 199,28

Päluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
			Käyttö vuonna 2016	Siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
35.20.02. Rakennetun ympäristön ja rakentamisen digitalisaatio (siirtomääräraha 3 v)		250 000	32 461,66	217 538,34	250 000,00	-		250 000,00	32 461,66		217 538,34
35.20.37. Avustukset kaavoitukseen ja maankäytön ohjaukseen (siirtomääräraha 3 v)							229 799,18	229 799,18	199 751,23		
35.20.55. Avustukset korjaustoimintaan (siirtomääräraha 3 v)		20 000 000	0,00	20 000 000,00	20 000 000,00	-	36 244 793,08	56 244 793,08	25 289 059,00		20 000 000,00
35.20.60. Siirto valtion asuntorahastoon	0,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00					
35.20.64. Avustukset rakennusperinnön hoitoon (siirtomääräraha 3 v)	850 000,00	850 000	726 333,33	123 666,67	850 000,00	-	131 633,31	981 633,31	805 943,84		173 833,51

35. Ympäristöministeriön hallinnonalan tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Valtuudet ja niiden käyttö (1000 €)	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2016 valtuudet						Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1000 €)					
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2017 TA:ssa	Talousarvio-menot 2016	Määräraha-tarve 2017	Määräraha-tarve 2018	Määräraha-tarve 2019	Määräraha-tarve myöhemmin	Määräraha-tarve yhteensä
35.10.20. Ympäristövahinkojen torjunta	4 000	0	0	0	0	0	0	390	400	400	400	1766	2 966
Aikaisempien vuosien valtuudet	4 000							390	400	400	400	1766	2 966
35.10.61. Ympäristönsuojelun edistäminen	1 700	5 000	0	5 000	0	5 000	0	109	407	0	0	0	407
Aikaisempien vuosien valtuudet	1 700							109	407	0	0	0	407
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		5 000	0	5 000	0	5 000	0	0	0	0	0	0	0
35.10.63. Luonnonsuojeluvuokkojen hankinta- ja korvausmenot	0	10 000	0	10 000	0	10 000	0	0	0	0	0	0	0
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		10 000	0	10 000	0	10 000	0	0	0	0	0	0	0
35.10.70. Alueinvestoinnit	0	0	11 000	11 000	0	11 000	11 000	0	0	0	0	0	0
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		0	11 000	11 000	0	11 000	11 000	0	0	0	0	0	0
PÄÄLUOKKA YHTEENSÄ	5 700	15 000	11 000	26 000	0	26 000	11 000	499	807	400	400	1766	3 374
Aikaisempien vuosien valtuudet	5 700							499	807	400	400	1766	3 374
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		15 000	11 000	26 000	0	26 000	11 000	0	0	0	0	0	0

36. Valtionvelan korot

Päluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot					
			Käyttö vuonna 2016	Siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle		
36.	1 530 088 573,37	1 548 100 000	1 520 518 878,45		1 520 518 878,45	27 581 121,55						
36.01.	1 523 591 805,41	1 511 000 000	1 513 349 158,02		1 513 349 158,02	-2 349 158,02						
36.01.90.	1 523 591 805,41	1 511 000 000	1 513 349 158,02		1 513 349 158,02	-2 349 158,02						
36.09.	6 496 767,96	37 100 000	7 169 720,43		7 169 720,43	29 930 279,57						
36.09.20.	6 496 767,96	37 100 000	7 169 720,43		7 169 720,43	29 930 279,57						
PÄÄLUOKAT YHTEENSÄ	53 700 088 466,12	55 041 643 000	51 000 853 919,28	3 418 497 821,39	54 419 351 740,67	622 291 259,33	3 370 557 895,05	22 001 399 895,05	17 853 714 215,63	3 883 140 631,80		

Osastot ja pääluokat yhteensä

Päluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös
			käyttö vuonna 2016	siirto seuraavalle vuodelle		
Osastot yhteensä	53 377 012 603,99	55 041 643 000			52 011 600 920,97	
Päluokat yhteensä	53 700 088 466,12	55 041 643 000			54 419 351 740,67	
VARAINHOITOVUODEN YLI-/ALLIJÄÄMÄ	-323 075 862,13	0			-2 407 750 819,70	
Edeillisen varainhoitovuoden lopun kumulatiivinen yli-/allijäämä	-6 622 018 113,62				-6 945 093 975,75	
Varainhoitovuoden yli-/allijäämä	-323 075 862,13				-2 407 750 819,70	
VARAINHOITOVUODEN LOPUN KUMULATIIVINEN YLI-/ALLIJÄÄMÄ	-6 945 093 975,75				-9 352 844 795,45	

1.2 Valtion tuotto- ja kululaskelma

	1.1. - 31.12.2016		1.1. - 31.12.2015	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	844 627 144,73		841 284 982,33	
Vuokrat ja käyttökorvaukset	45 955 977,27		47 298 291,84	
Muut toiminnan tuotot	<u>729 252 547,91</u>	1 619 835 669,91	<u>310 090 183,05</u>	1 198 673 457,22
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	572 389 736,80		556 842 234,30	
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	25 058 651,65		-66 808 833,92	
Henkilöstökulut	4 387 125 667,97		4 496 041 651,31	
Vuokrat	702 703 409,14		749 242 303,85	
Palvelujen ostot	3 040 674 178,32		2 623 729 528,72	
Muut kulut	706 580 559,26		633 452 720,10	
Valmisteverastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	8 583 583,51		-1 498 233,95	
Valmistus omaan käyttöön (-)	-148 851 629,10		-95 155 368,29	
Poistot	1 024 849 256,17		1 035 766 847,78	
Sisäisten kulujen oikaisu	<u>-238 450 192,87</u>	-10 080 663 220,85	<u>-230 963 775,00</u>	-9 700 649 074,90
JÄÄMÄ I		-8 460 827 550,94		-8 501 975 617,68
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	1 473 470 121,73		2 175 209 853,92	
Rahoituskulut	<u>-1 669 935 686,41</u>	-196 465 564,68	<u>-1 894 874 392,43</u>	280 335 461,49
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	156 487 358,91		115 203 830,39	
Satunnaiset kulut	<u>-10 115 924,25</u>	146 371 434,66	<u>-15 908 035,64</u>	99 295 794,75
JÄÄMÄ II		-8 510 921 680,96		-8 122 344 361,44
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Tuotot				
Paikallishallinnolta	150 140 758,16		151 878 989,95	
Sosiaaliturvarahastoilta	55 668 713,65		27 198 152,93	
Elinkeinoelämältä	6 467 267,98		9 163 706,09	
Voittoa tavoittelemattomilta yhteisöiltä	15 051 040,11		21 123 569,48	
Kotitalouksilta	6 711 092,40		7 371 458,11	
Euroopan unionin toimielimiltä ja muilta elimiltä	1 158 074 337,93		1 117 435 107,68	
Ulkomailta	4 252 675,06		4 415 209,36	
Valtionhallinnolta	1 903 804 321,23		2 343 134 673,31	
Muut siirtotalouden tuotot	<u>1 300,00</u>	3 300 171 506,52	<u>43 095,25</u>	3 681 763 962,16
Kulut				
Paikallishallinnolle	11 098 839 255,54		11 492 951 515,40	
Sosiaaliturvarahastoille	12 507 841 547,13		12 255 825 180,30	
Elinkeinoelämälle	4 135 642 139,98		3 264 970 411,09	
Rahoitus- ja vakuutuslaitoksille	44 049 012,02		101 596 052,54	
Voittoa tavoittelemattomille yhteisöille	2 254 050 148,46		2 253 402 046,56	
Kotitalouksille	5 004 185 360,43		5 003 124 949,42	
Euroopan unionin toimielimille ja muille elimille	1 770 615 970,92		1 767 431 851,03	
Ulkomaille	610 746 953,83		884 085 101,76	
Valtionhallinnolle	2 992 752 137,70		3 138 520 988,50	
Muut siirtotalouden kulut	<u>155 076 218,57</u>	-40 573 798 744,58	<u>136 438 742,53</u>	-40 298 346 839,13
JÄÄMÄ III		-45 784 548 919,02		-44 738 927 238,41
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Verot ja veronluonteiset maksut	41 648 583 695,16		39 847 379 385,15	
Muut pakolliset maksut	<u>210 154 096,91</u>	41 858 737 792,07	<u>154 523 736,40</u>	40 001 903 121,55
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		<u>-3 925 811 126,95</u>		<u>-4 737 024 116,86</u>

1.3 Valtion tase

	31.12.2016		31.12.2015	
VASTAAVAA				
KANSALLISOMAISUUS				
Maa- ja vesialueet	47 794 860,97		50 490 852,47	
Rakennusmaa- ja vesialueet	16 124 048,92		16 124 048,92	
Rakennukset	310 809 124,24		309 066 910,20	
Muu kansallisomaisuus	48 873 769,62		46 722 131,96	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	85 619 633,56	509 221 437,31	45 346 412,45	467 750 356,00
KANSALLISOMAISUUS YHTEENSÄ		509 221 437,31		467 750 356,00
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET				
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Tutkimus- ja kehittämismenot	61 953,60		8 478,52	
Aineettomat oikeudet	43 830 247,84		36 667 125,29	
Muut pitkävaikutteiset menot	479 112 792,33		416 841 000,75	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	237 562 235,73	760 567 229,50	188 895 445,41	642 412 049,97
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Maa- ja vesialueet	14 804 238,14		14 883 937,86	
Rakennusmaa- ja vesialueet	1 072 605 951,51		1 056 726 010,52	
Rakennukset	184 315 285,20		192 043 551,62	
Rakennelmat	32 102 790,03		29 481 969,45	
Rakenteet	18 211 431 443,20		18 015 859 906,59	
Koneet ja laitteet	586 383 905,33		509 717 751,74	
Kalusteet	9 399 703,88		9 525 793,96	
Muut aineelliset hyödykkeet	12 032 185,43		11 886 631,17	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	732 652 454,31	20 855 727 957,03	958 142 186,67	20 798 267 739,58
KÄYTTÖOMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET				
Käyttöomaisuusarvopaperit	15 156 845 219,59		14 819 480 512,71	
Liikelaistosten peruspääomat	3 274 266 676,30		3 182 426 407,44	
Liikelaistoksiin muun oman pääoman ehdoon sijoitetut pääomat	2 731 300 772,66		2 727 219 678,32	
Annetut euromääräiset velkakirjalainat	5 580 478,26		5 948 860,28	
Muut pitkäaikaiset euromääräiset sijoitukset	1 911 137 503,43	23 079 130 650,24	1 947 805 777,18	22 682 881 235,93
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET YHTEENSÄ		44 695 425 836,77		44 123 561 025,48
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
VAIHTO-OMAISUUS				
Aineet ja tarvikkeet	433 855 839,34		423 510 984,69	
Keskeneräinen tuotanto	5 104 276,73		13 643 373,79	
Valmiit tuotteet/Tavarat	38 350 900,84	477 311 016,91	73 746 703,19	510 901 061,67
PITKÄAIKAISET SAAMISET				
Pitkäaikaiset saamiset		5 919 566 621,44		6 137 282 447,00
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	172 420 759,63		194 459 128,25	
Euromääräiset lainasaamiset	160 618 828,65		150 292 234,89	
Valuuttamääräiset lainasaamiset	282 973 036,98		287 981 510,55	
Siirtosaamiset	124 591 893,43		112 580 657,80	
Muut lyhytaikaiset saamiset	302 842 347,13		366 528 657,44	
Ennakkomaksut	653 532 307,97	1 696 979 173,79	874 750 529,49	1 986 592 718,42
RAHOITUSOMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT LYHYTAIKAISET SIOITUKSET				
Muut euromääräiset sijoitukset		1 250 000 000,00		2 660 000 000,00
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
Kassatilit	1 507 482,72		1 785 476,97	
Tulo- ja menotilit	499 263,96		263 518,99	
Muut pankkitilit	2 006 473 168,90		1 735 325 666,06	
Muut rahoitusvarat	143 201 151,52	2 151 681 067,10	133 273 999,56	1 870 648 661,58
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ		11 495 537 879,24		13 165 424 888,67
VASTAAVAA YHTEENSÄ		56 700 185 153,32		57 756 736 270,15

	31.12.2016	31.12.2015
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
VALTION PÄÄOMA		
Valtion pääoma 1.1.1998	-30 048 198 401,46	-30 048 198 401,46
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-25 017 733 939,48	-20 280 709 822,62
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	-3 925 811 126,95	-4 737 024 116,86
	-58 991 743 467,89	-55 065 932 340,94
RAHASTOJEN PÄÄOMAT		
Muut valtion rahastot ja lahjoitetut varat	8 726 984,49	7 929 381,33
ARVOSTUSERÄT		
Arvonkorotukset	278 182,84	0,00
VIERAS PÄÄOMA		
PITKÄAIKAINEN		
Otetut euromääräiset lainat	85 724 215 595,63	85 604 492 152,57
Otetut valuuttamääräiset lainat	1 243 965 056,16	1 478 265 564,35
Pitkäaikaiset siirtovelat	57 591 684,66	67 109 757,56
Muut pitkäaikaiset velat	406 480 715,39	487 299 521,58
	87 432 253 051,84	87 637 166 996,06
LYHYTAIKAINEN		
Talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen yhdystilit	2 316 975 998,65	1 746 831 353,67
Seuraavana tilikautena maksettavat lyhennykset	14 163 857 120,75	9 767 527 799,46
Lyhytaikaiset euromääräiset lainat	3 484 072 735,53	5 238 934 905,19
Valtion hoitoon jätetyt vieraat varat	432 936 964,94	393 730 738,44
Saadut ennakot	633 451 016,69	415 279 833,48
Ostovelat	715 279 036,94	622 306 573,04
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	90 501 543,59	93 649 173,76
Edelleen tilittävät erät	682 123 188,51	790 015 906,57
Siirtovelat	1 672 417 293,88	1 771 711 343,65
Muut lyhytaikaiset velat	4 059 055 502,56	4 337 584 606,44
	28 250 670 402,04	25 177 572 233,70
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	115 682 923 453,88	112 814 739 229,76
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	56 700 185 153,32	57 756 736 270,15

1.4 Valtion rahoituslaskelma

	1.1.2016 - 31.12.2016	1.1.2015 - 31.12.2015
OMA TOIMINTA		
Tulo- ja varallisuusverotulot	12 649 973 823,35	11 855 455 502,49
Arvonlisäverotulot	17 106 512 124,37	16 628 646 017,53
Muut vero- ja maksutulot	13 230 369 875,21	12 597 989 522,91
Verot ja veronluonteiset tulot yhteensä	42 986 855 822,93	41 082 091 042,93
Palvelujen myynti, vuokrat, käyttökorvaukset ja muut toiminnan tulot	1 759 302 744,17	1 563 415 740,18
Korkotulot ja voiton tuloutukset	1 478 522 406,75	2 172 727 398,56
Tavaroiden ja palveluiden ostomenot	-5 845 031 630,71	-5 320 701 219,64
Henkilöstömenot	-4 551 729 846,17	-4 667 684 034,37
Muut menot	-79 803 359,60	-75 299 273,62
Maksetut eläkkeet	-4 500 787 841,37	-4 469 713 341,36
Valtionvelan korkomenot	-1 466 828 278,58	-1 808 284 194,70
OMAN TOIMINNAN RAHAVIRTA	29 780 500 017,42	28 476 552 117,98
SIIRTOTALOUS		
Siirtotalouden tulot	3 396 761 247,01	3 708 904 629,19
Tulonsiirrot paikallishallinnolle	-11 098 839 255,54	-11 492 951 515,40
Tulonsiirrot elinkeinoelämälle	-4 179 691 152,00	-3 366 566 463,63
Tulonsiirrot kotitalouksille	-13 011 239 066,19	-12 789 236 788,36
Muut tulonsiirrot kotimaahan	-5 493 474 253,76	-5 600 164 601,75
Tulonsiirrot ulkomaille	-2 381 362 924,75	-2 651 516 952,79
SIIRTOTALOUDEN RAHAVIRTA	-32 767 845 405,23	-32 191 531 692,74
INVESTOINNIT		
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-1 215 055 045,15	-1 068 326 616,87
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	88 775 708,44	9 453 899,87
Sijoitukset arvopapereihin	-459 844 219,93	-303 642 328,48
Sijoitusten myyntivoitot	387 380 854,80	1 266 624,52
Annetut lainat	-63 779 297,72	-947 705 605,95
Annettujen lainojen takaisinmaksut	589 111 687,53	615 691 818,95
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-673 410 312,03	-1 693 262 207,96
RAHOITUS		
Valtionvelan nettomuutos	2 304 041 457,03	4 405 452 099,97
Muun velan nettomuutos	227 746 988,98	2 265 451 835,67
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	2 531 788 446,01	6 670 903 935,64
LIKVIDIEN VAROJEN MUUTOS	-1 128 967 253,83	1 262 662 152,92
LIKVIDIT VARAT 1.1.	4 530 615 462,70	3 267 953 309,78
LIKVIDIT VARAT 31.12.	3 401 648 208,87	4 530 615 462,70

LIITE 1: Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja vertailtavuus

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERUSTA

Valtion tilinpäätös on laadittu valtion talousarviosta annetun lain ja asetuksen sekä valtiovarainministeriön tilinpäätöksen kaavasta antaman määräyksen samoin kuin muiden valtiovarainministeriön ja Valtiokonttorin antamien määräysten ja ohjeiden mukaisesti. Tilinpäätös laaditaan valtion talousarvio-kirjanpidon ja liikekirjanpidon pääkirjojen perusteella alkuperäisiin verottomiin hankintamenoihin, tai vuoden 1998 aloittavan taseen arvoihin perustuen.

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

Valtion tilinpäätös laaditaan valtion talousarvion piiriin kuuluvasta talousarviotaloudesta. Siihen ei yhdistellä talousarvion ulkopuolella olevia valtion rahastoja, itsenäisiä julkisoikeudellisia laitoksia, säätiöitä eikä valtion liikelaitoksia. Nämä ovat kirjanpitovelvollisia, ja laativat kukin oman tilinpäätöksen. Valtion tilinpäätökseen ei yhdistellä myöskään valtionyhtiöiden tietoja.

Valtion tilinpäätöslaskelmiin on yhdistelty 67 kirjanpitoyksikön keskuskirjanpidon tietokantaan viedyt tilitiedot sekä keskitetyn valtuusseurannan tietokantaan viedyt valtuustiedot. Tilinpäätöslaskelmat laaditaan tietokannoista tehtävillä poiminnoilla. Tilitietojen yhdistelyssä eliminoidaan virastojen ja laitosten väliset tuotot, sen sijaan sisäisiä saatavia ja velkoja ei eliminoida. Eliminoitavat tuotot esitetään vähennyksinä toiminnan kuluissa rivillä ”Sisäisten kulujen oikaisu”.

Talousarviokirjanpidon tilinpäätöslaskelmat

Talousarviokirjanpidon tilinpäätöslaskelmat laaditaan valtion talousarviokirjanpidon pääkirjan ja valtuusseurannan tietojen perusteella. Tilinpäätös sisältää kaksi talousarvion toteutumalaskelmaa, joissa molemmissa esitetään varainhoitovuoden talousarviotulot ja -menot, talousarvio sekä talousarvion ja tilinpäätöksen lukujen vertailu. Lisäksi laskelmissa on edellisen vuoden tilinpäätöstiedot. Laskelmissa esitetään tiedot myös edellisiltä varainhoituvuosilta siirtyneistä siirtomäärärahoista ja seuraavalle varainhoitovuodelle siirretyistä siirtomäärärahoista.

Ensimmäisessä talousarvion toteutumalaskelmassa tiedot ovat osaston ja pääluokan tarkkuudella, toisessa tiedot ovat momentin tarkkuudella.

Kummankin laskelman yhteydessä esitetään myös tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä, käytöstä aiheutuneista menoista sekä käytöstä aiheutuvista määrärahatarpeista. Jälkimmäisessä laskelmassa valtuustiedot esitetään osana kunkin pääluokan laskelmaa.

Talousarviotulojen ja -menojen kohdentaminen

Talousarviotapahtumat kirjataan talousarviotuloiksi ja -menoiksi valtion talousarviosta annetun asetuksen ja talousarviopäätösten kohdentamisperiaatteiden mukaisesti. Talousarviotuloja ja -menoja ei jakoteta. Jos eduskunta ei talousarvion perustelujen päätösoosassa ole päättänyt muunlaisesta kohdentamisesta, tapahtuu kohdentaminen seuraavasti:

Maksullisen toiminnan tulon ja muun sekalaisen tulon sekä kulutus-, sijoitus- ja muun menon kohdentamisperusteena on suoriteperuste taikka sitä vastaava peruste. Laajuudeltaan merkittävässä ja eri vaiheista koostuvan suoritteiden luovutuksesta kertyvästä tulosta voidaan varainhoitovuoden tuloksi kuitenkin kohdentaa luovutuksen vaihetta tai suoritteiden valmistusastetta vastaava osa (osakohdennus).

Korkotulo ja korkomeno kohdennetaan siihen varainhoitovuoteen kuuluvaksi, jolta se kertyy lain säännöksen tai tehdyn sitoumuksen perusteella.

Siirtomenon kohdentamisperusteena on päätös valtionavun myöntämisestä (myöntöpäätösperuste) tai muu vastaava sitoutuminen menoon (sitoumusperuste). Myöntöpäätöksen tai muun sitoumusperusteen perusteella talousarviomenoksi kirjatusta siirtomenosta maksamatta oleva osa kirjataan valtion liikekirjanpidossa siirtovelaksi. Silloin, kun oikeus saada valtionapu tai muu suoritus perustuu lakiin ja siirtomenon myönnettävistä ja maksettavasta määrästä säädetään yksityiskohtaisesti laissa tai maksettavaksi tuleva määrä määräytyy yksityiskohtaisesti lain nojalla, kohdentamisperusteena on kuitenkin maksatuspäätösperuste. Euroopan unionin rakennerahaston rahoitusosuus ja siihen liittyvä valtion rahoitusosuus kohdennetaan maksatuspäätöksen tai sitä vastaavalla perusteella.

Veron ja veronluonteisen tulon, osinkotulon, liikelaitosten voiton tuloutuksen ja valtiolle saatavan muun voitto-osuuden kohdentamisperusteena on maksuperuste.

Valtion lainanotto ja valtionvelan kuoletus sekä valtionvelan ottamiseen tai vähentämiseen liittyvä emissio- ja pääomavoitto sekä emissio- ja pääomatappio kohdennetaan maksuperusteella. Valtiolle takaisin maksettava laina kohdennetaan niin ikään maksuperusteella.

Valtionvelan korkoon ja pääomaan liittyvistä johdannaisista saatava tulo ja niistä aiheutuva meno kohdennetaan sille varainhoitovuodelle, jolta ne kertyvät.

Vähäinen tulo ja meno, valtioon palvelussuhteessa olevan loma-ajan palkka ja lomaraha sekä sellainen tulo ja meno, joiden lain säännöksen tai tehdyn sitoumuksen perusteella muodostuvaa määrää ei voida ilman olennaisia lisäkustannuksia luotettavasti ennakoida ennen maksuveloitteen erääntymistä, voidaan kohdentaa myös maksuun perustuen.

Liikekirjanpidon tilinpäätöslaskelmat

Liikekirjanpidon tilinpäätöslaskelmat laaditaan valtion liikekirjanpidon pääkirjan tietojen perusteella. Valtion tilinpäätös sisältää tuotto- ja kululaskelman, taseen ja rahoituslaskelman. Näissä kaikissa esitetään varainhoitovuoden tilinpäätöstietojen lisäksi edellisen vuoden tilinpäätöksen tiedot.

Tuotto- ja kululaskelman laatiminen

Tilinpäätöksessä varainhoitovuoden tulot kirjataan tuotoiksi. Tuotoista vähennetään kuluina ne menot, joita vastaava suorite on luovutettu, samoin kuin muut varainhoitovuoden menot, joista ei todennäköisesti enää saada niitä vastaavaa vastinetta, ja menetykset.

Laajuudeltaan merkittävän ja eri vaiheista koostuvan suoritteen luovutuksesta kertyvästä tulosta on kirjattava liikekirjanpidossa tuotoksi luovutuksen vaihetta tai suoritteen valmiusastetta vastaava osa (osatu- loutus), jos tulo on talousarviossa osakohdennettu.

Myynnin arvonlisäverot esitetään tuottoina ja ostojen arvonlisäverot kuluina verojen ja veronluonteisten maksujen joukossa.

Tuotto- ja kululaskelmaa oikaistaan sisäisillä tuotoilla. Siltä osin kuin laskelmaan sisältyy käyttöomaisuuden hankintamenoja, oikaisu tapahtuu rivillä ”Valmistus omaan käyttöön”.

Taseen laatiminen

Taseen vastaaviin merkitään kansallisuusomaisuuden ja käyttöomaisuuden hankintamenojen ja muiden pitkävaikutteisten menojen poistamaton osa sekä arvostuserät samoin kuin vaihto-omaisuuden aktivoidut hankintameno ja rahoitusomaisuus.

Kansallisuusomaisuutta on kulttuuri- ja luonnonperintöä oleva valtion omaisuus, jonka omistuksen ensisijai-

sena tarkoituksena on omaisuuden säilyttäminen ja säilymisen turvaaminen. Käyttöomaisuutta ovat esineet, erikseen luovutettavissa olevat oikeudet ja muut hyödykkeet, joiden vaikutusaika tuotannon tekijänä ulottuu useammalle kuin yhdelle varainhoitovuodelle. Vaihto-omaisuutta ovat sellaisinaan tai jalostettuina luovutettaviksi tai kulutettaviksi tarkoitettut hyödykkeet. Rahoitusomaisuutta ovat rahat, saamiset sekä tilapäisesti muussa muodossa olevat rahoitusvarat.

Taseen vastattaviin merkitään oma pääoma, varaukset, arvostuserät sekä vieras pääoma jaoteltuna pitkä- ja lyhytaikaisiin velkoihin. Pitkäaikaiseksi katsotaan velka tai se osa velasta, joka erääntyy maksettavaksi yhden vuoden tai sitä pitemmän ajan kuluttua.

Arvostaminen taseessa

Omaisuus arvostetaan tasetta laadittaessa alkuperäisiin verottomiin hankintamenoihin, vuoden 1998 aloittavan taseen arvoihin tai nimellisarvoihin perustuen. Hankintamenoon luetaan hyödykkeen hankinnasta ja valmistuksesta aiheutuneet muuttuvat menot. Jos hyödykkeen hankintaan ja valmistukseen liittyvien kiinteiden menojen määrä on olennainen, saadaan hankintamenoon lisäksi lukea osuus kiinteistä menoista.

Jos vaihto-omaisuuden todennäköinen hankintameno tai maksullisen toiminnan vaihto-omaisuuden luovutushinta on varainhoitovuoden päättyessä hankintamenoa pienempi, kirjataan erotus kuluksi.

Kansallis- ja käyttöomaisuuden tasearvot perustuvat alkuperäisiin hankintamenoihin, joista on tehty suunnitelman mukaiset poistot. Poistot tehdään ensimmäisen kerran siltä kuukaudelta jonka aikana hyödykkeen käyttö aloitetaan ja ne kirjataan pääsääntöisesti tasapoistoina hyödykkeen vaikutusaikana. Vähäiset omaisuushankinnat, joiden vaikutusaika ylittää vuoden, mutta hankintameno on alle 10 000 euroa, voidaan kirjata kokonaisuudessaan hankintavuoden kuluksi.

Jos kansallisomaisuuteen tai käyttöomaisuuteen kuuluvan maa- tai vesialueen, rakennuksen, arvopaperin tai muun niihin verrattavan hyödykkeen todennäköinen luovutushinta on varainhoitovuoden päättyessä pysyvästi hankintamenoa olennaisesti suurempi, taseeseen voidaan tehdä arvonkorotus. Arvonkorotuksen vasta-arvo merkitään tällöin arvostuseräksi taseen vastattaviin.

Saamiset merkitään taseeseen nimellisarvoon, kuitenkin enintään todennäköiseen arvoon.

Rahoitusomaisuuteen kuuluvat arvopaperit ja muut sellaiset rahoitusvarat merkitään hankintamennon suuruusina tai, jos niiden tilinpäätöspäivän todennäköinen luovutushinta on sitä alempi, tämän määräisinä.

Velat merkitään velan ottamisen yhteydessä syntyneellä emissiovoitolla tai -tappiolla oikaistuun nimellisarvoon, tai jos velka on sidottu indeksiin taikka muuhun vertailuperusteeseen, se arvostetaan tätä korkeampaan muuttuneen vertailuperusteen mukaiseen arvoon.

Ulkomaanrahan määräiset erät muunnetaan euromääräisiksi Euroopan keskuspankin julkaiseman varainhoitovuoden viimeisen kurssin mukaan. Jos nämä erät ovat sopimuksin tai muuten sidottu tiettyyn kurssiin, ne muunnetaan euromääräisiksi sitä noudattaen.

Rahoituslaskelman laatiminen

Valtion rahoituslaskelma laaditaan rahavirtalaskelman muotoon. Se on valtion tuotto- ja kululaskelmaa sekä tasetta täydentävä laskelma, jossa esitetään rahan lähteet ja käyttö. Laskelma jakautuu oman toiminnan, siirtotalouden, investointien ja rahoituksen rahavirtojen kuvaamiseen. Kussakin osiossa esitetään siihen kuuluvat rahan lähteet ja käyttö niin, että jäännöseränä on osion synnyttämä rahavirta.

Kaikkien osioiden rahavirtojen summana saadaan likvidien varojen muutos. Laskelmalla esitetään myös likvidien varojen määrä vuoden alussa ja lopussa.

Rahoituslaskelma laaditaan olennaisilta osiltaan maksuperusteisesti.

Liikekirjanpidon kirjauserusteet

Liikekirjanpidossa tuotannontekijöiden hankinnasta aiheutuvan menon kirjaamisperusteena on tuotannontekijän vastaanottaminen. Suoritteiden myynnistä saatavan tulon kirjaamisperusteena on suoritteen luovuttaminen. Yhteisrahoitteisen toiminnan tulo kertyy tehdyn sitoumuksen perusteella.

Korot ja koronluonteiset tulot ja menot kirjataan suoriteperustetta vastaavalla tavalla. Veroihin liittyvät korot ja koronluonteiset tulot ja menot kirjataan samoin kuin talousarviokirjanpidossa.

Liikekirjanpidossa muut kuin edellä tarkoitettut tulot ja menot kirjataan samoin kuin talousarviokirjanpidossa.

Liitteiden laatiminen

Valtion tilinpäätöksen liitteet, lukuun ottamatta liitteitä 1 ja 13, laaditaan joko keskuskirjanpidon tietokannasta tehtävillä kyselyillä tai tiedot kerätään kirjanpitoyksikköjen tilinpäätösten liitteiltä. Valtion eläkevästuuista koskevat tiedot kerätään Valtion Eläkerahaston tilinpäätöksestä.

TILINPÄÄTÖKSEN VERTAILTAVUUS EDELLISEEN TILINPÄÄTÖKSEEN

Valtionrahoitus ammattikorkeakoulujen toimintaan on kohdistettu siirtotalouden kuluksi elinkeinoelämälle paikallishallintosektorin sijaan. Oikaistut kulujen määrät paikallishallintosektorille ja elinkeinoelämän sektorille on esitetty liitteellä 13 Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot.

Vuoden 2015 tilinpäätöksen liitteellä ilmoitettuja 31.12.2015 voimassa olleiden vastuiden määriä on korjattu. Muutokset on kuvattu liitteen 12 alaviitteissä.

Varainhoitovuoden 2016 aikana ei ole ollut muita sellaisia tapahtumia, jotka merkittävästi vaikuttaisivat edellisen vuoden tilinpäätöksen tietojen vertailukelpoisuuteen.

TILINPÄÄTÖSVUODEN JÄLKEISET OLENNAISET TAPAHTUMAT

Valtiokonttorin ehdotuksen valtion vuoden 2016 tilinpäätökseksi valmistumiseen mennessä ei ole ilmennyt olennaisia tapahtumia, jotka heikentäisivät oikean ja riittävän kuvan saamista valtion vuoden 2016 tilinpäätöksestä.

LIITE 2: Talousarvion lisätalousarvioissa tehdyt muutokset

Talousarvion lisätalousarviossa tehdyt muutokset osaston ja pääluokan tarkkuudella

Osaston tai pääluokan numero ja nimi	Talousarvio 2016 (TA)	Lisätalousarviot 2016 (LTA:t)	Muutos % (LTA:t/TA)	Talousarvio 2016 yhteensä (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2016
11. Verot ja veronluonteiset tulot	40 777 052 000	764 450 000	2	41 541 502 000	41 787 496 746,46
12. Sekalaiset tulot	5 367 489 000	58 669 000	1	5 426 158 000	5 614 838 270,60
13. Korkotulot, osakkeiden myyntitulot ja voiton tuloutukset	2 448 138 000	-801 186 000	-33	1 646 952 000	1 637 805 089,66
15. Lainat	5 798 302 000	628 729 000	11	6 427 031 000	2 971 460 814,25
OSASTOT YHTEENSÄ	54 390 981 000	650 662 000	1	55 041 643 000	52 011 600 920,97
21. Eduskunta	162 876 000			162 876 000	159 550 759,88
22. Tasavallan presidentti	13 475 000	-19 000	0	13 456 000	10 583 608,88
23. Valtioneuvoston kanslia	207 558 000	3 038 000	1	210 596 000	205 481 756,16
24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala	1 048 026 000	12 187 000	1	1 060 213 000	1 055 133 156,64
25. Oikeusministeriön hallinnonala	926 429 000	-929 000	0	925 500 000	924 327 682,10
26. Sisäministeriön hallinnonala	1 710 158 000	284 466 000	17	1 994 624 000	1 974 415 505,31
27. Puolustusministeriön hallinnonala	2 886 295 000	-1 698 000	0	2 884 597 000	2 801 068 023,04
28. Valtovarainministeriön hallinnonala	17 317 079 000	80 655 000	0	17 397 734 000	17 373 321 062,84
29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala	6 801 221 000	-1 602 000	0	6 799 619 000	6 708 765 690,19
30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	2 559 607 000	13 228 000	1	2 572 835 000	2 534 665 584,65
31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	2 932 443 000	40 620 000	1	2 973 063 000	2 962 938 477,84
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	2 936 213 000	152 034 000	5	3 088 247 000	2 974 121 380,90
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	13 114 624 000	91 319 000	1	13 205 943 000	13 011 351 609,87
35. Ympäristöministeriön hallinnonala	201 877 000	2 363 000	1	204 240 000	203 108 563,92
36. Valtionvelan korot	1 573 100 000	-25 000 000	-2	1 548 100 000	1 520 518 878,45
PÄÄLUOKAT YHTEENSÄ	54 390 981 000	650 662 000	1	55 041 643 000	54 419 351 740,67

Talousarvion lisätalousarviossa tehdyt muutokset osaston tai pääluokan, luvun ja momentin tarkkuudella

Osaston tai pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Talousarvio 2016 (TA)	Lisätalousarviot 2016 (LTA:t)	Muutos % (LTA:t/TA)	Talousarvio 2016 yhteensä (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2016
11. VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT	40 777 052 000	764 450 000	2	41 541 502 000	41 787 496 746,46
11.01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot	12 888 000 000	451 000 000	3	13 339 000 000	13 261 408 183,38
11.01.01. Ansio- ja pääomatuloverot	9 210 000 000	270 000 000	3	9 480 000 000	9 382 215 785,75
11.01.02. Yhteisövero	2 877 000 000	401 000 000	14	3 278 000 000	3 267 837 072,17
11.01.04. Perintö- ja lahjaverot	710 000 000	-220 000 000	-31	490 000 000	522 259 778,54
11.04. Liiketoiminnan perusteella kannettavat verot ja maksut	17 815 100 000	155 700 000	1	17 970 800 000	18 064 551 395,49
11.04.01. Arvonlisävero	16 868 000 000	141 000 000	1	17 009 000 000	17 106 964 878,80
11.04.03. Apteekkimaksut	162 100 000	14 700 000	9	176 800 000	172 529 561,19
11.08. Valmisteverot	7 059 000 000	21 000 000	0	7 080 000 000	7 194 596 996,07
11.08.01. Tupakkaverot	929 000 000	21 000 000	2	950 000 000	974 899 332,47
11.10. Muut verot	2 902 000 000	139 000 000	5	3 041 000 000	3 153 741 404,11
11.10.03. Autovero	839 000 000	60 000 000	7	899 000 000	963 541 451,81
11.10.05. Varainsiirtoverot	698 000 000	104 000 000	15	802 000 000	857 627 680,81
11.10.07. Ajoneuvovero	1 115 000 000	-25 000 000	-2	1 090 000 000	1 082 962 036,01
11.19. Muut veronluonteiset tulot	112 952 000	-2 250 000	-2	110 702 000	113 198 767,41
11.19.04. Eräät viestinnän maksut	28 570 000	150 000	1	28 720 000	28 974 409,37
11.19.11. Rahoitusvakausviraston hallintomaksut	2 400 000	-2 400 000	-100	0	0
12. SEKALAISET TULOT	5 367 489 000	58 669 000	1	5 426 158 000	5 614 838 270,60
12.24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala	42 527 000	-5 300 000	-12	37 227 000	37 093 078,33
12.24.99. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan tulot	42 527 000	-5 300 000	-12	37 227 000	37 093 078,33
12.25. Oikeusministeriön hallinnonala	143 950 000	-5 000 000	-3	138 950 000	141 298 175,09
12.25.10. Tuomioistuintulot	46 400 000	-7 500 000	-16	38 900 000	35 721 538,06
12.25.20. Ulosottomaksut	71 500 000	2 500 000	3	74 000 000	78 750 210,72
12.27. Puolustusministeriön hallinnonala	5 226 000	1 280 000	24	6 506 000	6 854 189,74
12.27.99. Puolustusministeriön hallinnonalan muut tulot	5 200 000	1 280 000	25	6 480 000	6 800 378,97
12.29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala	565 403 000	1 140 000	0	566 543 000	586 421 507,80
12.29.88. Valtion osuus veikkauksen ja raha-arpaisten voittovaroista	537 403 000	1 140 000	0	538 543 000	543 044 183,11
12.30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	969 850 000	65 000 000	7	1 034 850 000	975 054 351,66
12.30.02. Maaseudun kehittämiseen saatavat tulot EU:lta	325 000 000	65 000 000	20	390 000 000	397 123 239,39
12.31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	136 844 000	5 549 000	4	142 393 000	153 795 829,69
12.31.10. Liikenneviraston tulot	136 194 000	5 549 000	4	141 743 000	153 194 639,37
12.32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	268 815 000	65 000 000	24	333 815 000	353 554 356,28
12.32.30. Siirrot valtion talousarvion ulkopuolisista rahastoista		65 000 000		65 000 000	65 000 000,00

Osaston tai pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaaji	Talousarvio 2016 (TA)	Lisätalousarviot 2016 (LTA:t)	Muutos % (LTA:t/TA)	Talousarvio 2016 yhteensä (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2016
12.39. Muut sekalaiset tulot	365 500 000	-69 000 000	-19	296 500 000	478 300 550,49
12.39.01. Sakkotulot ja tulot hallinnollisista makseuseuraamuksista	188 000 000	-69 000 000	-37	119 000 000	112 200 429,75
13. KORKOTULOT, OSAKKEIDEN MYNTITULOT JA VOITON TULOUTUKSET	2 448 138 000	-801 186 000	-33	1 646 952 000	1 637 805 089,66
13.01. Korkotulot	131 138 000	-21 186 000	-16	109 952 000	108 795 631,47
13.01.05. Korot muista lainoista	81 238 000	-7 886 000	-10	73 352 000	72 964 615,68
13.01.07. Korot talletuksista	3 300 000	-2 200 000	-67	1 100 000	855 885,07
13.01.09. Muiden eläkelaitosten puolesta maksettujen eläkemenojen ja valtion muille eläkelaitoksille maksamien ennakoitujen korkotulot	34 100 000	-11 100 000	-33	23 000 000	22 543 256,72
13.03. Osinkotulot ja osakkeiden myyntitulot	1 967 000 000	-758 000 000	-39	1 209 000 000	1 194 440 421,18
13.03.01. Osinkotulot, pääomapalautukset ja osakkeiden myyntitulot	1 967 000 000	-758 000 000	-39	1 209 000 000	1 194 440 421,18
13.04. Osuusvaltion rahalaitosten voitosta	130 000 000	-32 000 000	-25	98 000 000	98 000 000,00
13.04.01. Osuus Suomen Pankin voitosta	130 000 000	-32 000 000	-25	98 000 000	98 000 000,00
13.05. Valtion liikelaitosten voiton tuloutukset	220 000 000	10 000 000	5	230 000 000	236 569 037,01
13.05.01. Valtion liikelaitosten voiton tuloutukset	220 000 000	10 000 000	5	230 000 000	236 569 037,01
15. LAINAT	5 798 302 000	628 729 000	11	6 427 031 000	2 971 460 814,25
15.03. Valtion nettolainanotto ja velanhallinta	5 331 502 000	628 729 000	12	5 960 231 000	2 473 716 053,17
15.03.01. Nettolainanotto ja velanhallinta	5 331 502 000	628 729 000	12	5 960 231 000	2 473 716 053,17
OSASTOT YHTEENSÄ	54 390 981 000	650 662 000	1	55 041 643 000	52 011 600 920,97
22. TASAVALLAN PRESIDENTTI	13 475 000	-19 000	0	13 456 000	10 583 608,88
22.02. Tasavallan presidentin kanslia	10 600 000	-19 000	0	10 581 000	8 951 981,53
22.02.01. Tasavallan presidentin kanslian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	7 500 000	-19 000	0	7 481 000	7 481 000,00
23. VALTIONEUVOSTON KANSLIA	207 558 000	3 038 000	1	210 596 000	205 481 756,16
23.01. Hallinto	163 363 000	1 927 000	1	165 290 000	160 201 856,82
23.01.01. Valtioneuvoston kanslian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	125 086 000	-73 000	0	125 013 000	125 013 000,00
23.01.23. Kokeilutoiminnan digitaalinen edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	3 660 000	-29 000	-1	3 631 000	2 000 000,00
23.30. Oikeuskanslerinvirasto	3 660 000	-29 000	-1	3 631 000	3 631 000,00
23.30.01. Oikeuskanslerinviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 200 000	1 140 000	22	6 340 000	6 313 899,34
23.90. Muut menot	700 000	140 000	20	840 000	813 899,34
23.90.21. Kunniamerkit (arvionmääräraha)	4 500 000	1 000 000	22	5 500 000	5 500 000,00
23.90.26. Suomi 100 (siirtomääräraha 3 v)	1 048 026 000	12 187 000	1	1 060 213 000	1 055 133 156,64
24. ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA	254 523 000	-1 509 000	-1	253 014 000	250 897 057,47
24.01. Ulkoasiainhallinto	226 439 000	-1 509 000	-1	224 930 000	224 930 000,00
24.01.01. Ulkoasiainhallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	64 360 000	7 446 000	12	71 806 000	70 395 442,75
24.10. Kriisinhallinta	49 000 000	7 446 000	15	56 446 000	56 446 000,00
24.10.20. Suomalaisen kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot (siirtomääräraha 2 v)					

Osaston tai pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Talousarvio 2016 (TA)	Lisätalousarviot 2016 (LTA:t)	Muutos % (LTA:t/TA)	Talousarvio 2016 yhteensä (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2016
24.30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö	638 093 000	6 250 000	1	644 343 000	644 343 000,00
24.30.66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)	498 093 000	6 250 000	1	504 343 000	504 343 000,00
25. OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA	926 429 000	-929 000	0	925 500 000	924 327 682,10
25.01. Ministeriö ja hallinto	130 276 000	-3 200 000	-2	127 076 000	125 589 519,69
25.01.01. Oikeusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	21 608 000	-180 000	-1	21 428 000	21 428 000,00
25.01.03. Oikeusministeriön yhteydessä toimivien viranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	7 457 000	-49 000	-1	7 408 000	7 408 000,00
25.01.05. Oikeusrekisterikeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	6 941 000	349 000	5	7 290 000	7 290 000,00
25.01.20. Erityismenot (arviomääräraha)	11 032 000	2 000 000	18	13 032 000	13 492 077,56
25.01.21. Oikeusministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)	295 000	-60 000	-20	235 000	235 000,00
25.01.29. Oikeusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	56 494 000	-6 500 000	-12	49 994 000	48 730 128,61
25.01.50. Avustukset (kiinteä määräraha)	6 444 000	-260 000	-4	6 184 000	6 165 130,16
25.01.51. Eräät valtion maksamat korvaukset (arviomääräraha)	18 070 000	1 500 000	8	19 570 000	18 906 183,36
25.10. Tuomioistuimet ja oikeusapu	418 732 000	3 642 000	1	422 374 000	422 594 579,79
25.10.01. Korkeimman oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	9 017 000	-49 000	-1	8 968 000	8 968 000,00
25.10.02. Korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	15 386 000	-67 000	0	15 319 000	15 319 000,00
25.10.03. Muiden tuomioistuinten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	262 764 000	-1 626 000	-1	261 138 000	261 138 000,00
25.10.04. Oikeusputoimistojen ja kuluttajiriitalautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	60 765 000	1 084 000	2	61 849 000	61 849 000,00
25.10.50. Yksityisille oikeusavustajille maksettavat korvaukset (arviomääräraha)	70 800 000	4 300 000	6	75 100 000	75 320 579,79
25.20. Maksuhäiriöt, ulosotto ja konkurssivalvonta	110 922 000	-822 000	-1	110 100 000	110 100 000,00
25.20.01. Ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	110 922 000	-822 000	-1	110 100 000	110 100 000,00
25.30. Syyttäjät	46 992 000	-302 000	-1	46 690 000	46 690 000,00
25.30.01. Syyttäjälaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	46 992 000	-302 000	-1	46 690 000	46 690 000,00
25.40. Rangaistusten täytäntöönpano	216 826 000	-250 000	0	216 576 000	216 576 000,00
25.40.01. Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	211 426 000	-250 000	0	211 176 000	211 176 000,00
25.50. Vaalimenot	2 681 000	3 000	0	2 684 000	2 777 582,62
25.50.20. Vaalimenot (arviomääräraha)	2 681 000	3 000	0	2 684 000	2 777 582,62
26. SISÄMINISTERIÖN HALLINNONALA	1 710 158 000	284 466 000	17	1 994 624 000	1 974 415 505,31
26.01. Hallinto	136 746 000	51 781 000	38	188 527 000	185 612 117,10
26.01.01. Sisäministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	14 857 000	-210 000	-1	14 647 000	14 647 000,00
26.01.29. Sisäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	63 019 000	51 981 000	82	115 000 000	112 292 422,15
26.01.50. Eräät avustukset (siirtomääräraha 2 v)	215 000	10 000	5	225 000	225 000,00

Osaston tai pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaaji		Talousarvio 2016 (TA)	Lisätalousarviot 2016 (LTA:t)	Muutos % (LTA:t/TA)	Talousarvio 2016 yhteensä (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2016
26.10.	Poliisitoimi	788 332 000	-8 115 000	-1	780 217 000	776 913 161,79
26.10.01.	Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	729 491 000	795 000	0	730 286 000	730 286 000,00
26.10.02.	Suojelupoliisin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	23 919 000	90 000	0	24 009 000	24 009 000,00
26.10.20.	Maasta poistamis- ja noutokuljetuksista aiheutuvat menot (arviomääräraha)	22 000 000	-9 000 000	-41	13 000 000	9 696 161,79
26.20.	Rajavartiolaitos	249 370 000	-3 847 000	-2	245 523 000	245 523 000,00
26.20.01.	Rajavartiolaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	233 410 000	1 117 000	0	234 527 000	234 527 000,00
26.20.70.	Ilma- ja vartiolausten hankinta (siirtomääräraha 5 v)	15 960 000	-4 964 000	-31	10 996 000	10 996 000,00
26.30.	Pelastustoimi ja hätäkeskustoiminta	75 434 000	-426 000	-1	75 008 000	74 712 146,63
26.30.01.	Pelastustoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	12 133 000	-61 000	-1	12 072 000	12 072 000,00
26.30.02.	Hätäkeskuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	52 795 000	-365 000	-1	52 430 000	52 430 000,00
26.40.	Maahanmuutto	460 276 000	245 073 000	53	705 349 000	691 655 079,79
26.40.01.	Maahanmuuttoviraston ja valtion vastaanottokeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	79 155 000	4 631 000	6	83 786 000	83 786 000,00
26.40.21.	Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto (arviomääräraha)	290 327 000	240 442 000	83	530 769 000	529 814 154,93
27.	PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA	2 886 295 000	-1 698 000	0	2 884 597 000	2 801 068 023,04
27.01.	Puolustuspolitiikka ja hallinto	385 546 000	-102 000	0	385 444 000	301 915 370,18
27.01.01.	Puolustusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	15 302 000	-102 000	-1	15 200 000	15 200 000,00
27.10.	Sotilaallinen maanpuolustus	2 464 182 000	-826 000	0	2 463 356 000	2 463 356 000,00
27.10.01.	Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 917 418 000	-17 708 000	-1	1 899 710 000	1 899 710 000,00
27.10.18.	Puolustusmateriaali- ja hankinnat (siirtomääräraha 3 v)	542 735 000	16 882 000	3	559 617 000	559 617 000,00
27.30.	Sotilaallinen kriisinhallinta	36 567 000	-770 000	-2	35 797 000	35 796 652,86
27.30.20.	Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot (siirtomääräraha 2 v)	36 557 000	-796 000	-2	35 761 000	35 761 000,00
27.30.95.	Kurssivaihtelut (arviomääräraha)	10 000	26 000	260	36 000	35 652,86
28.	VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA	17 317 079 000	80 655 000	0	17 397 734 000	17 373 321 062,84
28.01.	Hallinto	138 895 000	-174 000	0	138 721 000	142 525 118,56
28.01.01.	Valtiovarainministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	30 627 000	-264 000	-1	30 363 000	30 363 000,00
28.01.20.	Valtion kiinteistöstrategian toteuttaminen ja hallinnonalan omistajaohjaus (siirtomääräraha 2 v)	315 000	900 000	286	1 215 000	1 215 000,00
28.01.21.	Valtiovarainministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)	927 000	-810 000	-87	117 000	117 000,00
28.10.	Verotus ja tulli	621 975 000	40 533 000	7	662 508 000	646 970 539,49
28.10.01.	Verohallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	407 776 000	36 881 000	9	444 657 000	444 657 000,00
28.10.02.	Tullin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	170 599 000	1 652 000	1	172 251 000	172 251 000,00
28.10.97.	Autoveron vientipalautus (arviomääräraha)	3 000 000	2 000 000	67	5 000 000	4 223 113,37

Osaston tai pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Talousarvio 2016 (TA)	Lisätalousarviot 2016 (LTA:t)	Muutos % (LTA:t/TA)	Talousarvio 2016 yhteensä (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2016
28.20. Palvelut valtioyhteisölle	44 929 000	1 283 000	3	46 212 000	45 161 450,70
28.20.01. Valtiokonttorin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	25 253 000	3 363 000	13	28 616 000	28 616 000,00
28.20.08. Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	1 942 000	920 000	47	2 862 000	2 862 000,00
28.20.10. Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskuksen investointimenot (siirtomääräraha 2 v)	10 000 000	-5 000 000	-50	5 000 000	5 000 000,00
28.20.11. Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskuksen toiminnan turvaaminen (siirtomääräraha 2 v)		2 000 000		2 000 000	2 000 000,00
28.30. Tilastotoimi, taloudellinen tutkimus ja rekisterihallinto	61 934 000	-418 000	-1	61 516 000	61 516 000,00
28.30.01. Tilastokeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	50 546 000	-367 000	-1	50 179 000	50 179 000,00
28.30.02. Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	3 740 000	-26 000	-1	3 714 000	3 714 000,00
28.30.03. Väestörekisterikeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	7 648 000	-25 000	0	7 623 000	7 623 000,00
28.40. Valtion alue- ja paikallishallinto	88 071 000	-316 000	0	87 755 000	87 755 000,00
28.40.01. Aluehallintoviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	56 361 000	-339 000	-1	56 022 000	56 022 000,00
28.40.02. Maistraattien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	31 088 000	23 000	0	31 111 000	31 111 000,00
28.50. Eläkkeet ja korvaukset	4 736 106 000	-11 100 000	0	4 725 006 000	4 728 475 744,52
28.50.95. Muiden eläkelaitosten valtion puolesta maksamien eläkemenojen ja valtiolle maksamien emakoiden korkomenot (arviomääräraha)	34 100 000	-11 100 000	-33	23 000 000	21 839 790,39
28.60. Valtionhallinnon yhteiset henkilöstömenot	12 155 000	4 500 000	37	16 655 000	16 614 825,00
28.60.12. Osaamisen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	11 000 000	4 500 000	41	15 500 000	15 500 000,00
28.70. Valtionhallinnon kehittäminen	108 459 000	-31 070 000	-29	77 389 000	77 389 000,00
28.70.01. Valtion ICT:n ohjaus ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	3 000 000	800 000	27	3 800 000	3 800 000,00
28.70.20. Tuottavuuden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	35 199 000	-17 400 000	-49	17 799 000	17 799 000,00
28.70.21. Kansallisen tulorekisterin toteutus (siirtomääräraha 3 v)	5 855 000	10 000 000	171	15 855 000	15 855 000,00
28.70.22. Hallinnon palveluiden digitalisoinnin tuki (siirtomääräraha 3 v)	24 645 000	-24 470 000	-99	175 000	175 000,00
28.80. Siirrot Ahvenanmaan maakunnalle	247 768 000	-7 381 000	-3	240 387 000	240 173 859,96
28.80.30. Ahvenanmaan tasotusmaksu (arviomääräraha)	220 768 000	-1 091 000	0	219 677 000	219 560 594,42
28.80.31. Verohyvyys Ahvenanmaan maakunnalle (arviomääräraha)	15 000 000	-5 400 000	-36	9 600 000	9 508 580,00
28.80.33. Arpajaisveron tuoton palauttaminen Ahvenanmaan maakunnalle (arviomääräraha)	12 000 000	-890 000	-7	11 110 000	11 104 685,54
28.90. Kuntien tukeminen	9 016 697 000	44 848 000	0	9 061 545 000	9 058 263 888,51
28.90.20. Valtion ja kuntien yhteiset tietojärjestelmähankeet (siirtomääräraha 3 v)	3 000 000	4 000 000	133	7 000 000	7 000 000,00
28.90.30. Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen (arviomääräraha)	8 986 803 000	40 848 000	0	9 027 651 000	9 024 697 224,94
28.92. EU ja kansainväliset järjestöt	1 977 640 000	1 950 000	0	1 979 590 000	1 979 884 551,86
28.92.03. Rahoitusvakuusviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 400 000	-500 000	-21	1 900 000	1 900 000,00
28.92.95. Valtion takauksuoritteukset (arviomääräraha)	800 000	2 450 000	306	3 250 000	3 266 705,66

Osaston tai pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Talousarvio 2016 (TA)	Lisätalousarviot 2016 (LTA:t)	Muutos % (LTA:t/TA)	Talousarvio 2016 yhteensä (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2016
28.99. Eriksen budjetoidut valtionhallinnon menot	7 450 000	38 000 000	510	45 450 000	45 366 955,77
28.99.98. Kasasjoitusten riskienhallinta (siirtomääräraha 3 v)	2 000 000	38 000 000	1 900	40 000 000	40 000 000,00
29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala	6 801 221 000	-1 602 000	0	6 799 619 000	6 708 765 690,19
29.01. Hallinto, kirkoillisasiat ja toimialan yhteiset menot	222 497 000	316 000	0	222 813 000	223 044 519,01
29.01.01. Opetus- ja kulttuuriministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	19 203 000	528 000	3	19 731 000	19 731 000,00
29.01.02. Opetushallituksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	21 883 000	-182 000	-1	21 701 000	21 701 000,00
29.01.03. Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskuksen CIMOn toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	8 237 000	-7 000	0	8 230 000	8 230 000,00
29.01.04. Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	3 863 000	-23 000	-1	3 840 000	3 840 000,00
29.10. Yleissivistävä koulutus ja varhaiskasvatus	789 520 000	-738 000	0	788 782 000	772 391 588,93
29.10.01. Valtion yleissivistävän koulutuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	43 816 000	-734 000	-2	43 082 000	43 082 000,00
29.10.02. Yliopistolaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 334 000	-4 000	0	2 330 000	2 330 000,00
29.20. Ammatillinen koulutus	482 662 000	-118 000	0	482 544 000	481 187 089,00
29.20.01. Valtion ammatillisen koulutuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	8 289 000	-118 000	-1	8 171 000	8 171 000,00
29.40. Korkeakouluopetus ja tutkimus	3 200 738 000	-2 383 000	0	3 198 355 000	3 193 620 488,23
29.40.01. Suomen Akatemian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	12 871 000	-50 000	0	12 821 000	12 821 000,00
29.40.02. Arktolaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	18 131 000	-86 000	0	18 045 000	18 045 000,00
29.40.03. Kotimaisten kielten keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 249 000	11 000	1	1 260 000	1 260 000,00
29.40.04. Varastokirjaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 758 000	-25 000	-1	1 733 000	1 733 000,00
29.40.51. Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat (arviomääräraha)	232 133 000	-6 000	0	232 127 000	227 586 815,75
29.40.66. Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille (arviomääräraha)	20 008 000	-2 227 000	-11	17 781 000	17 780 798,44
29.70. Opintotuki	932 865 000	-6 000	0	932 859 000	877 520 121,14
29.70.01. Opintotuen muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	649 000	-6 000	-1	643 000	643 000,00
29.80. Taide ja kulttuuri	458 856 000	1 327 000	0	460 183 000	458 614 984,62
29.80.01. Taiteen edistämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	4 289 000	73 000	2	4 362 000	4 362 000,00
29.80.03. Suomenlinnan hoitokunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 205 000	-13 000	-1	2 192 000	2 192 000,00
29.80.04. Museoviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	20 750 000	981 000	5	21 731 000	21 731 000,00
29.80.05. Näkövammaisten kirjaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 474 000	-26 000	0	5 448 000	5 448 000,00
29.80.06. Kansallisen audiovisuaalisen instituutin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	6 522 000	-31 000	0	6 491 000	6 491 000,00
29.80.20. Museoviraston kulttuuri- ja nähtävyyshoitokohdeiden tilakustannukset (siirtomääräraha 2 v)	15 205 000	-163 000	-1	15 042 000	15 042 000,00
29.80.53. Valtionavustus tilakustannuksiin (kiinteä määräraha)	24 669 000	11 000	0	24 680 000	24 548 984,00
29.80.56. Ylimääräinen valtionavustus Pietari-säätiölle Suomen Pietarin instituutin ja Pietarin suomalaisen koulun toiminnan turvaamiseen (kiinteä määräraha)		375 000		375 000	375 000,00
29.80.75. Toimitilojen ja kiinteistövarallisuuden perusparannukset ja kunnossapito (siirtomääräraha 3 v)	6 899 000	120 000	2	7 019 000	7 019 000,00

Osaston tai pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Talousarvio 2016 (TA)	Lisätalousarviot 2016 (LTA:t)	Muutos % (LTA:t/TA)	Talousarvio 2016 yhteensä (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2016
30.	MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA	2 559 607 000	13 228 000	2 572 835 000	2 534 665 584,65
30.01.	Hallinto ja tutkimus	136 033 000	-419 000	135 614 000	132 912 053,47
30.01.01.	Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	24 557 000	88 000	24 645 000	24 645 000,00
30.01.05.	Luonnonvarakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	79 139 000	-507 000	78 632 000	78 632 000,00
30.10.	Maaseudun kehittäminen	308 704 000	1 000 000	309 704 000	295 688 858,75
30.10.44.	Maatalouden toimintaedellytysten turvaaminen (siirtomääräraha 3 v)		35 000 000	35 000 000	35 000 000,00
30.10.64.	EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen (arviomääräraha)	82 630 000	-34 000 000	48 630 000	40 650 185,29
30.20.	Maa- ja elintarviketalous	1 865 003 000	2 904 000	1 867 907 000	1 858 018 711,64
30.20.02.	Elintarviketurvallisuusviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	42 212 000	-285 000	41 927 000	41 927 000,00
30.20.03.	Maaseutuviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	23 961 000	2 289 000	26 250 000	26 250 000,00
30.20.46.	EU:n osarahoittama ruokaketjun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	3 405 000	900 000	4 305 000	4 305 000,00
30.40.	Luonnonvaratalous	192 983 000	8 444 000	201 427 000	189 862 960,79
30.40.44.	Tuiki puuntuotannon kestävyyyden turvaamiseen (arviomääräraha)	55 230 000	8 444 000	63 674 000	52 653 035,59
30.63.	Metsähallitus	5 754 000	-5 754 000	0	0
30.63.50.	Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)	5 754 000	-5 754 000	0	0
30.64.	Metsähallitus 2016		5 754 000	5 754 000	5 754 000,00
30.64.50.	Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)		5 754 000	5 754 000	5 754 000,00
30.70.	Maanmittaus- ja tietovarannot	51 130 000	1 299 000	52 429 000	52 429 000,00
30.70.01.	Maanmittauslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	46 630 000	1 299 000	47 929 000	47 929 000,00
31.	LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA	2 932 443 000	40 620 000	2 973 063 000	2 962 938 477,84
31.01.	Hallinto ja toimialan yhteiset menot	394 681 000	17 388 000	412 069 000	427 983 740,92
31.01.01.	Liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	15 646 000	-112 000	15 534 000	15 534 000,00
31.01.29.	Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonnäisäveromenot (arviomääräraha)		17 500 000	17 500 000	410 789 740,92
31.10.	Liikenneverkko	1 710 174 000	9 243 000	1 719 417 000	1 705 679 011,50
31.10.01.	Liikenneviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	78 777 000	-512 000	78 265 000	78 265 000,00
31.10.77.	Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	343 030 000	4 699 000	347 729 000	347 729 000,00
31.10.78.	Eräät väylähankeet (siirtomääräraha 3 v)	56 000 000	2 000 000	58 000 000	58 000 000,00
31.10.79.	Elinkeinrahoituslainsäädännön kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	105 970 000	3 056 000	109 026 000	109 026 000,00
31.20.	Liikenteen viranomaispalvelut	47 866 000	-163 000	47 703 000	47 703 000,00
31.20.01.	Liikenteen turvallisuusviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	47 866 000	-163 000	47 703 000	47 703 000,00
31.40.	Viestintäpalvelut ja -verkot sekä viestinnän tukeminen	529 332 000	14 381 000	543 713 000	542 594 255,99
31.40.01.	Viestintäviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	11 524 000	85 000	11 609 000	10 490 255,99
31.40.50.	Valtionavustus valtakunnallisen laajakaistahankeeseen toteuttamiseen (siirtomääräraha 3 v)	0	14 296 000	14 296 000	14 296 000,00

Osaston tai pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji		Talousarvio 2016 (TA)	Lisätalousarviot 2016 (LTA:t)	Muutos % (LTA:t/TA)	Talousarvio 2016 yhteensä (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2016
31.50.	Tutkimus	44 352 000	-229 000	-1	44 123 000	44 122 999,28
31.50.01.	Ilmatieteen laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	44 352 000	-229 000	-1	44 123 000	44 122 999,28
32.	TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA	2 956 213 000	152 034 000	5	3 088 247 000	2 974 121 380,90
32.01.	Hallinto	318 040 000	189 901 000	60	507 941 000	508 352 332,31
32.01.01.	Työ- ja elinkeinoministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	33 645 000	-86 000	0	33 559 000	33 559 000,00
32.01.02.	Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	193 120 000	35 000	0	193 155 000	193 011 672,38
32.01.21.	Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 3 v)	616 000	1 700 000	276	2 316 000	2 316 000,00
32.01.29.	Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan arvonnalisäveromenot (arviomääräraha)	30 622 000	3 000 000	10	33 622 000	35 738 600,28
32.01.40.	Valtionavustus yritysten kansainvälistymiseen ja yrittäjyyden edistämiseen (siirtomääräraha 3 v)	13 571 000	-200 000	-1	13 371 000	13 371 000,00
32.01.41.	Erityisavustus Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n tutkimusinfrastruktuuriin (arviomääräraha)	3 500 000	-1 528 000	-44	1 972 000	1 971 503,92
32.01.88.	Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n oman pääoman korottaminen (arviomääräraha)		4 480 000		4 480 000	4 182 358,40
32.01.89.	Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v)		182 500 000		182 500 000	182 500 000,00
32.20.	Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka	935 669 000	5 589 000	1	941 258 000	905 145 089,46
32.20.01.	Geologian tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	32 890 000	-225 000	-1	32 665 000	32 665 000,00
32.20.06.	Innovaatiorahoituskeskus Tekesin toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)	38 448 000	-296 000	-1	38 152 000	38 152 000,00
32.20.40.	Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)	330 370 000	5 000 000	2	335 370 000	335 351 786,28
32.20.43.	Kansainvälistymisavustus yritysten yhteishankkeisiin (arviomääräraha)	8 018 000	1 110 000	14	9 128 000	7 004 248,00
32.30.	Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka	791 730 000	12 720 000	2	804 450 000	799 020 491,85
32.30.01.	Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	165 117 000	-380 000	0	164 737 000	164 737 000,00
32.30.51.	Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)	585 395 000	13 100 000	2	598 495 000	598 495 000,00
32.40.	Yritysten toimintaympäristö, markkinoiden sääntely ja työelämä	85 600 000	77 000	0	85 677 000	65 406 683,64
32.40.01.	Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	10 058 000	-89 000	-1	9 969 000	9 969 000,00
32.40.05.	Turvallisuus- ja kemikaaliviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	19 781 000	-134 000	-1	19 647 000	19 647 000,00
32.40.95.	Eräät oikeudenkäyntikulut ja korvaukset (arviomääräraha)	20 000	300 000	1 500	320 000	300 000,00
32.50.	Alueiden kehittäminen ja rakennuspolitiikka	257 324 000	20 000 000	8	277 324 000	255 700 953,48
32.50.64.	EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennuspolitiikka-, ulkorajayhteistyö- ja muihin koheesio politiikan ohjelmiin (arviomääräraha)	242 324 000	20 000 000	8	262 324 000	240 700 953,48
32.60.	Energia politiikka	383 379 000	-46 175 000	-12	337 204 000	307 018 890,53
32.60.01.	Energia viraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	8 857 000	-36 000	0	8 821 000	8 821 000,00
32.60.40.	Energia tuki (arviomääräraha)	76 402 000	-16 000 000	-21	60 402 000	53 572 474,35
32.60.41.	LNG-terminaalien investointituki (arviomääräraha)	41 750 000	-18 139 000	-43	23 611 000	23 610 148,00
32.60.44.	Uusiutuvan energian tuotantotuki (arviomääräraha)	234 600 000	-40 000 000	-17	194 600 000	171 865 622,12
32.60.87.	Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v)		28 000 000		28 000 000	28 000 000,00

Osaston tai pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Talousarvio 2016 (TA)	Lisätalousarviot 2016 (LTA:t)	Muutos % (LTA:t/TA)	Talousarvio 2016 yhteensä (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2016
32.70. Kotouttaminen	164 471 000	-30 078 000	-18	134 393 000	133 476 939,63
32.70.03. Maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	2 246 000	-78 000	-3	2 168 000	2 168 000,00
32.70.30. Valtion korvaukset kunnille (arviomääräraha)	162 225 000	-30 000 000	-18	132 225 000	131 308 939,63
33. SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA	13 114 624 000	91 319 000	1	13 205 943 000	13 011 351 609,87
33.01. Hallinto	92 683 000	29 000	0	92 712 000	91 542 230,66
33.01.01. Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	29 008 000	-244 000	-1	28 764 000	28 764 000,00
33.01.02. Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 592 000	243 000	9	2 835 000	2 835 000,00
33.01.03. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 063 000	167 000	3	5 230 000	5 230 000,00
33.01.06. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisen vankeiterveydenhuollon yksikön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	16 659 000	-137 000	-1	16 522 000	16 522 000,00
33.02. Valvonta	64 295 000	-295 000	0	64 000 000	63 014 648,98
33.02.03. Säilytysvakuuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	13 303 000	-32 000	0	13 271 000	13 271 000,00
33.02.05. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	11 758 000	12 000	0	11 770 000	11 770 000,00
33.02.06. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	4 088 000	-26 000	-1	4 062 000	4 062 000,00
33.02.07. Työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	25 582 000	-249 000	-1	25 333 000	25 333 000,00
33.03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta	110 570 000	12 822 000	12	123 392 000	123 392 000,00
33.03.04. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	56 228 000	77 000	0	56 305 000	56 305 000,00
33.03.31. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	23 500 000	12 800 000	54	36 300 000	36 300 000,00
33.03.63. Eräät erityishankkeet (siirtomääräraha 3 v)	5 562 000	-55 000	-1	5 507 000	5 507 000,00
33.10. Perhe- ja asumiskustannusten taseus ja eräät palvelut	3 036 480 000	27 821 000	1	3 064 301 000	3 043 607 424,18
33.10.51. Lapsilisät (arviomääräraha)	1 383 000 000	1 610 000	0	1 384 610 000	1 372 800 000,00
33.10.54. Asumistuki (arviomääräraha)	1 042 100 000	26 210 000	3	1 068 310 000	1 075 310 000,00
33.10.60. Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvarahastojen toimintakulut (siirtomääräraha 2 v)	319 480 000	1 000	0	319 481 000	319 481 000,00
33.20. Työttömyysturva	2 859 784 000	60 400 000	2	2 920 184 000	2 847 039 873,17
33.20.50. Valtionosuus ansiopäivärahasta (arviomääräraha)	1 087 000 000	31 600 000	3	1 118 600 000	1 096 597 001,40
33.20.52. Valtionosuus työmarkkinatuesta (arviomääräraha)	1 394 000 000	28 800 000	2	1 422 800 000	1 414 000 000,00
33.30. Sairausvakuutus	1 174 650 000	442 000	0	1 175 092 000	1 150 092 347,48
33.30.60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista mennoista (arviomääräraha)	1 174 650 000	442 000	0	1 175 092 000	1 150 092 347,48

Osaston tai pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji		Talousarvio 2016 (TA)	Lisätalousarviot 2016 (LTA:t)	Muutos % (LTA:t/TA)	Talousarvio 2016 yhteensä (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2016
33.40.	Eläkkeet	4 478 300 000	-2 900 000	0	4 475 400 000	4 454 197 808,94
33.40.51.	Valtion osuus maatalousyrittäjien eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	644 600 000	1 700 000	0	646 300 000	645 700 000,00
33.40.60.	Valtion osuus kansaneläkeläistä ja eräistä muista laeista johtuvista menoista (arviomääräraha)	3 631 300 000	-4 600 000	0	3 626 700 000	3 595 392 260,53
33.50.	Veteraanien tukeminen	235 865 000	-7 000 000	-3	228 865 000	215 300 633,12
33.50.51.	Sotilasvammakorvaukset (arviomääräraha)	117 904 000	-7 000 000	-6	110 904 000	98 898 678,74
35.	YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA	201 877 000	2 363 000	1	204 240 000	203 108 563,92
35.01.	Ympäristöhallinnon toimintamenot	67 298 000	-382 000	-1	66 916 000	65 790 391,58
35.01.01.	Ympäristöministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	28 580 000	-183 000	-1	28 397 000	28 397 000,00
35.01.04.	Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	30 014 000	-199 000	-1	29 815 000	29 815 000,00
35.10.	Ympäristön- ja luonnon-suojelu	108 773 000	2 520 000	2	111 293 000	111 287 172,34
35.10.20.	Ympäristövahinkojen torjunta (siirtomääräraha 2 v)	5 900 000	520 000	9	6 420 000	6 420 000,00
35.10.52.	Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)	37 616 000	2 000 000	5	39 616 000	39 616 000,00
35.20.	Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen	25 806 000	225 000	1	26 031 000	26 031 000,00
35.20.01.	Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	4 956 000	-25 000	-1	4 931 000	4 931 000,00
35.20.02.	Rakennetun ympäristön ja rakentamisen digitalisaatio (siirtomääräraha 3 v)		250 000		250 000	250 000,00
36.	VALTIONVELAN KOROT	1 573 100 000	-25 000 000	-2	1 548 100 000	1 520 518 878,45
36.01.	Valtionvelan korko	1 536 000 000	-25 000 000	-2	1 511 000 000	1 513 349 158,02
36.01.90.	Valtionvelan korko (arviomääräraha)	1 536 000 000	-25 000 000	-2	1 511 000 000	1 513 349 158,02
PÄÄLUOKAT YHTEENSÄ		54 390 981 000	650 662 000	1	55 041 643 000	54 419 351 740,67

LIITE 3: Talousarvion arviomäärärahojen ylitykset

Pääloukan ja momentin numero ja nimi		Talousarvio (TA+LTA:t)	Ylitys	Ylitys %
21. EDUSKUNTA		15 770 000,00	226 543,11	1
21.10.29.	Arvonlisäveromenot	15 000 000,00	168 267,61	1
21.30.29.	Arvonlisäveromenot	195 000,00	16 342,82	8
21.40.29.	Arvonlisäveromenot	575 000,00	41 932,68	7
25. OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA		90 816 000,00	774 239,97	1
25.01.20.	Erytymenot	13 032 000,00	460 077,56	4
25.10.50.	Yksityisille oikeusavustajille maksettavat korvaukset	75 100 000,00	220 579,79	0
25.50.20.	Vaalimenot	2 684 000,00	93 582,62	3
28. VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA		4 592 383 000,00	19 386 220,14	0
28.01.29.	Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot	107 026 000,00	3 804 118,56	4
28.20.02.	Keskitettyjen valuuttatilien kurssierot	1 000,00	1 238 589,36	123 859
28.50.15.	Eläkkeet	4 471 106 000,00	13 924 988,88	0
28.92.87.	Suomen osuus Aasian infrastruktuuri-investointipankin peruspääomasta	11 000 000,00	401 817,68	4
28.92.95.	Valtion takaussuoritukset	3 250 000,00	16 705,66	1
29. OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA		79 380 000,00	780 689,45	1
29.01.29.	Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot	28 489 000,00	580 546,45	2
29.80.31.	Valtionosuus ja -avustus teattereiden ja orkestereiden käyttökustannuksiin	35 819 000,00	44 309,00	0
29.80.32.	Valtionosuudet ja -avustukset museoille	15 072 000,00	155 834,00	1
31. LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA		394 875 000,00	15 914 740,92	4
31.01.29.	Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot	394 875 000,00	15 914 740,92	4
32. TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA		33 622 000,00	2 116 600,28	6
32.01.29.	Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot	33 622 000,00	2 116 600,28	6
33. SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA		1 326 380 000,00	25 560 849,22	2
33.10.54.	Asumistuki	1 068 310 000,00	7 000 000,00	1
33.20.56.	Valtionosuus vuorottelukorvauksesta	43 000 000,00	2 821 000,00	7
33.40.52.	Valtion osuus yrittäjän eläkelaista johtuvista menoista	122 500 000,00	15 500 000,00	13
33.60.33.	Valtion korvaus terveydenhuollon yksiköille lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin	92 570 000,00	239 849,22	0
36. VALTIONVELAN KOROT		1 511 000 000,00	2 349 158,02	0
36.01.90.	Valtionvelan korko	1 511 000 000,00	2 349 158,02	0
PÄÄLUOKAT YHTEENSÄ		8 044 226 000,00	67 109 041,11	1

LIITE 4: Peruutetut siirretyt määrärahat varainhoitovuonna

Pääluokan ja momentin numero ja nimi. Momentit eritellään myöntämisvuosittain.		Peruutettu	
		Momentti	Yhteensä
22. TASAVALLAN PRESIDENTTI			8 914 866,59
Vuosi 2014			8 483 109,59
22.02.75.	Perusparannukset	8 483 109,59	
Vuosi 2015			431 757,00
22.02.01.	Tasavallan presidentin kanslian toimintamenot	431 757,00	
23. VALTIONEUVOSTON KANSLIA			302 426,13
Vuosi 2014			43 602,60
23.01.22.	Valtioneuvoston tutkimus- ja selvitystoiminta	43 602,60	
Vuosi 2015			258 823,53
23.01.03.	Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkamenot	258 823,53	
24. ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA			14 877 366,28
Vuosi 2014			14 475 568,47
24.30.66.	Varsinainen kehitysyhteistyö	14 101 324,41	
24.90.67.	Kansainvälisen ilmastopimuksen alaisen yhteistyön menot	283 190,40	
24.90.68.	Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö	91 053,66	
Vuosi 2015			401 797,81
24.01.01.	Ulkoasiainhallinnon toimintamenot	115 987,00	
24.30.66.	Varsinainen kehitysyhteistyö	285 810,81	
26. SISÄMINISTERIÖN HALLINNONALA			21 415 333,61
Vuosi 2014			15 428 420,68
26.01.22.	EU:n osuus yhteisvastuun ja maahanmuuttovirtojen hallintaan	13 338 683,20	
26.01.24.	EU:n osuus sisäisen turvallisuuden ja maahanmuuton hallintaan	1 424 402,48	
26.20.70.	Ilma- ja vartioalusten hankinta	665 335,00	
Vuosi 2015			5 986 912,93
26.01.01.	Sisäministeriön toimintamenot	695,33	
26.20.70.	Ilma- ja vartioalusten hankinta	5 986 217,60	
27. PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA			1 146 839,69
Vuosi 2014			1 134 062,23
27.10.18.	Puolustusmateriaalihankinnat	1 134 062,23	
Vuosi 2015			12 777,46
27.10.01.	Puolustusvoimien toimintamenot	12 777,46	
28. VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA			77 890 201,01
Vuosi 2014			34 142 535,24
28.01.89.	Suomen Erillisverkot Oy:n pääomittaminen	874 214,00	
28.20.07.	Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen toimintamenot	2 000 000,00	
28.70.01.	Valtion ICT:n ohjaus ja kehittäminen	3 700 620,20	
28.70.20.	Tuottavuuden edistäminen	17 782 000,00	
28.90.20.	Valtion ja kuntien yhteiset tietojärjestelmähankkeet	4 700 195,44	
28.90.22.	Kunta- ja palvelurakennemuutosten toteuttaminen	85 505,60	
28.99.96.	Ennakoimattomat menot	5 000 000,00	
Vuosi 2015			43 747 665,77
28.01.01.	Valtiovarainministeriön toimintamenot	568 816,80	
28.10.01.	Verohallinnon toimintamenot	38 189 787,00	
28.20.09.	Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskuksen toimintamenot	200 956,05	
28.40.02.	Maistraattien toimintamenot	4 217,08	
28.90.20.	Valtion ja kuntien yhteiset tietojärjestelmähankkeet	3 478 000,00	
28.92.03.	Rahoitusvakausviraston toimintamenot	192 993,14	
28.92.20.	Euroopan unionin osallistuminen matkamenojen korvauksiin	1 111 967,21	
28.99.96.	Ennakoimattomat menot	928,49	

Pääluokan ja momentin numero ja nimi. Momentit eritellään myöntämisvuosittain.		Peruutettu	
		Momentti	Yhteensä
29. OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA			14 813 983,36
Vuosi 2014			23 613,92
29.10.34.	Valtionosuus ja -avustus oppilaitosten perustamiskustannuksiin	21 538,00	
29.40.20.	Korkeakoululaitoksen ja tieteen yhteiset menot	1 717,92	
29.80.50.	Eräät avustukset	358,00	
Vuosi 2015			14 790 369,44
29.01.21.	Kansainvälinen yhteistyö	1 895,32	
29.10.20.	Yleissivistävän koulutuksen ja lasten päivähoidon kehittäminen	20 980,07	
29.20.21.	Ammatillisen koulutuksen kehittäminen	315,69	
29.30.20.	Opetustoimen henkilöstökoulutus ja eräät muut menot	342 537,51	
29.30.21.	Aikuiskoulutuksen kehittäminen	552 931,19	
29.40.50.	Valtionrahoitus yliopistojen toimintaan	152,74	
29.40.55.	Valtionrahoitus ammattikorkeakoulujen toimintaan	3 834 000,00	
29.80.01.	Taiteen edistämiskeskuksen toimintamenot	10 000,00	
29.80.05.	Näkövammaisten kirjaston toimintamenot	3 919,03	
29.80.59.	Eräät avustukset Kansallisgallerialle	10 000 000,00	
29.91.51.	Nuorten työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö	23 637,89	
30. MAA- JA METSÄTALOUSHALLINNONALA			6 891 075,10
Vuosi 2014			6 140 086,05
30.20.46.	EU:n osarahoittama ruokaketjun kehittäminen	3 516 879,94	
30.20.47.	Kansallinen ruokaketjun kehittäminen	1 672 717,38	
30.40.62.	Elinkeinokalatalouden markkinoinnin ja rakennepolitiikan edistäminen	31 117,15	
30.50.20.	Vesivarojen käytön ja hoidon menot	0,28	
30.50.31.	Vesihuollon ja tulvasuojelun tukeminen	1 770,58	
30.50.48.	Poikkeuksellisten tulvien aiheuttamien vahinkojen korvaaminen	841 000,00	
30.60.45.	Metsäluonnon hoidon edistäminen	73 156,19	
30.60.83.	Lainat puuntuotannon kestävyden turvaamiseen	3 444,53	
Vuosi 2015			750 989,05
30.01.01.	Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenot	0,11	
30.01.21.	Kansainvälinen yhteistyö	4 001,25	
30.10.54.	Hevostalouden edistäminen totopeleistä valtion osuutena kertyvillä varoilla	160 822,00	
30.40.22.	Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen	577 053,42	
30.40.41.	Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen	9 112,27	
31. LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA			33 353 991,14
Vuosi 2014			24 424 088,06
31.10.77.	Väyläverkon kehittäminen	41 775,20	
31.30.46.	Alusinvestointien ympäristötuki	16 718 000,00	
31.30.63.	Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen	20 900,00	
31.40.50.	Valtionavustus valtakunnallisen laajakaistahankkeen toteuttamiseen	7 643 412,86	
Vuosi 2015			8 929 903,08
31.01.21.	Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha	467 648,38	
31.20.40.	Ajoneuvojen romutuspalkkiokokeilu	196 000,00	
31.30.63.	Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen	2 403 504,08	
31.40.01.	Viestintäviraston toimintamenot	5 158 663,66	
31.40.43.	Digitaalisten palveluiden toimintaympäristön kehittäminen	704 086,96	
32. TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA			54 201 549,42
Vuosi 2014			4 039 466,59
32.20.41.	Yleisavustus eräille yhteisöille ja järjestöille elinkeinopolitiikan edistämiseksi	119 673,03	
32.20.42.	Innovaatiokeskittymien kehittäminen	2 699 334,28	
32.20.44.	Valtionavustus yksittäisten yritysten hankevalmisteluun Venäjällä	665 788,80	
32.20.45.	Yritysten tutkimus- ja kehittämishankkeiden valmistelu	544 450,00	
32.30.44.	Alueellinen kuljetustuki	1 589,00	
32.50.43.	Maakunnan kehittämisraha	8 411,48	
32.60.28.	Materiaalitehokkuuden edistäminen	220,00	

Pääluokan ja momentin numero ja nimi. Momentit eritellään myöntämisvuosittain.		Peruutettu	
		Momentti	Yhteensä
Vuosi 2015			50 162 082,83
32.01.01.	Työ- ja elinkeinoministeriön toimintamenot	28 419,92	
32.01.02.	Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenot	845,36	
32.01.22.	Talvivaara Sotkamo Oy:n konkurssin aiheuttamien ympäristövahinkojen estäminen	49 792 541,44	
32.20.49.	Valtionavustus Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n toimintaan	312 503,70	
32.30.51.	Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut	8 596,67	
32.70.03.	Maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistäminen	19 175,74	
33. SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA			3 956 009,32
Vuosi 2014			3 803 582,53
33.03.63.	Eräät erityishankkeet	1 416 732,61	
33.60.30.	Valtion korvaus terveydenhuollon valtakunnallisen valmiuden kustannuksiin	281 900,66	
33.60.31.	Valtionavustus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeisiin ja eräisiin muihin menoihin	1 927 586,41	
33.70.20.	Rokotteiden hankinta	100 000,00	
33.70.50.	Terveyden edistäminen	77 362,85	
Vuosi 2015			152 426,79
33.30.28.	Kansallisen yhteispsteen ja terveydenhuollon palveluvalikoimaneuvoston toimintakulut	97 391,44	
33.50.54.	Rintama-avustus eräille ulkomaalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille	55 000,00	
33.70.01.	Työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimintamenot	35,35	
35. YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA			15 763 777,81
Vuosi 2014			15 438 470,55
35.01.65.	Avustukset järjestöille ja ympäristöhoitoon	1 598,41	
35.10.21.	Eräät luonnonsuojelun menot	11 081,14	
35.10.22.	Eräät ympäristömenot	60 643,65	
35.10.61.	Ympäristönsuojelun edistäminen	194 229,89	
35.10.63.	Luonnonsuojelun alueiden hankinta- ja korvausmenot	28 937,25	
35.10.64.	EU:n ympäristörahoituksen osallistuminen ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeisiin	2 131 800,71	
35.10.65.	Öljyjättemaksulla rahoitettava öljyjätehuolto	620 590,63	
35.10.70.	Alusinvestoinnit	1 401 950,88	
35.20.37.	Avustukset kaavoitukseen ja maankäytön ohjaukseen	30 047,95	
35.20.55.	Avustukset korjaustoimintaan	10 955 734,08	
35.20.64.	Avustukset rakennusperinnön hoitoon	1 855,96	
Vuosi 2015			325 307,26
35.01.01.	Ympäristöministeriön toimintamenot	27 004,50	
35.01.21.	Ympäristöministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha	298 302,76	
PÄÄLUOKAT YHTEENSÄ			253 527 419,46
Vuosi 2014			127 576 606,51
Vuosi 2015			125 950 812,95

LIITE 5: Valtion rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot milj. €	2016	2015	Muutos 2016-2015
Korot euromääräisistä saamisista	76	96	-20
Korot valuuttamääräisistä saamisista	44	51	-7
Emissio-, pääoma- ja kurssierot saamisista	46	215	-169
Osingot	1 033	1 299	-266
Liikelaistosten voiton tuloutukset	237	480	-243
Muut rahoitustuotot	38	35	3
RAHOITUSTUOTOT YHTEENSÄ	1 473	2 175	-702
Rahoituskulut milj. €	2016	2015	Muutos 2016-2015
Korot euromääräisistä veloista	1 558	1 549	9
Korot valuuttamääräisistä veloista	44	51	-7
Emissio-, pääoma- ja kurssierot veloista	-3	200	-203
SWAP-maksut veloista	0	2	-2
Sijoitusten ja lainasaamisten tileistäpoistot	63	86	-23
Muut rahoituskulut	7	6	1
RAHOITUSKULUT YHTEENSÄ	1 670	1 895	-225
NETTO	-196	280	-477

LIITE 6: Valtion talousarvionaloudesta annetut lainat

Valtion talousarvionalouden lainananto hallinnonaloittain

Milj. €	Laina- pääoma 31.12.2016	Lisäys 2016	Vähennys 2016	Laina- pääoma 31.12.2015	Pääoma- muutos 2016-2015
Valtioneuvosto	6	-	0	6	0
Ulkoasiainministeriön hallinnonala	48	-	0	48	0
Valtiovarainministeriön hallinnonala ¹⁾	1 866	311	69	1 624	242
Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala	0	-	-	0	-
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala ²⁾	39	2	3	39	-1
Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	4 193	146	616	4 662	-470
YHTEENSÄ	6 150	460	689	6 379	-229

Valtion talousarvionalouden lainananto lainansaajasektoreittain

Milj. €	Laina- pääoma 31.12.2016	Lisäys 2016	Vähennys 2016	Laina- pääoma 31.12.2015	Pääoma- muutos 2016-2015
Yritykset ja asuntoyhteisöt	937	146	137	927	10
Yritykset	930	140	136	926	4
-Julkiset yritykset	617	66	110	662	-44
-Yksityiset yritykset	313	75	26	264	48
Asuntoyhteisöt	7	6	0	1	6
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	3 475	1	549	4 023	-548
Muut rahoituslaitokset	3 473	-	548	4 021	-548
Rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset	2	1	0	2	0
Julkisyhteisöt	646	310	0	335	310
Muut valtionhallinnon yksiköt	646	310	-	335	310
Paikallishallinto	0	0	0	0	0
Kotitaloudet	37	2	3	38	-1
Työnantaja- ja muut elinkeinonharjoittajien kotitaloudet	37	2	3	37	0
-Maatilatalouden harjoittajien kotitaloudet	37	2	3	37	0
Palkansaajakotitaloudet	0	-	0	0	0
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	0	-	0	0	0
Muut voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	0	-	0	0	0
Ulkomaat	1 055	-	0	1 055	0
Euroopan Unioni ¹⁾	1 006	-	-	1 006	0
Muut maat ja kansainväliset järjestöt ²⁾	49	-	0	50	0
YHTEENSÄ	6 150	460	689	6 379	-229

1) Kreikan valtiolle vuosina 2010 - 2011 annetut lainat. Kreikan valtiolle myönnetty laina on luonteeltaan valtioiden välinen lainasopimus. Lainan lyhennykset ajoittuvat vuosille 2020 - 2041 ja korko on 3 kk:n Euribor + 50 korkopistettä. Lainan korkoa on alennettu ja maksuaikaa pidennetty kolmeen otteeseen vuosina 2011 - 2012. Lainan ehtona on ollut Kreikan valtion sitoutuminen talouspoliittisiin uudistuksiin, jonka toteutumista valvoo Euroopan komissio yhteistyössä Euroopan keskuspankin kanssa.

Talousarvioasetuksen 66 c §:n mukaan tilinpäätökseen merkitään saamiset nimellisarvoon, kuitenkin enintään todennäköiseen arvoon. Laina on tarkoitus pitää eräpäivään asti eikä sitä myydä jälkimarkkinoilla. Kaikki lainan nimellisarvoon vaikuttavat päätökset ja toimet edellyttävät yksimielistä päätöksentekoa. Suomi ei ole antamassa lainoja anteeksi kokonaan tai osittain. Tämän kieltää myös Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 125 artikla, jonka mukaan jäsenmaat eivät voi ottaa vastatakseen toistensa velkoja. Tämän mukaisesti ei ole mahdollista kirjata tappioita lainan nimellisarvoa leikkaamalla. Lainan arvostaminen nimellisarvoon tilinpäätöksessä on siten edellä mainituista syistä perusteltua.

2) Sisältää dollarimääräisen joukkovelkakirjasaamisen Venäjän valtiolta, jonka lainapääoma 31.12.2016 on 1,48 milj. euroa. Tämän saamisen tasearvosta on pitkäaikaisissa saamisissa 1,34 milj. euroa ja lyhytaikaisissa saamisissa 0,14 milj. euroa. Kyse ei ole talousarvionaloudesta annetuista lainoista vaan Valtion viljavaraston saatavista, jotka on muunnettu joukkovelkakirjasaamiseksi. Pääoman muutos johtuu osittain valuuttakurssin muutoksesta. Lainapääoma 31.12.2015 oli 1,58 milj. euroa.

LIITE 7: Valtion käyttö- ja rahoitusomaisuusosakkeet ja -osuudet sekä muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Valtion talousarvion talouden käyttö- ja rahoitusomaisuusarvopaperit

	31.12.2016					31.12.2015	
	Markkina-arvo milj. €	Kirjanpito-arvo milj. €	Omistusosuus, % ¹⁾	Myyntioikeuksien alaraja, %	Saadut osingot vuonna 2016 milj. €	Markkina-arvo milj. €	Kirjanpito-arvo milj. €
Julkisesti noteeratut osakkeet ja osuudet	11 547,8	5 651,1			624,5	10 214,7	5 651,1
Valtioneuvosto	11 547,0	5 651,0			624,5	10 213,9	5 651,0
Finnair Oyj	288,2	505,0	55,8	50,1		387,6	505,0
Fortum Oyj	6 570,1	3 219,1	50,8	50,1	496,0	6 277,0	3 219,1
Neste Oil Oyj	4 688,7	1 926,9	50,1	50,1	128,5	3 549,3	1 926,9
Muut osakkeet ja osuudet²⁾	0,7	0,2			0,0	0,8	0,2
Julkisesti noteeraamattomat osakkeet ja osuudet		9 476,7				310,8	9 139,3
Valtioneuvosto		5 484,7			222,9		5 355,5
Altia Oyj		60,5	100,0	0,0	10,4		60,5
Arctia Oy		78,6	100,0	50,1	7,5		78,6
Art and Design City Helsinki Oy		-					0,1
Boreal Kasvinjalostus Oy		1,8	60,8	50,1	0,1		1,8
Ekokem Oy Ab		-			2,4		15,2
Finnpilot Pilotage Oy ³⁾		12,0	100,0	100,0			-
FRV Evo Oy		0,5	100,0	100,0			-
Gasonia Oy		239,0	99,0	0,0	36,4		239,0
Gasum Oy		266,5	26,5	50,1	18,6		266,5
Governia Oy		128,0	100,0	100,0			128,0
Kemijoki Oy		20,6	50,1	50,1	0,4		20,6
Leijona Catering Oy		8,6	100,0	100,0	1,6		8,6
Meritaito Oy		15,7	100,0	100,0			15,7
Motiva Oy		1,1	100,0	100,0	0,3		1,1
Nordic Morning Oyj		5,0	100,0	0,0	2,0		5,0
Patria Oyj		71,6	50,1	50,1	13,9		142,7
Posti Grop Oyj		67,3	100,0	50,1	18,0		67,3
Raskone Oy		0,9	85,0	0,0			0,9
Solidium Oy		3 661,1	100,0	100,0			3 661,1
Suomen Erillisverkot Oy		230,4	100,0	100,0			230,4
Suomen Ilmailuopisto Oy ⁴⁾		8,3	49,5	0,0			-
Suomen Lauttaliikenne Oy		3,4	100,0	100,0	6,0		3,4
Suomen Rahapaja Oy		2,7	100,0	50,1			2,7
Suomen Siemenperunakeskus Oy		0,2	22,0	0,0			0,2
Suomen Viljava Oy		2,9	100,0	100,0	3,3		2,9
Tapio Oy		8,0	100,0	100,0	0,0		8,0
Valtion kehitysytio Vake Oy		194,8	100,0	100,0			-
Vapo Oy		25,3	50,1	50,1	2,0		25,3
VR-yhtymä Oy		370,0	100,0	100,0	100,0		370,0
Ulkoasiainministeriön hallinnonala		156,6					147,4
Inter-American Investment Corporation		9,2					-
Teollisen yhteistyön rahasto Oy (Finnfund)		147,4	93,4				147,4
Valtiovarainministeriön hallinnonala		1 748,2			41,7		1 736,7
Aasian infrastruktuuri-investointipankki		11,4					-
Aina Group Oyj		0,2			0,0		0,2
Arsenal Oy		14,4	100,0				14,4
Euroopan investointipankki		127,8					127,8

	31.12.2016					31.12.2015	
	Markkina-arvo milj. €	Kirjanpito-arvo milj. €	Omistusosuus, % ¹⁾	Myyntioikeuksien alaraja, %	Saadut osingot vuonna 2016 milj. €	Markkina-arvo milj. €	Kirjanpito-arvo milj. €
Euroopan rahoitusvakausväline ERVV		0,5			9,8		0,5
Euroopan vakaumekanismi EVM		1 437,9					1 437,9
Finda Oy		0,4			0,1		0,4
Fingrid Oyj		126,1	28,2		31,6		126,1
Hansel Oy		7,6	100,0	66,7			7,6
HAUS kehittämisskeskus Oy		3,7	100,0				3,7
Kansainvälinen investointitakaustilasto MIGA		0,6					0,6
Kansainvälinen jälleerakennus- ja kehityspankki		16,5					16,4
Lohjan Puhelin Oy		0,1			0,0		0,1
Lounea		0,1			0,0		0,1
Mikkelin Puhelinosuuskunta MPY		0,1			0,0		0,1
Osuuskunta KPY		0,2			0,1		0,2
Partnera		0,2			0,0		0,2
PHP Holding Oy		0,2			0,0		0,2
Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala		1,4					9,6
CSC - Tieteen tietotekniikan keskus Oy		0,2	70,0				0,3
FRV Evo Oy ⁵⁾		0,4					0,0
Hevosopisto Oy		0,7	25,0				0,7
Suomen Ilmailuopisto Oy ⁴⁾		-					8,3
Veikkaus Oy Ab ⁵⁾		-					0,2
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala		0,5					0,5
Clic Innovation Oy		0,2					0,2
Jokioisten vedenhankinta Oy		0,2					0,2
Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala		495,7			4,9		507,7
Finavia Oyj		487,7	100,0		4,6		487,7
Finnpilot Pilotage Oy ³⁾		-			0,3		12,0
RYM Oy		0,1					0,1
Yleisradio Oy		7,9	100,0				7,9
Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala		1 518,9					1 312,2
Baltic Connector Oy		16,0					0,0
Finnvera Oyj		240,5	100,0				240,5
Suomen Teollisuussijoitus Oy		654,8	100,0				654,8
Tekes Pääomasijoitusyhtiö Oy		44,1	100,0				40,1
Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy		171,9					167,7
Terrafame Oy		391,6					209,1
Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala		17,8			40,0		16,8
Alko Oy		16,8	100,0		40,0		16,8
STUK International Oy		1,0	100,0				-
Ympäristöministeriön hallinnonala		52,0					52,0
A-Kruunu Oy		31,0					31,0
Kuntarahoitus Oyj		20,0	16,0				20,0
NEFCO Carbon Fund		1,0					1,0
Muut osakkeet ja osuudet²⁾		1,0			1,3		1,0
Huoneisto- ja kiinteistöosakkeet		29,0					29,0
Käyttö- ja rahoitusomaisuusosakkeet ja -osuudet yhteensä		15 156,8			935,3		14 819,5

¹⁾ Omistusosuus (valtion suora omistus) kyseisestä yhtiöstä, mikäli omistusosuus ylittää 10 %.

²⁾ Yhteisumma niistä valtion omistamista osuiksista yhtiöissä tai yhteisöissä, joiden kirjanpitoarvo on vähemmän kuin 100 000 euroa.

³⁾ Ohjaus siirtyi liikenne- ja viestintäministeriöstä valtioneuvoston kansliaan.

⁴⁾ Ohjaus siirtyi opetus- ja kulttuuriministeriöstä valtioneuvoston kansliaan.

⁵⁾ Veikkaus Oy:n osakkeisiin tehty 278 182,84 euron arvonkorotus Veikkaus Oy:n tasearvoa vastaavaksi. Veikkaus Oy:n osakkeet luovutettu FRV Evo Oy:lle ja vastaanotettu FRV Evo Oy:n osakkeita 445 698,01 euron arvosta.

Muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Milj. €	Kirjanpitoarvo 31.12.2016	Kirjanpitoarvo 31.12.2015	Muutos 2016-2015
Valtioneuvosto	31,8	53,3	-21,5
Muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset	31,8	53,3	-21,5
Governia Oy	26,5	48,0	-21,5
Raskone Oy	5,3	5,3	0,0
Valtiovarainministeriön hallinnonala	2 202,2	2 202,1	0,1
Senaatti-kiinteistöt	2 202,2	2 202,1	0,1
Peruspääoma	672,8	672,8	0,0
Muu oman pääoman ehdoin sijoitettu pääoma	1 529,5	1 529,3	0,1
Opetus ja kulttuuriministeriön hallinnonala	1 678,0	1 676,4	1,6
Muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset	1 678,0	1 676,4	1,6
Aalto- korkeakoulusäätiön peruspääoma	492,2	492,2	0,0
TTY-Säätiön peruspääoma	97,6	97,6	0,0
Kansalliskallion peruspääoma	14,5	12,8	14,5
Yrkeshögskolan Arcadan pääoma	1,1	1,1	1,1
Centria-ammattikorkeakoulun pääoma	1,4	1,4	1,4
Diakonia-ammattikorkeakoulun pääoma	1,4	1,4	1,4
Haaga-Helia ammattikorkeakoulun pääoma	3,0	3,0	3,0
Humanistisen ammattikorkeakoulun pääoma	1,0	1,0	1,0
Hämeen ammattikorkeakoulun pääoma	2,4	2,4	2,4
Jyväskylän ammattikorkeakoulun pääoma	2,5	2,5	2,5
Kajaanin ammattikorkeakoulun pääoma	1,1	1,1	1,1
Karelia-ammattikorkeakoulun pääoma	1,7	1,7	1,7
Kymenlaakson ammattikorkeakoulun pääoma	1,6	1,6	1,6
Lahden ammattikorkeakoulun pääoma	1,9	1,9	1,9
Lapin ammattikorkeakoulun pääoma	2,3	2,3	2,3
Laurea-ammattikorkeakoulun pääoma	2,4	2,4	2,4
Metropolia Ammattikorkeakoulun pääoma	4,5	4,5	4,5
Mikkelin ammattikorkeakoulun pääoma	1,7	1,7	1,7
Oulun ammattikorkeakoulun pääoma	2,9	2,9	2,9
Saimaan ammattikorkeakoulun pääoma	1,3	1,3	1,3
Satakunnan ammattikorkeakoulun pääoma	2,0	2,0	2,0
Savonia-ammattikorkeakoulun pääoma	2,4	2,4	2,4
Seinäjoen ammattikorkeakoulun pääoma	1,9	1,9	1,9
Tampereen ammattikorkeakoulun pääoma	3,1	3,1	3,1
Turun ammattikorkeakoulun pääoma	3,5	3,5	3,5
Vaasan ammattikorkeakoulun pääoma	1,3	1,3	1,3
Yrkeshögskolan Novian pääoma	1,6	1,6	1,6
Helsingin yliopiston muu oma pääoma	282,7	282,7	0,0
Oulun yliopiston muu oma pääoma	107,6	107,6	0,0
Jyväskylän yliopiston muu oma pääoma	84,0	84,0	0,0
Turun yliopiston muu oma pääoma	112,9	112,9	0,0
Tampereen yliopiston muu oma pääoma	71,4	71,4	0,0
Åbo Akademin muu oma pääoma	72,7	72,7	0,0
Itä-Suomen yliopiston muu oma pääoma	106,1	106,1	0,0
Lappeenrannan teknillisen yliopiston muu oma pääoma	48,1	48,1	0,0
Svenska handelshögskolanin muu oma pääoma	51,0	51,0	0,0
Vaasan yliopiston muu oma pääoma	23,9	23,9	0,0
Lapin yliopiston muu oma pääoma	22,9	22,9	0,0
Taideyliopiston muu oma pääoma	40,3	40,3	40,3
Maa ja metsätalousministeriön hallinnonala	3 803,3	3 707,5	95,8
Metsähallitus	3 803,3	3 707,5	95,8
Peruspääoma	2 601,5	2 509,7	91,8
Muu oma pääoma	1 201,8	1 197,9	3,9
Työ ja elinkeinoministeriön hallinnonala	201,3	218,1	-16,8
Muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset	201,3	218,1	-16,8
Finnvera Oyj	79,2	88,1	-8,9
Pääomalainat	122,1	121,6	0,5
Perustamisvaiheen pääomalainat		8,4	-8,4
YHTEENSÄ	7 916,7	7 857,5	59,3

LIITE 8: Valtion talousarvion velan muutokset

Milj. €	31.12.2016	31.12.2015	Muutos 2016-2015
Otetut euromääräiset lainat	85 724	85 604	120
Muu pitkäaikainen velka	406	484	-78
Otetut valuuttamääräiset lainat	1 244	1 478	-234
Seuraavana tilikautena maksettavat lyhennykset	14 164	9 768	4 396
Lyhytaikaiset lainat	3 484	5 239	-1 755
YHTEENSÄ	105 022	102 573	2 449

LIITE 9: Valtion talousarvion velan maturiteettijakauma ja duraatio

Maturiteettijakauma (velan jakauma jäljellä olevan juoksuajan mukaan)

Velkojen juoksu-aika	2016			2015		
	Kirjanpitoarvo milj.€	%	Käypä arvo milj.€	Kirjanpitoarvo milj.€	%	Käypä arvo milj.€
0 - 1 vuotta	17 648	17	18 910	14 952	15	15 150
1 - 2 vuotta	8 435	8	8 620	14 160	14	14 539
2 - 3 vuotta	8 684	8	9 379	8 457	8	8 978
3 - 4 vuotta	14 666	14	15 624	6 789	7	7 481
4 - 5 vuotta	6 424	6	7 427	13 442	13	14 102
Yli 5 vuotta	49 164	47	55 746	44 772	44	49 647
VELAT YHTEENSÄ	105 022	100	115 706	102 573	100	109 896

Velan duraatio (velan markkina-arvolla painotettu kassavirtojen keskimääräinen maksuhetki)

Vuosi	Duraatio
31.12.2014	4,34
31.12.2015	4,25
31.12.2016	4,52

LIITE 10: Rahoituserät valtion taseessa

31.12.2016 milj. €	Vaihtuvakorkoiset			Kiinteäkorkoiset			Yhteensä
	Alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	Yli 5 vuotta	
VASTAAVIEN RAHOITUSERÄT							
Annetut euromääräiset velkakirjalainat		0		0	0	5	6
Muut pitkäaikaiset euromääräiset sijoitukset	77	21	24	51	5	1 734	1 911
Euromääräiset lainasaamiset	363	1 842	1 720	440	853	925	6 143
Muut euromääräiset sijoitukset				1 250			1 250
Muut valuuttamääräiset sijoitukset							
Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat				2 152			2 152
YHTEENSÄ	440	1 863	1 744	3 892	858	2 664	11 462
VASTATTAVIEN RAHOITUSERÄT							
Otetut euromääräiset lainat		8 282			28 738	48 704	85 724
Otetut valuuttamääräiset lainat		320	71		704	148	1 244
Muut pitkäaikaiset velat					166	241	406
Seuraavana tilikautena maksettavat lyhennykset	2 819			11 345			14 164
Lyhytaikaiset euromääräiset lainat				3 484			3 484
Valtion hoitoon jätetyt vieraat varat				433			433
YHTEENSÄ	2 819	8 602	71	15 262	29 608	49 093	105 455

LIITE 11: Valtion talousarvion talouden kassanpitotarve ja likvidit varat

Katettavat erät, milj. €	31.12.2016	31.12.2015	Muutos 2016-2015
Talousarvion kumulatiivinen ylijäämä	-9 353	-6 945	-2 408
Siirretyt määrärahat	3 883	3 371	513
Rahastojen yhdyksittit	2 317	1 747	570
Muut rahastot	9	8	1
Talletetut vieraat varat	433	394	39
Saadut ennakot	654	420	235
Ostovelat	715	622	93
Edelleen tilitettävät erät	773	884	-111
Muut siirtovelat	1 108	1 276	-169
Muut lyhytaikaiset velat	3 860	4 044	-184
BRUTTOKASSANPITOTARVE	4 399	5 820	-1 421
Myyntisaamiset	172	194	-22
Muut siirtosaamiset	130	118	12
Tullisaatavat	12	15	-2
Muut lyhytaikaiset saamiset	290	348	-58
Ennakkomaksut	394	615	-221
VÄHENNYSERÄT YHTEENSÄ	998	1 289	-292
NETTOKASSANPITOTARVE	3 402	4 531	-1 129
Rahoitusomaisuusarvopaperit ja muut lyhytaikaiset sijoitukset	1 250	2 660	-1 410
Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat	2 152	1 871	281
LIKVIDIT VARAT YHTEENSÄ	3 402	4 531	-1 129
LIKVIDIT VARAT MIINUS NETTOKASSANPITOTARVE	0	0	0

LIITE 12: Valtiontakaukset, -takuut sekä muut monivuotiset vastuut

Valtiontakaukset

	Voimassa 31.12.2016	Voimassa 31.12.2015	Voimassa Muutos 2016-2015	Käytettävissä enimmäis- määrä 31.12.2016
	Milj.€			
Yritykset	113	128	-15	263
Finavia Oyj ¹⁾	113	128	-15	113
<i>Laki Ilmailulaitoksen muuttamisesta osakeyhtiöksi (877/2009), 5.2 §</i>				
Hansel Oy	-	-	-	150
<i>Vuoden 2013 ensimmäinen lisätalousarvio (473/2013), VNp 21.11.2013</i>				
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	7 287	6 363	924	8 579
Finvera Oyj ²⁾	7 246	6 325	921	8 538
<i>- Laki valtion erityisrahastoyhtiöstä (443/1998), VNp 18.12.2014</i>	4 850	3 937	912	6 000
<i>- Laki valtion erityisrahastoyhtiön luotto-, takaus- ja pääomasijoitustoiminnasta (445/1998) luottojen ja takausten pääoma³⁾</i>	2 232	2 246	-14	2 374
<i>- Laki valtion alustakauksista (573/1972), alustakausluottojen ja suojautumisjärjestelyjen määrä³⁻⁴⁾, Laki valtiontakuurahastosta (444/1998)</i>	112	82	30	112
<i>- Laki ympäristönsuojelu- ja energiainvestointeihin myönnettävistä valtiontakauksista (609/1973), takausluottojen pääoma³⁻⁴⁾</i>	52	60	-7	52
Suomen Vientiluotto Oy	41	38	2	41
<i>Vuoden 2003 lisätalousarvio mom. 28.82., VNp 18.6.2003</i>				
Julkisyhteisöt	-	-	-	700
Työttömyysvakuutusrahasto	-	-	-	700
<i>Laki työttömyysvakuutuksen rahoituksesta (555/1998), vuoden 2015 lisätalousarvio (224/2015), VNp 23.4.2015</i>				
Kotitaloudet	2 325	2 008	317	2 897
Valtion takaamien opintolainojen pääomat	2 325	2 008	317	2 897
<i>Opintotukilaki (28/1972), laki korkeakouluopiskelijoiden opintotuesta (111/1992) ja opintotukilaki (65/1994)</i>				
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	7	11	-4	7
Stiftelsen för Svenska Teatern i Helsingfors	7	11	-4	7
<i>Vuoden 2009 toinen lisätalousarvio (737/2009), VNp 21.1.2010</i>				
Ulkomaat	7 153	7 027	126	16 356
Euroopan rahoitusvakausväline (ERVV)	6 281	6 231	50	7 670
<i>Laki Euroopan rahoitusvakausvälineelle annettavista valtiontakauksista (668/2010, muutossäädös 1060/2011 ja 222/2012 muut. 2 S:ää), VNp 30.5.2013</i>				
Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF)	611	458	153	8 280
<i>VNp 15.4.2010, eduskunnan suostumus (EV 135/2012 vp), VNp 20.12.2012, eduskunnan suostumus /EV 80/2011 vp), VNp 18.2.2016</i>				
Pietari-säätiö	9	10	-1	9
<i>Vuoden 2008 toinen lisätalousarvio (414/2008), VNp 21.8.2008, eduskunnan päätös (938/2009), VNp 17.12.2009</i>				
Pohjoismaiden Investointipankki (NIB)	253	329	-76	396
<i>Asetus Pohjoismaiden Investointipankille annetun valtion takauksen korottamisesta (222/1991), talousarviosarja n:o 10/1994, asetus Pohjoismaiden Investointipankin ympäristöinvestointilainojen valtiontakauksesta, talousarviosarja n:o 7/1996, vuoden 2002 talousarvio mom. 28.84., VNp 23.10.2002</i>				
VALTIONTAKAUKSET YHTEENSÄ	16 884	15 537	1 347	28 801

Valtiontakuut

	Voimassa 31.12.2016	Voimassa 31.12.2015	Voimassa Muutos 2016-2015	Käytettävissä enimmäis- määrä 31.12.2016
	Milj.€			
Yritykset	25	25	0	25
Nammo Vihtavuori Oy	25	25	0	25
<i>Vuoden 2013 neljäs lisätalousarvio (836/2013), VNp 19.12.2013</i>				
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	15 313	16 284	-972	18 261
Finnvera Oyj	15 313	16 284	-972	18 261
<i>Laki valtion vientitakuista (422/2001), Vientitakuiden ja suojautumisjärjestelyjen yhteenlaskettu vastuu³⁻⁵⁾, Laki valtiontakuurahastosta (444/1998)</i>				
Julkisyhteisöt	641	88	553	641
Kansalliskallio/Ateneumin taidemuseo	474	-	474	474
Museovirasto/Suomen kansallismuseo	54	-	54	54
Konstförening i Åbo/Turun taideyhdistys	40	-	40	40
HAM Helsingin taidemuseo	65	-	65	65
Kansalliskallio/Sinebrychoffin taidemuseo	3	-	3	3
Kansalliskallio/Nykytaiteen museo Kiasma	4	-	4	4
Suomen kansalliskallio/Ateneumin taidemuseo	-	38	-38	-
Suomen kansallismuseo	-	11	-11	-
Suomen kansallismuseo/Suomen merimuseo	-	3	-3	-
Turun museokeskus/Turun kaupunki	-	18	-18	-
Turun taidemuseo/Turun Taideyhdistys ry	-	17	-17	-
<i>Laki taidenäyttelyjen valtiontakuusta (411/1986)</i>				
Valtiontakuut yhteensä	15 978	16 397	-419	18 927
VALTIONTAKAUKSET JA - TAKUUT YHTEENSÄ⁶⁾	32 863	31 935	928	47 728

¹⁾ Valtiontakausten määrä ei sisällä Finavia Oyj:tä edeltäneen Ilmailulaitoksen tytäryhtiöidensä puolesta antamia takauksia, joiden voimassa oleva määrä sekä käytettävissä enimmäismäärä 31.12.2016 oli 35 milj. euroa. Tytäryhtiöiden puolesta annetut takaukset esitetään Hallituksen vuosikertomuksen tilinpäätösoosan luvussa 6.

²⁾ Finnvera Oyj:n EMTN-lainaohjelmalle myönnetty valtiontakaus kattaa myös koron- ja valuutanvaihtosopimukset (nimellismäärä 4 881 milj. euroa 31.12.2016). Johdannaissopimukset solmitaan kansainvälisen, vakiomuotoisen ns. ISDA-sopimuksen puitteissa ja siihen liitetään luottoriskiä vähentävä vakuusjärjestelyyn liittyvä Credit Support Annex (CSA) -sopimus.

³⁾ Finnveran yhtiölaissa (443/1998) säädetään kotimaan sekä vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan erillisyydestä. Kotimaan toiminnan tappiot katetaan kotimaan toiminnan rahastosta ja vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan tappiot luotto-, takaus- ja pääomasijoitustoiminnasta vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan rahastosta. Valtio vastaa Finnveran myöntämistä laissa valtion erityisrahoitusyhtiön (445/1998) tarkoitetuista takauksista. Mikäli Finnvera Oyj:n vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan rahaston varat eivät riitä toiminnasta aiheutuvien tappioiden kattamiseen, tappiot katetaan valtiontakuurahaston varoista, joita täydennetään tarvittaessa valtion budjettiin otettavalla määrärahalta. Laki valtiontakuurahastosta (444/1998).

⁴⁾ Sisältää voimassa olevat vastuut. Eri takuiden keskinäiset päällekkäisvastuut on eliminoitu.

⁵⁾ Laki valtion vientitakuista (422/2001). Vientitakuiden ja suojautumisjärjestelyjen yhteenlaskettu vastuu saa olla enintään 19 mrd. euroa. Lain mukainen vastuu lasketaan seuraavasti: katteen mukainen nettovastuu, voimassaoleva vastuu ja puolet tarjousvastuusta, pääoma, vientitakuun myöntämispäivän Euroopan keskuspankin valuuttalle ilmoitama valuuttakurssi. Tämän perusteella lasketut voimassa olevat takuut olivat 14 mrd. euroa per 31.12.2016.

⁶⁾ Takausten ja takuiden voimassa oleva määrä 31.12.2015 on 1 010 milj. euroa pienempi kuin mitä esitettiin vuoden 2015 tilinpäätöksessä. Korjaus johtuu Finnvera Oyj:n vastuiden esittämistavan muutoksesta.

Valtiontakaukset ja -takuut valuutoittain

Valuutta	Vasta-arvo milj. €	Jakauma %	Tilinpäätöspäivän kurssi €
Euro (EUR)	22 939	70	
Yhdysvaltojen dollari (USD)	8 421	26	1,0541
Eryityiset nosto-oikeudet (SDR)	611	2	0,784107
Muut ¹⁾	466	1	
Ruotsin kruunu (SEK)	377	1	9,5525
Japanin jeni (JPY)	41	0	123,40
Brasilian real (BRL)	9	0	3,4305
Sveitsin frangi (CHF)	1	0	1,0739
Venäjän rupla (RUB)	0	0	64,3000
YHTEENSÄ	32 863	100	

¹⁾ Muodostuu valuutoista , joita ei ole pystytty erittelemään.

Muut monivuotiset vastuut

Erittelyssä on esitetty sitoumukset, joiden arvo on vähintään 500 000 euroa.

Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset

	Talousarvio- menot 2016	Määrä- raha- tarve 2017	Määrä- raha- tarve 2018	Määrä- raha- tarve 2019	Määrä- raha- tarve myöhemmin	Määrä- raha- tarve yhteensä
	Milj. €					
Eduskunta	2	2	1	1	2	5
Valtioneuvosto	38	41	19	15	44	119
Ulkoasiainministeriön hallinnonala	7	7	7	6	45	65
Oikeusministeriön hallinnonala	84	86	82	79	227	474
Sisäministeriön hallinnonala	96	100	81	77	396	654
Puolustusministeriön hallinnonala	204	204	138	137	141	621
Valtiovarainministeriön hallinnonala	270	265	164	133	209	771
Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala	31	32	26	23	205	287
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	21	22	21	17	73	132
Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	52	50	47	44	217	358
Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	46	46	41	36	95	218
Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	20	19	17	16	70	121
Ympäristöministeriön hallinnonala	9	7	2	0	1	11
TAVANOMAISET SOPIMUKSET JA SITOUKSET YHTEENSÄ	881	882	645	584	1 725	3 836

Muulla kuin valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamäärärahat perusteella tehdyt sopimukset ja sitoumukset

	Talousarvio- menot 2016	Määrä- raha- tarve 2017	Määrä- raha- tarve 2018	Määrä- raha- tarve 2019	Määrä- raha- tarve myöhemmin	Määrä- raha- tarve yhteensä
	Milj. €					
MUUT SOPIMUKSET JA SITOUKSET						
Valtioneuvosto	-	1	-	-	-	1
<i>Päätös VNK/1999/48/2015, 19.2.2016</i>	-	1	-	-	-	1
Ulkoasiainministeriön hallinnonala	-	-	-	-	1 362	1 362
<i>Aasian kehityspankki AsDB¹⁾</i>	-	-	-	-	438	438
<i>Afrikan kehityspankki AfDB²⁾</i>	-	-	-	-	378	378
<i>Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankki³⁾</i>	-	-	-	-	297	297
<i>Latinalaisen Amerikan kehityspankki IDB⁴⁾</i>	-	-	-	-	250	250
Oikeusministeriön hallinnonala	1	4	2	2	16	23
<i>OM:n päätös 21.12.2011 2/559/2008, Saamelaiskulttuurikeskuksen vuokrasopimus (mom. 25.01.50)</i>	1	1	1	1	16	20
<i>ORK:n päätös 14.2.2014 45/018/13, Aineistopankki (AIPA) pääsopimus Accenture Oy (mom. 25.10.03)</i>	-	2	-	-	-	2
<i>ORK:n päätös 247/07.02/2015, Sopimus VAT - Teknisestä tuesta ja vaalivalmiudesta Tieto Finland Oy (mom. 25.50.20)</i>	-	0	0	0	0	1
<i>ORK:n päätös 84/07.02/2016, Toimeksiantosopimus Kuntavaalien 2017 valmistelusta ja toimittamisesta Tieto Finland Oy (mom. 25.50.20)</i>	-	1	-	-	-	1
Valtiovarainministeriön hallinnonala	38	39	25	20	16 968	17 053
<i>Aasian infrastruktuuri- ja investointipankki AIIB</i>	-	-	-	-	24	24
<i>Euroopan investointipankki EIB</i>	-	-	-	-	3 099	3 099
<i>Euroopan neuvoston kehityspankki CEB</i>	-	-	-	-	70	70
<i>Euroopan vakauserä EVM</i>	-	-	-	-	11 144	11 144
<i>Kansainvälinen investointitakaustalaitos MIGA</i>	-	-	-	-	9	9
<i>Kansainvälinen jälleenrakennus- ja kehityspankki IBRD</i>	-	-	-	-	1 231	1 231
<i>Pohjoismaiden Investointipankki NIB</i>	-	-	-	-	1 088	1 088
<i>Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiö NEFCO</i>	-	-	-	-	22	22
<i>Tapaturmavakuutuslaki (608/1948) sekä sen määrittämällä tavalla maksettavat muihin säädöksiin perustuvat korvaukset⁵⁾</i>	34	36	23	19	191	268
<i>Liikennevakuutuslain (279/1959) ja liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) nojalla maksettavat liikennevakuutuskorvaukset⁵⁾</i>	3	2	1	1	11	15
<i>Virka- ja työehtosopimus ryhmähenkivakuutusta vastaavasta edusta sekä sen määrittämällä tavalla muihin säädöksiin perustuvat korvaukset</i>	1	1	1	0	-	2
<i>Kansainvälinen investointitakaustalaitos MIGA:lle annettu sitoumus 5.193.600 USD. Yleissopimus Kansainvälisen investointitakaustalaitoksen perustamisesta (2/1939) 7 artikla</i>	-	-	-	-	5	5
<i>Annetut arvopaperivakuudet, eduskunnan päätös valtioneuvoston lainanottovaltuuden muuttamisesta (739/2009)</i>	-	-	-	-	65	65
<i>Vanhentuneiden ja lunastamattomien obligaatioiden arvo 31.12.2016, sisältää pääoman ja korot.</i>	-	-	-	-	11	11
Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala⁶⁾	19	21	22	21	174	238
<i>Maksusuodet Unescolle (asetus 549/1956)</i>	1	1	1	1	1	6
<i>Valtionavustus tilakustannuksiin, Hanasaaren kulttuurikeskuksen vuokrasopimus</i>	-	1	1	1	6	9
<i>Päätös MV 132/005/2011 ja TA 2014 1143/2013 (Kansallismuseon kiinteistöä ml. maanalaiset tilat koskeva vuokrasopimus, mom. 29.80.20)</i>	4	4	4	4	32	44
<i>Päätös MV/9/02.07.00/2013 ja TA 2014 1143/2013 (Kulttuuri- ja nähtävyyshahdekiinteistöjä koskevat vuokrasopimukset, mom. 29.80.20)</i>	13	13	15	13	132	173
<i>Päätös MV/2/02.07.00/2014 ja TA 2014 1143/2013 (Kulttuuri- ja nähtävyyshahdekiinteistöjä koskevat vuokrasopimukset, mom. 29.80.20)</i>	0	0	0	0	1	1
<i>Päätös MV/3/02.07.00/2015 ja OKM 7/670/2015 (Kulttuuri- ja nähtävyyshahdekiinteistöjä koskevat vuokrasopimukset, mom. 29.80.20)</i>	1	1	1	1	1	5

	Talousarvio- menot 2016	Määrä- raha- tarve 2017	Määrä- raha- tarve 2018	Määrä- raha- tarve 2019	Määrä- raha- tarve myöhemmin	Määrä- raha- tarve yhteensä
	Milj. €					
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	5	5	-	-	-	5
<i>Valtioneuvoston asetus valtionavustuksesta eläimen omistajalle nautojen, lampaiden, vuohien, sikojen ja siipikarjan raatojen keräilystä ja hävittämisestä aiheutuviin kustannuksiin (96/2010)</i>	5	5	-	-	-	5
Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	596	704	481	308	241	1 735
<i>Vuoden 2016 talousarvion momentin 31.10.20 Perusväylänpito, päätösoosan kohta 1</i>	591	701	481	308	241	1 732
<i>Vuoden 2016 talousarvion momentin 31.10.77 päätösoosan kohta 2, 31.10.77.5.1 Pisara-radan suunnittelu ja 31.10.77.5.2 Muu kehittämisen suunnittelu</i>	5	3	-	-	-	3
Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala⁷⁾						
Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	17	13	1	-	-	14
<i>Rokotevastuut</i>	17	13	1	-	-	14
MUUT SOPIMUKSET JA SITOUMUKSET YHTEENSÄ	676	787	532	351	18 762	20 431

¹⁾ Callable capital USD 461 293 000; valuuttakurssilla 1,0541, Suomen Pankki 31.12.2016

²⁾ Callable capital UA 296 310 000; valuuttakurssilla 0,784107, UA=SDR, Suomen Pankki 31.12.2016

³⁾ Callable capital

⁴⁾ Callable capital USD 263 368 856; valuuttakurssilla 1,0541, Suomen Pankki 31.12.2016

⁵⁾ Vuotuinen määrärahatarve on vastuun laskentahetkeen mennessä karttuneista velvoitteista kyseisenä vuonna maksettavien korvausten pääoma-arvosta tehty arvio vastuun laskentahetkellä 31.12.2016.

⁶⁾ Ei sisällä yliopistojen vuokrasopimuksista aiheutuvia vastuita. Niistä aiheutuva määrärahatarve yhteensä on 778 milj. euroa (yliopistolain voimaantulon 559/2009 5 §:n mukainen toissijainen vastuu). Ne esitetään Hallituksen vuosikertomuksen tilinpäätöslaskelmaosan luvussa 6.

⁷⁾ Ydinvastuulain 18 §:n (4884/1972, sellaisena kuin se on laissa 581/2011) mukaan Suomessa sijaitsevan ydinlaitoksen haltijan tämän lain mukainen vastuu samasta ydintapahtumasta johtuneista, Suomessa syntyneistä ydinvahingoista on rajoittamaton. Suomessa sijaitsevan ydinlaitoksen haltijan tämän lain mukaisen vastuun enimmäismäärä samasta ydintapahtumasta johtuneista, muualla kuin Suomessa syntyneistä ydinvahingoista on 600 miljoonaa erityisnosto-oikeutta. Laitoksenhaltijan on otettava vastuiden kattamiseksi ydinvastuuvakuutus 600 miljoonan erityisnosto-oikeuden määrään saakka. Valtioneuvostolla on oikeus laitoksenhaltijan hakemuksesta päättää, ottaen huomioon laitoksen koko tai laatu taikka kuljetuksen laajuus, että vastuun enimmäismäärä on alempi kuin 600 miljoonaa erityisnosto-oikeutta, mutta kuitenkin vähintään viisi miljoonaa erityisnosto-oikeutta. Ydinaineen kuljetuksen aikana sattuneesta ydintapahtumasta on laitoksenhaltija vastuussa tämän lain mukaan muiden vahinkojen kuin kuljetusvälineeseen kohdistuneen vahingon osalta vähintään viiden miljoonan erityisnosto-oikeuden määrään saakka. Korvausmäärälle tuleva korko ja oikeudenkäyntikulujen korvaus eivät sisälly vastuumääriin. (L:lla 581/2011 muutettu 18 § on väliaikaisesti voimassa 1.1.2012 lukien, kunnes L 493/2005 tulee asetuksella voimaan.)

Ydinvastuulain 29 §:n mukaan jos se, jolla on oikeus saada vahingonkorvausta tämän lain tai muun sopimusvaltion vastaavan lainsäädännön nojalla Suomessa olevan ydinlaitoksen haltijalta, näyttää, ettei hän ole voinut saada tätä korvausta ydinlaitoksen haltijan kanssa vakuutus sopimuksen tehneeltä vakuutusentajalta, maksetaan korvaus valtion varoista. Valtion 1 momentin mukainen korvausvelvollisuus ei ylitä sitä vastuumäärää, joka on laitoksenhaltijaan nähden voimassa 18 §:n 1 momentin mukaisesti.

Lisäksi Suomi on sopijapuolena Brysselin lisäyleissopimuksessa, jonka voimassa olevan version mukaan sopimusmaat korvaavat tiettyjen edellytysten täyttyessä yhteisvastuullisesti myös muissa sopimusmaissa syntyneitä ydinvahinkoja (ns. kolmannen vaiheen vastuumäärä) 125 miljoonan SDR:n verran. Kunkin maan osuus lasketaan erityisten sopimuksessa määrättyjen jakoperusteiden mukaan. Jakoperusteita ovat bruttokansantuote ja asennettu ydinvoimateho. Suomen osuus tässä tarkoitettua korvausmäärästä on OECD:n viime vuosina tekemien laskelmien mukaan ollut hieman alle 2 prosenttia. Suomen osuus riskistä on arvioitu noin 2,5 miljoonan euron suuruusluokkaan per sopimusmaassa tapahtunut ydinvahinko.

Valtion eläkevastuu

	31.12.2016	31.12.2015	Muutos 2016-2015
	Milj. €		
VALTION ELÄKEVASTUUN YHTEENSÄ	93 000	94 400 ¹⁾	-1 400 ¹⁾

¹⁾ Eläkevastuun määrä on Kevassa laskettu vakuutusmatemaattinen arvio, joka esitetään Valtion Eläkerahaston tilinpäätöksen liitteellä. Eläkevastuu lasketaan joka vuosi yhtä vuotta aikaisemman vuoden tietojen perusteella. Tilinpäätöshetken 31.12.2016 eläkevastuu (93 000 miljoonaa euroa) on johdettu vuoden 2015 tiedoista lasketusta 31.12.2015 eläkevastuusta. Vuoden 2015 tilinpäätöksen liitteellä eläkevastuun määränä 31.12.2015 esitettiin 95 700 miljoonaa euroa johdettuna vuoden 2014 tiedoista lasketusta 31.12.2014 eläkevastuusta. Vuoden 2015 tilinpäätöksen jälkeen tehdyn tarkistuslaskennan tuloksena valtion eläkevastuun määrä 31.12.2015 onkin 94 400 miljoonaa euroa, joka on esitetty taulukossa vertailulukuna 31.12.2015. Näin ollen muutos 2016 – 2015 on -1 400 miljoonaa euroa. Valtion Eläkerahaston tilinpäätöksen liitteellä vertailulukuna on käytetty korjaamatonta, vuoden 2015 tilinpäätöksen liitteessä esitettyä lukua (95 700 miljoonaa euroa), jolloin muutoksena 2016 – 2015 on esitetty -2 700 miljoonaa euroa.

Eläkevastuu tarkoittaa niiden eläkeoikeuksien pääoma-arvoa, jotka ovat karttuneet 31.12.2016 mennessä valtion eläketurvan piirissä. Eläkeoikeuksien pääoma-arvoja diskontattaessa korkona on käytetty 2,7 %, jonka katsotaan olevan eläkeoikeuksiin tehtävät tulevat indeksikorotukset ylittävä reaalkorko. Palkattomien aikojen karttuneiden eläkeoikeuksien osalta pääoma-arvo on laskettu arvioidulle valtion kustannusosuudelle palkattomien aikojen menosta. Eläkevastuu 31.12.2016 esitetään vuoden 2016 indeksitasossa.

Eläkevastuu 31.12.2016 perustuu yksilötasolla suoritettuun 31.12.2015 mennessä karttuneiden eläkeoikeuksien pääoma-arvon laskentaan, johon on lisätty arvio vuoden 2016 aikana syntyneestä uudesta vastuusta ja vähennetty vapautunut vastuu (eläkemeno) huomioiden lisäksi korko.

Eläkevastuun laskennassa on otettu käyttöön uusi kuolevuusperuste, joka alentaa yksilötasolla laskettua valtion eläkevastuuta 31.12.2015 noin 900 miljoonaa euroa. Yksilötasolla laskettu eläkevastuu 31.12.2015 on uudella kuolevuusperusteella noin 93,2 miljardia euroa. Tarkistuslaskennan yhteydessä yksilötasolla lasketun eläkevastuun 31.12.2014 laskenta-aineistossa on havaittu virheitä, jotka vuoden 2015 tilinpäätöksessä korottivat arviota eläkevastuusta 31.12.2015 noin 1 300 miljoonaa euroa.

Valtion Eläkerahaston varoja ei käytetä suoraan eläkkeiden maksamiseen, vaan valtion eläkejärjestelmän piiriin kuuluvat eläkkeet maksetaan valtion talousarvioon varatuista määrärahoista. Valtion Eläkerahastosta valtion talousarvioon vuosittain siirrettävästä määrästä, jolla valtion eläkemenoja tasataan, säädetään valtion eläkerahastosta annetussa laissa (1297/2006).

Eläkevastuun katteena olevan omaisuuden arvo 31.12.2016 oli 18 883 568 392,47 euroa arvostettuna markkinahintaan. Katteena oleva omaisuus sisältää sijoitussalkun arvostettuna markkinahintaan, lyhyt- ja pitkäaikaiset saamiset, lyhytaikaisen vieraan pääoman sekä pankkitileillä olevat varat. Lisäksi katteena olevan omaisuuden arvossa on huomioitu avoimien johdannaissopimusten käypä arvo. Eläkevastuun kattamaton osuus oli noin 74,1 miljardia euroa.

Tärkeimmät säädökset, joihin vastuu perustuu, ovat julkisten alojen eläkelaki (81/2016) ja julkisten alojen eläkelain voimaannpanolaki (82/2016).

Liite 13: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Valtion talousarviosta annetun lain 18 §:n mukaan valtion tilinpäätökseen ja hallituksen vuosikertomukseen otettavien valtiontalouden ja valtion taloudenhoidon sekä toiminnan tuloksellisuuden kuvausten tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot talousarvion noudattamisesta, valtion tuotoista ja kuluista, valtion taloudellisesta asemasta sekä tuloksellisuudesta.

Jotta tilinpäätös osaltaan täydentäisi oikean ja riittävän kuvan muodostumista talousarvion noudattamisesta, valtion tuotoista ja kuluista sekä valtion taloudellisesta asemasta on seuraavien tietojen antaminen tarpeen.

Valtionvelka

Valtionvelka yleisenä käsitteenä kattaa valtion talousarviotalouden ja talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen velan. Rahoituslaskelmien rivi valtionvelan nettomuutos kuvaa valtion rahoituslaskelmassa valtion talousarviotalouden velan nettomuutosta, ei valtionvelan nettomuutosta kokonaisuudessaan. Talousarviotalouden ja rahastojen yhteisen valtionvelan nettolisäys oli 2,5 mrd. euroa ja velan kokonaisuus nimellisarvoltaan 102,4 mrd. euroa ja markkina-arvoltaan 111,6 mrd. euroa.

Taseeseen sisältyvät erät

Kansallisomaisuus jätettiin pois valtion aloittavasta taseesta (vuonna 1998) muilta osin kuin se korvasi käyttöomaisuutta. Kansallisomaisuudeksi merkittiin lähinnä toimistokäytössä olleet historialliset rakennukset. Mm. eduskunnan, taidemuseon ja muiden virastojen hallinnassa olevat taideteokset, jotka on hankittu ennen vuotta 1998 sekä museoesineet ja -kokoelmat puuttuvat kansallisomaisuudesta.

Taseeseen ei aktivoida valtion omistusosuuksia kansainvälisissä rahoituslaitoksissa siltä osin kuin kyseessä on pääomaosuutena suoritettu maksu, joka on rinnastettavissa valtionapuun tai -tukeen tai säätiön peruspääoman sijoitukseen tai yleishyödyllisen yhdistyksen liittymis- tai jäsenmaksuun, vaan maksettu osuus kirjataan kuluksi. Yhteensä näitä osuuksia on valtiovarainministeriöllä 1 938 milj. euroa (1 908 milj. euroa v. 2015) ja ulkoasiainministeriöllä 72 milj. euroa (59 milj. euroa). Ulkoasiainministeriön osuussuorituksiksi on aiemmin ilmoitettu omistusosuuksien lisäksi myös kehitysrahastoihin tehdyt rahoitukset, jotka antavat päätäntävaltaa rahastossa, mutta eivät omistusosuutta (vuoden 2015 tilinpäätöksessä ilmoitettu määrä kokonaisuudessaan oli 2 471 milj. euroa). Nyt ilmoitetut määrät sekä vuoden 2016 että 2015 osalta sisältävät vain ne sijoitukset, joiden perusteella Suomi saa omistusosuuden rahoituslaitoksesta. Suurimmat omistusosuudet ovat Euroopan vakauserä EVM:ssä 1 438 milj. euroa ja Euroopan investointipankki EIB:ssä 276 milj. euroa.

Koska verot kirjataan maksuperusteella, verotukseen liittyvät saamiset ja velat eivät sisälly valtion taseeseen. Yhteensä valtion osuus verosaamisista oli 624 milj. euroa (513 milj. euroa).

Valtiolla on taseeseen sisältyvättömiä saamia rikosoikeudellisista seuraamuksista. Yhteensä näitä oli 307 milj. euroa (289 milj. euroa).

Valtiolla oli palkkaturvajärjestelmään (palkkaturvaki 27.11.1998/866) liittyviä palkkaturvasaattavia yhteensä 300 milj. euroa vuonna 2016 (256 milj. euroa). Saatavien suoritukset kirjataan maksuperusteella, eivätkä saatavat sisälly taseeseen.

Eläkevastuuvelkaa ei kirjata valtion taseeseen. Eläkevastuu tarkoittaa niiden eläkeoikeuksien pääoma-arvoa, jotka ovat karttuneet 31.12.2016 mennessä valtion eläketurvan piirissä. Valtion eläkevastuu oli vuoden 2016 lopussa 93,0 mrd. euroa.

Eläkevastuun katteena valtion eläkerahastossa olevan omaisuuden arvo oli 18,9 mrd. euroa. Näin lasketuna vastuusta oli katettuna n. 20,3 % eli kattamatta oli 74,1 mrd. euroa.

Siirtotalouden kulujen kohdistaminen tuotto- ja kululaskelmassa

Valtionrahoitus ammattikorkeakoulujen toimintaan on kohdistettu siirtotalouden kuluksi elinkeinoelämälle, joten tuotto- ja kululaskelman kyseisessä erässä on 833 864 000,00 euroa paikallishallintosektoriin kuuluvia kuluja. Mikäli kulut olisi kohdistettu paikallishallintosektoriin, siirtotalouden kulut paikallishallinnolle olisivat olleet yhteensä 11 932 703 255,54 euroa ja siirtotalouden kulut elinkeinoelämälle 3 301 778 139,98 euroa vuonna 2016. Vuonna 2015 vastaavat kuluerät on kirjattu paikallishallintosektorille.

Arviointi- ja vahvistuslausuma

Valtiokonttori on vuoden 2016 aikana arvioinut valtion keskuskirjanpidon ja valtion tilinpäätöslaskelmien ja niiden liitteiden kokoamisen sekä niihin liittyvien menettelyjen sisäistä valvontaa ja siihen kuuluvaa riskien hallintaa käyttäen soveltuvien osin Valtiovarain controller -toiminnon suosituksen mukaista, COSO ERM -viitekehykseen perustuvaa sisäisen valvonnan arviointikehikkoa. Arvioinnin perusteella sisäinen valvonta ja riskien hallinta täyttää talousarviosta annetun asetuksen 69 §:ssä asetetut vaatimukset.

Vuoden 2016 valtion keskuskirjanpidon hoidolle ja valtion tilinpäätöksen valmistamiselle tehtiin haavoittuvuusanalyysi. Siinä havaituille mahdollisille riskeille tehtiin riskianalyysi ja sovittiin kehittämiskohteista.

Vuoden 2017 aikana jatketaan riskien hallinnan systematisointia, seurataan riskianalyysissä sovittujen kehittämistoimenpiteiden toteutumista ja jatketaan toimintaan sisältyvien riskien arviointia tavoitteena systemaattinen ja kattava riskienhallinta.

Helsinki, Valtiokonttori 29 päivänä maaliskuuta 2017

Pääjohtaja

Timo Laitinen

Toimialajohtaja

Mikko Kangaspunta

